

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Pred predsedniškimi volitvami v Sloveniji

Slovinci v Italiji smo kot del celotnega slovenskega naroda vedno zelo pozorni na vse, kar se dogaja v matični domovini. To smo dokazali zlasti v usodnih zgodovinskih trenutkih, ko se je morala Slovenija soočiti s težkimi življenjskimi vprašanji oz. izbirami. Od boja za osamosvojitve in priznanje nove slovenske države do njenega vstopa v Evropsko unijo smo zavzeto spremljali vse razvojne faze v mladi slovenski demokratični državi.

Jeseni bodo v Republiki Sloveniji predsedniške, naslednje leto pa parlamentarne volitve. Zato je prav, da se tudi mi zaustavimo zlasti ob prvih, ki bodo prav gotovo prinesle bistvene novosti. Še posebej pa je umestno, da kot slovenska manjšina vse to presodimo tudi z lastnega vidika, z zornega kota manjšincev.

Poglejmo najprej, kakšno vlogo ima v Sloveniji državni poglavar. Čeprav predsednika republike izvolijo državljani neposredno, Slovenija ni predsedniška republika, kot so npr. Francija in Združene države Amerike, pa še Rusija, večina latinsko-ameriških in drugih držav po svetu. V predsedniški republiki ima državni poglavar tudi dejansko izvršno oblast, tega pa v parlamentarnih državah ni. Slovenija je torej parlamentarna demokracija, v kateri ima vlada izvršno oblast, parlament pa zakonodajno. V Italiji predsednika republike izvoli parlament skupno s predstavniki dežel. Tako v Sloveniji kot v Italiji je torej državni poglavar predvsem simbolični predstavnik države, a ima seveda tudi določene pristojnosti. Je vrhovni poveljnik oboroženih sil in sprejema poverilnice tujih diplomatov. V Italiji predseduje nekaterim organom, kot je Višji sodni svet. Prav tako lahko imenuje dosmrtno senatorje, kar postane tudi sam ob izteku mandata. Predsednik republike imenuje vlado, njenega predsednika in ministre, v določenih primerih lahko razpusti parlament, posega na področje pravosodja (pomilostitve) itn.

V Sloveniji bodo predsedniške volitve meseca oktobra. V državi že nekaj časa potekajo živahne priprave na to pomembno volilno srečanje. Tako so že znana imena glavnih predsedniških kandidatov, med temi so že uveljavljeni politiki: Lojze Peterle, Danilo Türk in Mitja Gaspari. Prvi je sedaj evropski poslanec, bil je predsednik slovenske osamosvojitvene vlade in vodilni predstvanik slovenske krščanske demokracije. Prav gotovo je Peterle tudi v tujini med najbolj znanimi slovenskimi politiki. Danilo Türk je znan predvsem kot pravnik in diplomat. Dolgo let je bil predstavnik Republike Slovenije v Organizaciji združenih narodov, kjer je bil tudi ožji sodelavec generalnega tajnika. V prejšnji politični ureditvi, še v dobi Jugoslavije, je deloval v Socialistični zvezi delovnega ljudstva in je imel v tem svojstvu tudi stike s slovenskimi manjšinami in s politiki v zamejstvu. Danes ga kot kandidata podpirajo predvsem Socialni demokrati (nekdanji komunisti). Mitja Gaspari je nekdanji guverner Banke Slovenije in predstavlja predvsem svet gospodarstva.

Prvi predsednik Republike Slovenije po osamosvojitvi je bil Milan Kučan, sedanjemu predsedniku države Janezu Drnovšku pa se leto izteka mandat in sam ne bo več kandidiral. Kakšnega slovenskega predsednika si želimo Slovenci v Italiji? Prav gotovo razgledanega, modrega, demokratičnega in evropsko naravnane politika, ki bi kot najvišji predstavnik matične države pozitivno deloval tudi v mednarodnih odnosih in bi se aktivno zavzel za pravice slovenskih manjšin izven Republike Slovenije. To vsi upamo in pričakujemo.

Naj misli poletijo do sončnega zatona...

... in čez

Foto AC

Zakaj superheroji niso porabniki dopinga Superman ne obstaja!

Svožim kolesarstvo, tisto različico, ki se ji pravi profesionalizem. Oziroma še slabše, do nje ga sem popolnoma ravnodušen. Pa saj ni zaradi vse te dopinške zmešnjave. To je postala že vsakdanja tema za poletno kratkočasje na plaži. Ni naključje, da se Tour de France dirka ravno takrat, ko ljudje sedijo na plažah. Doping in sudoku, pa Settimana enigmistica, od časa do časa. Ne, ne preseda mi to, da že nekaj let (seveda v postarmstrongovski dobi) zmaguje dejansko tisti kolesar, ki ga ne zasajijo z dopingom. Ne preseda mi to, da je splošna uporaba nedovoljenih poživil postala že veliko več kot le "javna tajna". Preseda mi, da se kolesarstvo vsako leto v pomladnem času skuša na novo oprati in si ponovno pridobiti dostojanstvo in ugled. Tega ne trpim. Mediji ga čistijo in perejo in vidijo v vsakem tekmovanju, v katerem ni dopinških diskvalifikacij, pa čeprav je tekmovanje še tako obrobno in nepomembno, velik uspeh čistega in brezmadežnega kolesarstva. Seveda, pred Girom in pred Tourom je potrebno ponovno postaviti na noge kritično maso kolesarskih potrošnikov. Gazzetta in L'Equipe, glavna promotorja obeh najpomembnejših kolesarskih etapnih dirk, sta v tem prava mojstra.

Ne, nisem za to, da se ukine francoska kolesarska dirka. Po analogiji se Tour ne sme ukiniti, potem ko je italijanski nogomet šel svojo pot naprej brez večjih travmatičnih posledic (razen za Juventus) tudi po Moggiu. V želodcu pa se mi poraja strupena kislina, ko se začneja skozi kolesarstvo prodajati "amerika". Prvinski ameriški sen, mit o vnaprej za-

gotovljenem uspehu, svet pravljic, Disneyland nekoliko drugače. Snelguličica vselej premaga mačeho, otroci se v zabaviščnem parku vedno pogumno spoprimejo z gusarji in velikani. Uspešni so. Uresniči se jim t.i. ameriški sen. In take sanje se prodajajo tudi skozi šport, skozi kolesarstvo, skozi nogomet, skozi atletiko. Športniki so v kolektivni zavesti superheroji, tako kot Superman ali Spiderman. Ampak, kot vsi dobro vemo že iz otroških let, so omenjeni superheroji vedno razdvojeni in nekoliko shizofrene osebnosti. Superman je samo ena plat medalje, njegov "revnejši" alter ego, Clark Kent, je neroden moštček v posmeh vsem kolegom na delu. Pogumni Spiderman pa je

le dvojniki neobgljene "zgube", Petra Parkerja. V sanjskih tekmovanjih (Tour de France kot najpomembnejša kolesarska dirka na svetu ali atletika kot kraljica športa) pride tako močno na dan tudi pri športnih superherojih shizofrena razdvojenost. Pri tem pojavu je simbolični mejnik prav doping kot sredstvo doseganja fantastičnega sveta in spreminjanja revnega Clarka Kenta v vsemogočnega Supermana.

Doping je čudežni napoj, pri katerem mnogi padejo. Saj je tako lahko pasti. V shizofreniji superjunakov je namreč boj proti dopingu občasno postal lov na čarovnice. Doping je po eni strani grozni in strašni EPO, po drugi strani je doping tudi zdravilo proti astmi. Shizofrenija in zmešnjava naših su-

perherojev. Saj se je zaradi podobne razdvojenosti zdravil tudi postmoderni superjunak Dorian Gray, ki je svoj doping užival v gledanju starajoče se peklenke slike. Slika se je starala, on je postal prvi shizofreni nositelj ameriškega sna o vnaprej zagotovljenem uspehu.

Nemški javni televiziji Ard in Zdf sta zaradi dopinga prekinili neposredne prenose. Gre za poskus prizemljitve športnega tekmovanja, ki je navsezadnje nič več kot kolesarska dirka in ne kovačnica superherojev.

Superman navsezadnje ne obstaja. Je le fikijska osebnost. Upam, da se tega zaveda tudi naša Jolanda!

Andrej Černic

Michael Rasmussen

Obvestilo

Vsakoletno
goriško in tržaško
romanje na Bar-
bano bo v pone-
deljek, 3. septem-
bra. Somaševanje
bo ob 11. uri vodil
tržaški škof Evgen
Ravignani.

Uredništvo obvešča

Zaradi hudih tehničnih težav, ki jih imamo z elektronsko pošto, prosimo, da v naslednjih tednih pošiljate katerokoli sporočilo, članek ali druge prispevke izključno na te naslove:

noviglas@gmail.com,
jurij.paljk@gmail.com,
devetak@gmail.com,
igorgregori@gmail.com

Poletna številka NG

Naslednjo številko NG pošljemo v tisk v torek, 7. avgusta. Isti dan bomo tiskali tudi poletno, počitniško številko našega tednika, ki bo izšla sredi avgusta. Zato prosimo sodelavce in vse, ki bi radi kaj objavili v Novem glasu, naj pošljejo svoje prispevke za naslednji dve številki čim prej, vsekakor najkasneje do ponedeljka, 6. avgusta opoldne.

SSk o delu pristojne deželne komisije

Poleg pohvale opozoritev na nedorečenosti

Slovenska skupnost, narodna stranka Slovencev v Italiji, z zadovoljstvom pozdravlja delo, ki ga je opravila pristojna deželna komisija glede osnutka deželnega zakona za Slovence. Pri tem izreka istočasno tudi priznanje deželnemu svetniku Mirku Špacapanu za delo v komisiji. Obenem pa deželno tajništvo opozarja na še nekatere nedorečenosti, ki jih bo potrebno dopolniti. Pri tem bi bilo verjetno potrebno bolj poglobiti razmerje med izvoljenimi predstavniki glede na velikost občine, iz katere prihajajo. Gre pa predvsem zato, da se s tem zakonom omogoči čim večje koriščenje vseh pristojnosti, ki jih ima dežela FJK zaradi svoje posebnosti. To pa bi bilo še posebno uporabno na področju šolstva, kjer je še veliko neizkorišče-

nih možnosti in pri katerih niso potrebni posegi z ministrstva v Rimu.

Glede Režije in rezijanskega narečja Slovenska skupnost podpira stališče, ki ga je pri tem izrekel svetnik Špacapan, in sicer, da je potrebno zakon jemati kot možnost in ne kot vsiljevanje. Kam pa rezijansko narečje spada, je že itak dokazano s strokovnimi študijami, ki so bile objavljene v teh letih.

Slovenska skupnost je po posredovanju deželnega tajnika Damijana Terpina stopila tudi v stik z upravo občine Špeter, zato da se na primeren

način reši problem statusa dvojezične srednje šole, ki predstavlja za celoten prostor Benečije izredno bogastvo in dokaz odprtega in sodobnega šolskega pristopa.

Slovenska skupnost
Deželno tajništvo

Dobri gospodarski odnosi med Slovenijo in Italijo

Vizjak in Rupel zadovoljna s sodelovanjem z Italijo

Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak se je 9. julija sestal z italijanskim senatorjem Milošem Budinom, državnim podsekretarjem na ministrstvu za zunanjo trgovino in evropske zadeve in edinim zamejskim Slovencem v italijanski vladi. Govorila sta predvsem o gospodarskem sodelovanju med državama, ki je dobro, saj se obseg menjave povečuje, so sporočili z ministrstva za gospodarstvo. Z Budinom se je istega dne sicer sestal tudi minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel. Vizjak in Budin sta se še dogovorila, da se bo koordinacijski odbor med Slovenijo in Italijo, ki je predviden v memorandumu o sodelovanju med slovensko in italijansko vlado, sestal jeseni, v okviru odbora pa naj bi ustanovili delovno sku-

pino za gospodarska vprašanja. Rupel pa je ob sestanku z Budinom izrazil pričakovanje, da bo italijanska vlada sprejela seznam 32 občin, ki jih je ponovno potrdil paritetni odbor. Ob tem upa,

prej podpisal odlok, s čimer bo zaključen postopek določanja območja izvajanja zaščitnega zakona.

Kot so sporočili z ministrstva za zunanje zadeve, je tudi Rupel

izpostavil dobro gospodarsko sodelovanje med državama, ob tem pa dodal, da bi bilo treba okrepiti prometne poti med obalo in celino ter povezati pristanišči Koper in Trst, ki predstavljata izhodišče za trge Srednje Evrope.

Vrednost trgovinske menjave med Slovenijo in Italijo se je od leta 2004 do 2006 povečala s 4,34 milijarde evrov na 5,57 milijarde evrov, kar Italijo postavlja na drugo mesto med najpomembnejšimi zunanjetrgovinskimi partnerji Slovenije. Vizjak je ob tem pozval italijanska podjetja, da izkoristijo možnosti, ki jih ponujata ministrstvo in Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije v okviru javnega razpisa za spodbujanje tujih neposrednih naložb. Skupna vrednost razpisanih sredstev v letošnjem letu znaša 5,8 milijona evrov, v letu 2008 pa bo znašala 2,75 milijona evrov.

Minister Rupel je sprejel tudi Donata Di Santa, državnega podsekretarja za Latinsko Ameriko na italijanskem zunanjem ministrstvu. Pogovor je bil namenjen predvsem sodelovanju Slovenije in Italije pri pripravah na vrh EU-Latinska Amerika in Karibi, ki bo v času slovenskega predsedovanja EU naslednje leto v Limi. Italija namenja zelo veliko pozornosti odnosom z državami Latinske Amerike in Karibov, zato Slovenija pozitivno ocenjuje izmenjavo pogledov pri pripravah na vrh. Slovenija želi oblikovati in sprejeti kratko in učinkovito deklaracijo, ki bo prinesla konkretne rezultate in prispevala k nadaljnjemu poglobljanju odnosov med EU in latinskoameriško regijo, so sporočili z MZZ.

STA

V luči deželnih volitev 2008

Pospešeno sprožanje številnih pobud

V zadnjem obdobju so predstavniki upravnih in drugih javnih ustanov pri nas sprožili vrsto pobud na pomembnih področjih za gospodarski, družbeni in kulturni razvoj tako posameznih območij kot celotne Furlanije Julijske krajine. V prvi vrsti gre omeniti končno odločitev glede speljave in financiranja hitre železniške povezave med Trstom in Slovenijo v okviru petega evropskega prometnega koridorja. Vprašanje se je vlečlo že nekaj let ob medsebojnih polemikah tako glede okoljevarstvenih vidikov in določitve zemeljske trase kot enakopravne povezave tržaškega in koprškega pristanišča s progo petega koridorja. Bližanje poletnega premora in deželnih volitev prihodnjega leta je zainteresirane javne uprave spodbudilo h konkretnemu ukrepanju ali vsaj nakazovanju ustreznih rešitev vprašanj. Po eni strani se je italijanska vlada že pred časom obvezala, da uresniči omenjeno povezavo na svojem odseku od francoske meje prek severne Italije do Slovenije. Ob nedavnem obisku v Ljubljani podtajnika na ministrstvu za zunanjo trgovino senatorja Milloša Budina so bile odpravljene zadnje ovire, da Italija in Slovenija do 20. julija zaprosita Evropsko unijo za dodelitev finančnih sredstev iz evropskega sklada za izvedbo omenjene prometne povezave. Skoro istočasno je prišlo tudi do srečanja med predstavništva koprškega in tržaškega pristanišča, na katerem je bila potrjena volja za medsebojno sodelovanje po več letih hladnih odnosov zaradi prekinitve pogodbe z Luko Koper za upravljanje kontejnerskega prometa na tržaškem sedmem pomolu, in sicer na očiten pritisk tržaške politične desnice. V minulem tednu je deželna uprava FJK potrdila varianto k regulacijskemu načrtu področja Starega pristanišča, ki jo je prav tako pred kratkim sprejela tržaška

občina ob široki podpori krajevnih političnih sil. Po tej varianti se bodo na delu območja Starega pristanišča smele opravljati tudi nove dejavnosti in izvedeni bodo tudi ustrezni urbanistični posegi. Predsednik Pristaniške ustanove Boniciolli pa od rimske vlade vztrajno zahteva, da dovoli prenesti prostocarinске ugodnosti na kako drugo lokacijo v tržaški pokrajini, ker da praktično ne služijo prvotnemu namenu. Pri vsem tem bo treba strogo paziti, da ne bi prišlo do gradbenih in drugih špekulacij v omenjenem območju Starega pristanišča.

Deželni svet FJK skuša pred poletnim premorom spraviti pod streho čim več zakonov. Poseben odbor deželnih svetnikov pa je minuli teden začel razpravljati o zakonu za zaščito furlanske manjšine s posebnim ozirom na uvedbo furlanščine v državnih šolah vseh vrst in stopenj v vseh tistih občinah, ki so na podlagi zakona št. 482/99 o zaščiti zgodovinskih manjšin v Italiji izjavile,

ma podpirajo zaščito manjšinskih jezikov. Tudi dosedanje pristojnosti Dežele so zelo obrobne in omejene, kar se tiče javnega šolstva. Samo bocenska in tridentinska

pokrajina ter Dolina Aosta imajo neposredne pristojnosti na šolskem področju tako glede splošne ureditve kot nastavljanja osebja. S tem pojasnilom želimo spomniti, da vprašanje poučevanja furlanščine kot obveznega učnega predmeta v državnih šolah ni tako enostavno rešljivo, čeravno furlanskim sodeželanom želimo, da bi to pridobitev dosegli. Da se je to vprašanje sprožilo ravno v tem času, pa gre pripisati bližajočim se deželnim volitvam. Predsednik videmske Pokrajine prof. Strassoldo iz vrst Naprej Italija namreč že nekaj časa izpostavlja vprašanje enakopravnosti furlanskega jezika glede njegove rabe v javnih upravah in drugih ustanovah, a vodstvo njegove stranke temu nasprotuje. Predsednik Illy je spretno zaigral to karto, ker z njo lahko pridobi potrebne glasove za ponovno zmago na prihodnjih volitvah.

Razprava o uvedbi furlanščine v šole se bo nadaljevala, vendar že iz dosedanjih odmevov izhaja, da

da imajo furlansko govoreče prebivalce. Deželni odbor je namreč ocenil, da je dozorel čas, da se tudi furlanščini prizna dostojanstvo jezika v uradih in šolah. Za večino strank v deželnem svetu pa je to vprašanje izredno kočljivo, čeravno izjavljajo, da načelo-

se bo okoli tega vprašanja težko ustvarila potrebna večina. Tudi časa je malo več, da bi se državna uprava z ustreznimi ukrepi prilagodila takšni zahtevi pred začetkom letošnjega šolskega leta.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Tudi Slovenija v kleščah kapitala

Neslutena moč kapitala, ki vse bolj obvladuje svet, ne prizanaša nikomur in nikogar ne spregleda. In tako ni spregledala niti Slovenije, ki je sicer majhen, zato pa kakovosten trg. Ne more biti slučaj, da je družba Harrah's vrгла oči prav na našo matično državo in ji ponudila izgradnjo največjega igralniškega zabavišča v Evropi. V Sloveniji, še posebej v novogoriškem prostoru, je igralništvo razmeroma dobro razvito in posluje z znanimi finančnimi prihodki. Kot je znano, se je zaradi možne izgradnje t.i. megazabavišča vnela še kako upravičena javna razprava in postregla z zelo deljenimi, vendar trdnimi mnenji. Ko pa se je nemara zdelo, da so nenavadno zavzeti nastopi in prihodi predstavnikov Harrah's v Slovenijo nekakšno čudno naključje in kar prevelika pozornost do komaj dobrih petnajst let stare samostojne države, se je pripetilo nekaj, kar dokazuje, da veliki kapital misli resno in da so igralnice le del ponudbe. Nemška družba TGE Gas Engineering je namreč pri slovenskem ministrstvu za gospodarstvo vložila dokumentacijo za postavitev plinskega terminala v Kopru oziroma vlogo za energetske dovoljenje. Ob tej novici postane jasno, da je tudi Slovenija deležna zelo izrazitih pritiskov kapitala kot vse močnejšega zunanjega središča moči, potem ko se je komaj znebila nekdanjih ideoloških središč in njihovih pogojevanj. Kot malokdaj prej je dandanes kapital osrednje gibalno razvoja, zagotovo pa z zelo močnimi stranskimi učinki. Brez njega

preprosto ni razvoja, ni novih delovnih mest, ni možnosti za dvig ali vsaj ohranitev življenjske ravni, ni možnosti za nadaljnje pridobivanje materialnih dobrin, vse to in še marsikaj drugega nudi kapital. Ker pa je njegov osrednji in edini namen dobiček in večanje lastne moči, so stranski učinki izjemno udarni in tudi rušilni. Kapitalu in njegovi logiki se ne splača ozirati se na varstvo okolja, vstran potiska misel na socialno državo, ki je le strošek, tuja mu je vsakršna solidarnost, nadležna mu je vsakršna etika, zato se mu igralnice ne zdijo sporne, poleg tega vlaga veliko energije v sklicevanje na nujno energetske varnosti, v imenu katere vstopno izsiljuje glasen ali vsaj tih pristanek na vojaške posege.

Slovenija se je torej znašla v precepu. Sklicujoč se na razvoj se nekatere politične stranke, vladne in opozicijske, za megazabavišče ogrevajo, toda enako izraziti so ugovori civilnih gibanj. Ti so najmočnejši v novogoriškem prostoru, kamor naj bi postavili ta velikanski objekt, pomenljiva opozorila pa ne nazadnje prihajajo iz našega dela slovenske skupnosti v Gorici. Zna se zgoditi, da bo v Sloveniji opredeljevanje za ali proti megazabavišču vplivalo na izid parlamentarnih in nemara že letošnjih predsedniških volitev, ker je problem človeško pereč. Vsekakor za nobeno ceno ne bi smeli dovoliti, da bi bila končna odločitev enostranska, pogreznila bi nas v mučne notranje delitve.

Janez Povše

Na dnu...

da bo italijanski predsednik čim

POGOVOR Naško Križnar, strokovni vodja Poletne šole vizualnega v Novi Gorici

Neprecenljiv dokument časa in načina življenja v različnih sociokulturnih sredinah

V nedeljo, 15. julija, se je s projekcijo šestih kratkih filmov zaključil tečaj Poletne šole vizualnega v Novi Gorici. Šola deluje že celih 11 let in ima sedež pri Območni izpostavi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, ki ga vodi Maja Jerman Bratec. Produkcija šole je zajetna, saj šteje čez 45 videografskih enot in je neprecenljiv dokument nekega časa, dokument načina življenja v različnih sociokulturnih sredinah mesta in predmestnih naselij. Pogovorili smo se s strokovnim vodjem šole, univerzitetnim profesorjem in etnologom Naškom Križnarjem, ki se takole predstavlja:

Po poklicu sem etnolog in prihajam iz Ljubljane. Kot etnolog sem spoznaval, da prihajajo znanja v etnografskem filmu predvsem iz vizualne antropologije. To je neka pradisiplina antropologije, ki se ukvarja z vizualnimi pojavi na tak način, da jih analizira, preiskuje, a da uporablja hkrati tudi vizualno tehnologijo. V zadnjem času se uporablja tudi izraz vizualna antropologija. Enajst let sem delal kot kustos etnolog v Goriškem muzeju v Novi Gorici. Leta 1983 so me poklicali v Ljubljano na Znanstvenoraziskovalni center SAZU, naj ustanovim Avdiovizualni laboratorij, od l. 1999 sem sodelavec raziskovalnega programa Etnološko raziskovanje kulture v Sloveniji in zamejstvu. Najprej sem učil vizualno antropologijo na Filozovski fakulteti v Ljubljani, sedaj pa učim vizualne raziskave na fakulteti za humanistične študije v Kopru. To Poletno šolo sem ustanovil, da bi študentje imeli možnost vaditi z videokamero na terenu in se učiti izdelave osnovnih vizualnih izdelkov.

Poletna šola vizualnega v Novi Gorici je aktivna že enajsto leto in organizira tečaj za tiste, ki se hočejo naučiti snemati. Kdaj in kako ste pravzaprav začeli s to šolo?

Začeli smo leta 1996. Učenje poletne šole izhaja iz metodologije vizualne antropologije in etnografskega filma, vendar je osredotočena na veščine, ki so skupne različnim zvrstem vizualnih izdelkov na področju t. i. neumetniškega filma in videa.

Izbrali smo strokovnjake s področja videa, ki so nam predavali prvo leto tečaja. Bilo je 25 predavateljev. S slušatelji smo izvedli tudi neke delavnice, kjer smo skušali neko vaditi z video kamero. Ob koncu tega prvega leta smo izvedli anketo. Vsi slušatelji so bili zelo navdušeni, a so povedali, da je bilo premalo praktičnega dela in preveč teorije. Tudi jaz sem pogrešal na univerzi, da študentje vedo malo o osnovnih vizualnih medijev. Imel sem približno 60 ur predavanja o vizualni antropologiji in mi je primanjkovalo časa za praktično snemanje. To zahteva več tehnične priprave. Razen tega smo imeli na razpolago le eno kamero, pri predavanju je bilo pa okoli 25 študentov. Če predavam o etnografskem filmu, potem pride trenutek, ko moram študentom tudi pokazati, kako se to dela. Teorija in praksa morata

biti združeni. Zato sem se vrnil naslednje leto v Novo Gorico in se pogovoril s prijateljem Boleslavom Simonijem, voditeljem Zveze kulturnih organizacij v Novi Gorici in velikim ljubiteljem filma, ki me je podprl in začeli smo sodelovati. Tako je leta 1997 nastala prva Poletna šola vizualnega v sodelovanju med Zvezo kulturnih organizacij Nova Gorica in Avdiovizualnim laboratorijem Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU iz Ljubljane. Od leta 2000 je sedež organizacije Poletne šole pri Območni izpostavi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti v Novi Gorici. Mestna Občina Nova Gorica nam pomaga pri finančnih potrebah. Že od začetka smo se zavedali, da mora biti težišče na praksi nekega raziskovalnega filma, ki zahteva poznavanje tehnike, kinematografskega jezika, načrtovanja, snemanje in montažo izdelka.

Kateri je glavni namen šole?
Šola je sestavljena iz dveh delov: prvi del je avdiovizualni laboratorij znanstvenoraziskovalnega centra, ki skrbi predvsem za produkcijo znanstvenih filmov vizualne etnografije, drugi del je pa javni sklad za kulturne dejavnosti Slovenije, ki ni zainteresiran samo za znanstveni film, ampak tudi za druge oblike vizualnega izražanja in ki zanima tudi druge ljudi, ne samo raziskovalce. Zato naši slušatelji v Novi Gorici so študenti etnologije, antropologije, učitelji, mentorji in tudi navadni ljubitelji filma, ki se hočejo izobražiti, recimo, le s tehničnega vidika.

Kdo so pa predavatelji na šoli?

Že od začetka smo se zavedali, da moramo pritegniti zanimive predavatelje s tega področja, tudi iz tujine. V Sloveniji ni veliko strokovnjakov s področja vizualnega. V začetku smo vabili tudi strokovne cineaste, a izkazalo se je, da oni preveč usmerjajo proizvodnjo v smer fikcijskega dokumentarnega, televizijskega filma. Mi smo pa hoteli izbrati drugo raziskovalno pot, drugo metodo, t. i. observacijski realizem, ki je predpogoj za etnografski film. Predavatelji so z območja avdiovizualnega laboratorija. Do sedaj smo imeli 31 predavateljev. K nam prihajata predavati skoraj vsako leto akademik in cineast Tone Rački in digitalni strokovnjak Miha Peče. Iz tujine smo povabili antropologinjo Allison Jablonko, ki živi v Italiji in ki je bila učenka Millerja. Pri nas je bila Allisonova že osemkrat in je prav tu

vpeljala delavnico "Vizualni zapisi" (Visual notes), ki jo je razvila prav v tej šoli in ki po mojem mnenju najbolj ustreza predstavam raziskovalcev z videokamero na terenu. Iz tujine prihajajo še nekateri predavatelji: Peter Crawford iz Danske, Beate Engelbrecht iz Nemčije, Barbara Luem iz Švice, Metje Postma iz Nizozemske. Vsak po svoje so ti predavatelji prinesli kaj zanimivega, zlasti pri oblikovanju produkcije filma. Povabili smo te tuje predavatelje, da bi nam s svojimi izkušnjami pokazali pristop do raziskovalnega filma. In to se je zelo obrestovalo. Moram pa reči, da so se tudi oni veliko naučili od nas, ker so videli, da tukaj obstaja neko znanje, ki je drugačno od njihovega in ki se dopolnjuje.

Katere so težave sodobnega etnografskega filma?

To je vprašanje, ki se vedno ponavlja, kajti včasih smo že mislili, da smo našli rešitve, ki bi dalj časa trajale in ki bi bolj natančno odgovorile na vprašanja, kot so: kaj je etnografski film? Kako se ta izdeluje? Toda vedno pride do nekaj novih trenutkov, največkrat se spremeni metodologija strok, kot sta etnologija in antropologija, in tedaj se seveda spremeni tudi etnografski film. Nekoč je bil etnografski film samo opisovanje, v zadnjih desetih letih pa nam je postmodernistični čas dal možnost, da se sprašujemo, ali smo mi upravičeni, da lahko rečemo, da je telekamera objektivna, da nam kaže neko resnico, na katero mi ne vplivamo. Postmodernizem se sprašuje, ali ni vse to, kar mi pišemo v znanosti, v bistvu neka rekonstrukcija naših lastnih želja. Morem pa reči, da je najbolj razvil sodelovanje med ustvarjalcem filma in med nosilcem kulture prav etnografski film. Včasih so hoteli raziskovalci v tuje kraje in tam si beležili, kot delajo na ravoslovci pojave, ki so jih opazovali, in ko so prišli domov, so lahko rekli: "Glejte, to smo opazili in zabeležili. Resnično je bilo!" Dandanes ne moremo več tako delovati. Štartamo iz drugih predpogojev. Danes raziskovalec, če hoče raziskovati in opisati neko drugačno kulturo, mora najprej navezati stike z drugimi in potem se najprej vprašati, kako na primer to tuje pleme gleda na svojo kulturo. Saj tudi pri nas v Evropi ne naletiš več na primitivne ljudi, nepismene. Ljudje se sami sprašujejo o svoji identiteti, se sami preučujejo, objavljajo knjige o lastni kulturi. Raziskovalec ne more več

razpolagati s tujo kulturo kot z nekim predmetom svoje raziskave, lahko ima pa sodelavce v tej kulturi, ki jo hoče raziskovati. Dandanes se je razvil celo izraz "biodokumentarec", to je način, kako prikazovati svojo kulturo s pomočjo filma nekomu drugemu. To sta razvila dva Američana, ki sta dala Indijancem videokamero in jim pustila, da se oni sami posnemajo, da sami posnemajo svojo kulturo, ker tudi v načinu izražanja je nekaj pomembnih informacij, ne samo v vsebini.

Katera je razlika med dokumentarcem, etnografskim filmom in klasičnim televizijskim filmom?

V bistvu so bili v začetku vsi filmi dokumentarni. Igralni filmi so se začeli nekaj desetletij potem, ko sta brata Lumiere začela snemati. Počasi se je začelo razlikovanje. Najprej med dokumentarnimi in igranimi filmi, kasneje pa med kinematografskim in televizijskim dokumentarcem. Etnografski film je pa tudi izbral svojo pot.

Naša poletna šola je tudi važna zaradi tega, ker lahko pokaže slušateljem, kako se naredi zanimiv film, ki je znanstven, a hkrati zanimiv za vsakega gledalca. To je tudi vzrok, da mi gradimo na tej najnovejši tehnologiji, ki je zelo blizu mladim ljudem. Zanimiv pa je tudi observacijski realizem, na katerem sloni etnološki film in ki je po mojem mnenju mnogo bolj atraktiven kot pa ta fikcijski film, igrani film, rekonstruiran z glasbo, z interpretacijo. Pri etnografskem filmu gledalcu ni vsiljen noben tuj pogled na realnost. Z raziskovalno metodo, kot jo mi tu uporabljamo, lahko prideš bolj kot televizijska reportaža do dna stvarim, lahko bolj približaš gledalcu bistvo neke kulture. Televizijski dokumentarec nazadnje mora pritegniti gledalce tudi s tem, da manipulira z njimi. Z metodo etnografskega filma se ne da tako manipulirati in se lahko ohrani neko ravnotežje na področju etike.

Kaj pa mislite o svetovni produkciji filmov?

Morem reči, da zadnje čase malo sledim svetovnim smernicam kinematografskega filma prav zaradi tega, ker imam velik odpor do ameriške kinematografije in pri nas v Sloveniji po kinodvoranah in po televiziji se vrti samo to. Evropskih filmov ne predvajamo in tukaj sem kritičen tudi do naše nacionalne televizije, saj bi morala tudi ta izobrazevati in osveščati ter predvajati več kvalitetnih filmov. Na žalost se evropski filmi, ki so bolj kvalitetni, pri nas vidijo samo na festivalih.

Kaj pa mislite o "domačih", družinskih filmih, ki jih vsak človek, turist lahko snema? Vsaka družina si dandanes lahko privoščijo videokamero.

Zelo sem tega vesel, ker je to neke vrste dokumentarec, ki govori o njih samih. Že vrsto let hodim v hribe na Koroško in tam sem srečal nekega kmeta, ki vsako leto snema samega sebe, okolje itd. Je zelo simpatičen in se mi zdijo njegovi posnetki že kot neki rokopi. Morali bi biti bolj pazljivi na tako snemanje. Mislim tudi,

da bi morali tem ljudem dati možnost, da predstavijo svoje delo.

Ali vam je vizualna tehnologija le v pomoč kot instrument ali pa je direktno povezana s kreativnostjo pri vašem delu?

Tehnologija je v začetku samo tehnični instrument, zelo hitro pa postane kreativnost. Film se ne konča tedaj, ko ti pritisneš na zaključek posnetka, in se ne začne tedaj, ko ti stopiš v montažo filma. Montaža se začne, ko ti imaš neko zamisel, in se nadaljuje, ko snemaš na terenu. Kreativni postopek je celoten, od začetka do konca. V začetku se snemalec tega ne zaveda, ker je preveč zaposlen s tehniko, ki je še ne obvlada. To je kot pri vožnji avtomobila. Le ko vožnja postane avtomatična, lahko voznik uživa in bolj lahko vozi, skoraj "kreativno". Dokler ne obvladaš videokamere, si težko kreativen.

Kaj moramo torej obvladati, če hočemo narediti z videokamero dobre po-

snetke?

Najprej je treba dobro spoznati kamero, potem pa osnove posnetka. Slika je osnova. Opažam, da imajo že neko osnovo tisti, ki so se ukvarjali s fotografijami. Težave se pa lahko pojavijo, če ne spoznaš, da je film v glavnem povezovaljevanje posnetkov. Najprej se trudimo in snemamo okolje, izbiramo pravilno svetlobo, si pomagamo z zum objektom itd. Vendar potem ko dočemo te posnetke povezati med sabo, nastopajo težave. Film je neka govorica, skladanje znakov, ki morajo imeti nek pomen. Zgodi se lahko, da niti dva posnetka ne gresta skupaj, če prej nisi že nekoliko načrtoval.

Ali imate tudi stike s Kinoa-teljem v Gorici in z drugimi italijanskimi šolami?

Nimamo veliko stikov, ker imajo oni čisto drugi tip kinematografije. To je, kar smo prej govorili. Stik je le v tehnologiji. Sicer pa imajo tudi oni nekaj etnološke smeri. Nadja Velušček se je učila tudi pri nas.

Gotovo je vaša šola vizualnega prispevek k sodobnemu pristopu sobivanja kulture in omogoča spoznati ljubezen do lastne zemlje in kulture. Zahvalujem se vam za pogovor.

Karlo Nanut

Našemu Juriju Paljku ob okroglem življenjskem mejniku

Bogve koliko podrejenih bi rado pregnalo iz svojih misli in izpred oči nadležnega in sitnega "šefa"! Tega si gotovo ne želimo v uredništvu Novega glasa, saj imamo našega odgovornega urednika Jurija Paljka res srčno radi, tudi takrat, ko mu vsakdanji stres načne živce in za trenutek dvigne glas ter s sočnimi izrazi, kot le on to zna, skuša uveljaviti svoje. Njegovi nevihtni izpadi pa se navadno kar hitro razblinijo in spet zakraljajeta običajna vljudnost in prijaznost. Odlika njegovega značaja je velika humanost, ki izžareva predvsem takrat, ko za sluti, da jo njegov sogovornik najbolj potrebuje. Človeka zna zmeraj nagovoriti s primerno besedo in ga rešiti iz zadrege. Pripravljen je ponuditi roko vsakomur in prisluhniti njegovim težavam. Prizadeva si, da bi pridobil čim več mladih sil v vrsti sodelavcev in vsakega izmed njih ceni in spoštuje, kakor tudi spoštuje naše naročnike in priložnostne bralce. Želel bi, da bi le-teh bilo veliko. Kdo ne bi rad imel takega šefa, ki te, ko spozna, da te razžira računalnik, povabi na balkon svoje sobe "zreti v zelena obzorja" in usmeri tvoj pogled proti škoifijskemu vrtu, ki se razprostira po pobočju grajskega griča. Ko pa se te loteva popoldanska poletna dremavica, te zvabi na poživiljajočo skodelico kave, ki ti razbistri misli in prežene telesno otopelost. Lepo ga je poslušati, ko iz njegovih ust žuborijo zgodbe iz študentskih, vojaških ali mornarskih let, saj zna tako živo in neposredno pripovedovati, da ti prikljče pred oči vsak najmanjši detalj. Svoje pripovedi zmeraj zabeli s kakim začinjnim izrazom, da se mu moraš nasmejati.

Široko intelektualno obzorje, ki korenini v klasičnem študiju, mu omogoča načtenjati najrazličnejše tematike, ki jih zna posredovati z vselej iskreno bistrino duha. Pero mu teče kot po maslu in članke v sproščenem jezikovnem slogu z veliko lahkoto zliwa na papir. Pozoren je do vseh in vsega, kar ga obdaja. Ni mu vseeno, kam plujejo sedanja družba, naše zamejstvo in matična domovina. Na rodno Vipavsko ga veže veliko domorodno čustvo, ki ga ni težko razbrati iz njegovih zapisov, predvsem pa iz njegovih pesmi, ki so pogosto polne lepe tihe otožnosti po domačem kraju in nekdanjem času, ki se ne povrne več. Zaradi vsega tega mu pač z lahkoto odpustimo žarek samoljubja, ki se včasih zaiskri v njem. Radi ga imamo in ga potrebujemo, brez njega bi si težko zamislili naš uredniški vsakdan. Zato mu v teh vročih julijskih dneh, ko praznuje okroglo obletnico, nedvomno pomemben mejnik življenja, iz srca voščimo trdnega zdravlja in da bi še veliko tehtnega napisal in ustvaril, pa tudi, da bi mu pero še veliko let tako bistro zarisovalo misli na papir in da bi njegov pesniški navdih nikoli ne presahnil.

Bog te živi, Jurij, in ostani prav takšen, kakršen si, saj te imamo radi prav zato, ker si tak, velik z velikim srcem!

Uredništvo (brez odgovornega...)

Prejeli smo

Refleksija o igralništvu in načrtovanem centru na Goriškem

Hvala vam, da ste tukaj! Želel bi, da bi ta večer Bog Sveti Duh na poseben način razsvetlil vaše duše, odprl vaša srca za veliko nevarnost, ki preti Sloveniji in narodu. Ta nevarnost, ki jo komaj slutimo in je tako rekoč že med nami, so igralnice, so igre na srečo. Prišli smo tako daleč, da se tukaj načrtuje narediti v Gorici megaigralnica, največji evropski zabaviščni prostor, ki ne bo vseboval samo te strahotne kazinoje, ampak potegnil za seboj novo Sodomo in Gomoro.

Če pogledate v zgodovino, kadarkoli se je izvedelo, da prihajajo strahotne turške čete, so na hribih goreli ognji zato, da so se ljudje umaknili, zbežali, poskrili, čeprav so vedeli, da bodo našli požgane trge, mesta in vasi, cerkve in samostane. Turki so ljudi, ki so jih našli, če jih niso pobili, odpeljali v sužnost, danes pa nam grozi veliko večja nevarnost. Od vseh oblik zasvojenosti, od alkohola, cigaret, spolnosti, mamila, nobena človeku ne tako odvzame pameti in razodnosti, kot je igralništvo. To vam moram povedati kot duhovnik, ker, kaj pomaga, če bi vi poznali Sveto pismo, pa ga ne bi živeli. V Svetem pismu boste našli tolikokrat Božje svarilo: "Če si ti vedel, da tvojemu bratu preti nevarnost, pa mu nisi oznanil, bom njegovo mrtvo dušo terjal iz tvojih rok" in zato so preroki raje šli v smrt, v mučeništvo, kakor da bi molčali. Pred nekaj dnevi so mi povedali, da je neki Italijan v Kranjski Gori vse zaigral, in ko je prišel domov, ga je žena v obupu ubila, in kaj je lahko hujšega!?

V drugih državah so te stvari obdavčene, jih ne marajo, pri nas pa igralnice cvetijo kot gobe po dežju. Kar naenkrat so odprli novo kazino v Lescah in že sama arhitektura, ki je tako skrotovičena, pove vse. Tam, kjer je človek izgubil odnos in pamet, ker ga je strast po denarju omamila, da bo zastoj prišel do denarja! In ti uslužbenci, ki dobijo visoke plače! Koliko je med njimi študentov, ki niso prišli do diplome, ker so na lahek način prišli do denarja. Od časa do časa pa lastniki naredijo "čistko" in te ljudi pomečejo na cesto in potem se začne obup, alkohol, razvrat. Danes vas

prosim pred Marijo Pomagaj, da kjerkoli boste, pomagajte ljudem, da ne bodo naselili tej prevari.

Pred 40 leti, ko se je to igralništvo začelo v Argonavtih, in sem vam že večkrat povedal, da sem šel v Gorici blagoslovit tako lepo stanovanje, da si nisem upal vstopiti, in gospa mi je rekla: "To, kar imamo, nam nič ne pomeni. Čim prej želimo izginiti od tod, ker si ne moremo dovoliti, da bi naši otroci odraščali pred pragom Argonavtov, kjer se zbira vsa umazanija Italije in Slovenije". Ta dogodek me spremlja 40 let in takrat sem razumel, kako so ti ljudje spremenili besedo iz evangelija v življenje: "Marija in Jožef sta vzela Dete in zbežala v noč pred Herodom, ki je hotel Dete umoriti." Ta družina je želela takoj izginiti iz Gorice, iz tega zelo urejenega stanovanja samo, da reši otroke.

Ta zabaviščni center želijo postaviti sedaj v neposredno bližino Svete Gore. Morda veste, da je med Sveto Goro, Sabotinom /sv. Valentinom in Škabrijelom/ sv. Gabrijelom, to so tri gore, padlo 60.000 mladih življenj v prvi svetovni vojni. In kot da bi hoteli vse to zastrupiti, želijo ta evropski kolos postaviti tja. Najbolj bo prizadeta vsa severna Italija, ker Američanom gre za to, da poberejo od ljudi denar, njihove duše pa jih ne brigajo in sedaj nas vpletajo v ta zločin. In to se lahko zgodi vsakemu! Juda Iskariot je slišal vse Jezusove govore, bil je Jezusov prijatelj, videl je čudeže, nad katerimi so ljudje v nemi grozi strmeli. Temu človeku je bil zaupen tisti skupni denar in iz te blagajne je Juda kradel in ta ukradeni denar mu je zamračil pamet.

"Tedaj je šel eden izmed dvanajstih, po imenu Juda Iskariot, k velikim duhovnikom in rekel: 'Kaj mi hočete dati in vam ga izročim?' Mt 26, 14-15 Tako je bil zmeden, da ni prišel niti z listkom, na katerem bi bila napisana cena, njemu je bilo vseeno, samo da bo dobil denar. 'Koliko mi hočete dati in vam ga izročim?' Kako je zmeden, govori, kot da bi bil on gospodar nad Jezusovim življenjem. KAM pripelje človeka denar, ki je ukraden, ki je zastoj pridobljen?

"Ti pa so mu plačali trideset srebrnikov" (Mt 26, 15). To je tako podla cena, to je cena sužnja - za največjega gospodarja, Stvarnika neba in zemlje, ki so ga veliki duhovniki ocenili za ceno

sužnja, in Juda je to sprejel. Če je Juda padel tako globoko, potem smo vsi v nevarnosti! Jezus je že v vrtu Getsemani in reče apostolom: "Vstanite, pojdemo! Glejte, tisti, ki me je izročil, se je približal!" (Mt 26, 46)

Medtem ko je še govoril, je prišel Juda, eden izmed dvanajstih, in z njim velika množica z meči in koli. Poslali so jo veliki duhovniki in starešine ljudstva. Izdajalec jim je dal znamenje in rekel: "Tisti je, ki ga bom poljubil, njega primite!" Mt 26, 47-48. Največji izdajalec se ti lahko bliža s poljubom, z znamenjem iskrene ljubezni, če ga ne boš prepoznal. Poglejte, kakšno taktiko je imel satan v zgodovini. V drugi svetovni vojni so dali Hitler, Stalin in drugi pobiti, mučiti globoko verne ljudi, ki so si upali narodu povedati, kakšna nevarnost se bliža, da ne bi ti verni ljudje prenesli vero naprej. Od takrat do danes se svet razkristjanja, sedaj pa je obrnil ploščo in te razkristjanjene ljudi hoče pobiti in pomoriti z zasvojenostjo, posebej z igralništvom. In takoj je stopil k Jezusu in rekel: "Pozdravljen, Rabi!" in ga poljubil. Jezus pa mu je rekel: "Prijatelj, čemu si prišel?"

(Mt 26, 49-50). Dal mu je čas za razmislek: zakaj si pa ti tukaj, kaj te je pripeljalo sem? Tedaj so pristopili,

iztegnili roke po Jezusu in ga prijeli (Mt 26, 50). Juda pa je zbežal. Ko je Juda, ki ga je izdal, videl, da so ga obsodili, se je skesal. Velikim duhovnikom in starešinam je prinesel nazaj trideset srebrnikov in rekel:

molitveno srečanje, da bi bila Slovenija obvarovana tega zla, saj menda verujemo v MOČ molitve, skupne molitve pa še toliko bolj."

Danes se vsa Amerika ukvarja z gašenjem požarov, prepozno so spoznali, kakšna strahota je igralništvo, mi pa imamo možnost, da se iz njihovih izkušenj naučimo, da ne bomo kdaj prepozno gasili požarov, mi imamo možnost, da preprečimo temu peklenskemu ognju, da se pojavi med nami. To je URA, ki BIJE! Če jo bomo zapravili, smo naredili

šilingov. Drugi dan je zopet vse zaigral, zahteval prstan nazaj in dobil odgovor, da le pod pogojem, če plača zahtevano vsoto. Tretji večer je prinesel denar in ta serviser mu je rekel, naj mu obljubi in da roko, da ne bo več prestopil praga igralnice. Obljubil je, roke pa mu ni dal in ni nikoli več prišel. Čez nekaj mesecev se srečata v Ljubljani in mu reče: "Obljubil sem ti, roke pa ti nisem dal in sedaj ti jo dam, ti si me rešil." Na tistem delu, kjer se novi most odcepi proti Goriškim Brdom in gre ena cesta proti

Bovcu, druga pa proti Čepovanu in Sveti Gori, so stali pred prvo svetovno vojno kamniti stebri in dva, na katerih je pisalo Zona Sacra - sveto področje, sveto ozemlje zaradi Svete Gore, sta bila med prvo vojno porušena. Toliko let so čakali, da ta Hit, ki je premagal celo igralnice v Portorožu, prinese sedaj na slovensko ozemlje to pogodbo z Amerikanci, ki imajo take aparate in pod njimi take magnetne, da lahko vodijo igre in spravijo ljudi ob vse. Če bi imeli vpogled v največje zločine, bi videli, kako so bili plačani, in vi ne smete pustiti, da bi ta mali narod, ki je preстал nepopisno trpljenje, ponižanje, umrl zaradi zasvojenosti v igralnicah.

Močnejši ste lahko kot vsak denar, če boste nosili BOGA v svojih srcih, če boste Boga, za katerega pravi apostol Pavel, da je bil bogat, pa si je izbral največje uboštvo, postavili na prvo mesto. Vas, ki imate med seboj neizmerno moč, da lahko molite v imenu Jezusa med nami, ki obljublja: "Kjer se dva ali trije zedinijo v kateri koli prošnji, jim bo vse storil moj Oče, ki je v nebesih." Prosim, da molite za mladost slovenske vlade, da je ne bo premamil denar.

P. dr. Leopold Grčar

nepopisno zlo svojemu narodu, svojim otrokom, svojim zanamcem.

Govoril sem s človekom, ki je dolgo delal v igralništvu kot serviser na avtomatih in tam je videl strahote. Ko mu je nekdo zagrozil, da ga bo ubil, ker do polnoči ni dobil glavnega dobitka, se je ta človek umaknil. Doživel je, da je nekdo vse zaigral, drugi dan pa je prinesel zlat ženin prstan z briljantom in ga zastavil za tisoč šilingov; ta serviser je prstan vzel in mu povedal, da ga bo moral odkupiti za 1.100

ROMANJE ITER AQUILEIENSE - M.O.S.T.

Slovenska pot z Brezij na Sv. Višarje

Sobota, 11. avgusta, ob 15. uri, odhod z avtobusom iz Nove Gorice (avtobusna postaja) do Brezij. Skupno srečanje na Brezjah, namestitev in ogled svetišča, kasneje se udeležimo svete maše. Večerjali bomo v samostanu, kjer je poskrbljeno za prenočišče. S seboj vzemite spalne vreče.

Naslednje jutro skupaj peš poromamo do Jesenic, kjer je prav tako poskrbljeno za prenočišče in skromno večerjo. V torek zvečer prihod v Žabnice, kjer se srečamo z romarji iz Ogleja. Naslednje jutro, 15. avgusta, se vsi romarji iz slovenske in italijanske veje ITER AQUILEIENSE skupaj poromamo do vrha Sv. Višarji h Kraljici Evrope. Okvirni prispevek znaša 50 evrov. Za podrobnejše informacije in rezervacijo se obrnite: za Slovenijo - JANEZ RAK, tel. 031 662146 (večerne ure), ANDREJ KOLMAN, tel. 041 719246 (večerne ure), za Italijo - KAZIMIR ČERNIC, 0039 340 37 11 996, ANDREJ FAJT, 0481 30463 ali e-mail andrej.fajt@yahoo.it

18. NAVADNA NEDELJA

Prd 1, 2; 2, 21-23; Ps 90; Kol 2, 1-5. 9-11; Lk 12, 13-21

"Nečimrnost čez nečimrnost" je zapisal Pridigar (Kohelet) - "Kar si namreč kdo pridobi s trudom, z modrostjo, z znanjem in s spretnostjo, to zapusti v delež človeku, ki se ni trudil za to. Tudi to je nečimrnost in velika nadloga. Kaj koristi človeku ves njegov trud in prizadevanje njegovega srca, s katerim se muči pod soncem? Da, vsi njegovi dnevi so bolečine, njegovo opravilo je žalost, še ponoči njegovo srce ne počiva: tudi to je nečimrnost" (Prd 1, 2; 2, 21-23).

Na prvi pogled se zdi Pridigar hudo pesimističen, toda ob pozornem branju in premišljevanju celotne knjige se razodene kot stvaren, realističen mož.

Tudi Job izpove, da je človeško življenje tlaka (Job 7, 1), saj občuti vso njegovo tragiko. Ker živimo v območju, v atmosferi umiranja

in smrti, kaj lahko podležemo neveri in ravno-dušnosti, ki nam zastirata pogled v svet Duha. Pismo Hebrejcem pa nam govori, da je Kristus s svojo smrtjo onemogočil tistega, ki je imel smrtonosno oblast, to je hudiča, in odrešil tiste, ki jih je strah pred smrtjo vse življenje vklepal v sužnost. Ker pa se je Kristus izenačil z brati, z vsakim človekom, je postal usmiljen v tem, kar se nanaša na Boga. Jezus je zdaj ovenčan s slavo in častjo, ker je pretrpel smrt, da bi po Božji milosti okusil smrt za vsakogar (Heb 2, 14-17 in 9).

On je v dneh svojega mesa daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti iz smrti, in bil je uslišan zaradi spoštovanja do Boga. Čeprav je bil Sin, se je iz tega, kar je pretrpel, naučil poslušnosti, dosegel popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja (Heb 5, 7-9). Občutil je oddaljenost od Boga, popolno zapuščenost, saj je za pretrpel, naučil poslušnosti, dosegel popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja (Heb 5, 7-9). Občutil je oddaljenost od Boga, popolno zapuščenost, saj je za pretrpel, naučil poslušnosti, dosegel popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja (Heb 5, 7-9). Občutil je oddaljenost od Boga, popolno zapuščenost, saj je za pretrpel, naučil poslušnosti, dosegel popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja (Heb 5, 7-9).

rito v podobe.

Današnji psalm prinaša Mojzesovo molitev, ki povečuje Gospoda in ga izpoveduje kot Boga vedno. Poudarja pa, kakor Pridigar, minljivost človeka. Primerja ga travi, ki hitro požene, a tudi hitro ovene. Ljudje končujemo svoja leta kakor vzdih. Zato prosi, da bi prišel do smrtne modrosti.

Apostol Pavel uči, da je vse in v vseh Kristus (Kol 3, 11). Zaradi tega se ogibajmo vsega, kar nas peha v greh, v pozemeljsko. V evangeliju Jezus svari pred skopostjo in lakomnostjo. Potrebna je nenavezanost na zemeljske dobrine. Nekdo izmed množice je Jezusu zaklical, naj posreduje pri sporu z bratom pri delitvi dediščine. Jezus takoj in jasno odgovori, da ga ni nihče postavil za sodnika med njima. A takoj opozori, rekoč: "Pazite in varujte se vsake pohlepnosti, kajti življenje nikogar ni v obilju iz njegovega premoženja" (Lk 12, 15). Povedal pa jim je priliko: "Nekemu bogatemu človeku je polje dobro obrodilo, zato je v sebi razmišljal: 'Kaj naj storim, ker nimam kam spraviti svojih pridelkov?' Rekel je: 'Tole bom storil: podrli bom svoje kašče in zgradil večje.

Vanje bom spravil vse svoje žito in dobrine. Tedaj bom rekel svoji duši: Duša, veliko dobrin imaš, shranjenih za vrsto let. Počivaj, jej, pij in bodi dobre volje.' Bog pa mu je rekel: 'Neumnež! To noč bodo terjali tvojo dušo od tebe, in kar si pripravil, čigavo bo?' Tako je s tistim, ki sebi nabira zaklade, ni pa bogat pred Bogom" (Lk 12, 16-21).

Bog nikakor ni proti zbiranju materialnih sredstev, kajti človek potrebuje hrano in obleko in druge dobrine. Svari pa pred lakomnostjo in pohlepom po zemeljskih dobrinah, ki ga lahko vkleščijo, da ne vidi več sveta Duha.

Jezus je poslan oznanjat Božje kraljestvo. Dobrene pa naj uporabimo za uboge in potrebne. Le tako si pripravimo v nebesih zaklad, ki ne mine.

Duhovniki, posebno župniki, imajo mogočnega priprošnjika pri Bogu, t.j. Janeza Marija Vianneya (goduje 4.8.).

Jezus, veliki duhovnik, pa nas opogumlja, da potrpiamo do konca, ko bo preobrazil naše borbno telo, da bo podobno njegovemu telesu, kakor ga je razodel pri spremenitvi na gori (praznik 6.8.).

Lurd 2007

Vsakoletno romanje na božjo pot

V soboto, 14.7.2007, smo se skupina 140 slovenskih bolnikov, spremljevalcev, pomočnikov, zdravstvenega osebja in romarjev v spremstvu bolniškega župnika Mira Šlibarja odpravili na vsakoletno romanje v Lurd. Na železniško postajo v Gorico so se bolniki iz Ljubljane pripeljali s posebnim prilagojenim avtobusom za bolnike U.N.I.T.A.L.S.I., kjer smo se jim pridružili še ostali romarji iz novogoriške regije. V Ljubljani je romanje na pot pospremil in jih blagoslovil ljubljanski nadškof Uran, v Gorici pa koprski škof Pirih.

U.N.I.T.A.L.S.I. je posebna prostovoljna organizacija, ki že 104 leta skrbi za bolnike in jih vodi v Lurd, Fatimo, Sveto deželo in druge romarske kraje.

Skupaj z italijanskimi verniki iz goriške nadškofije pod vodstvom nadškofa-metropolita Dino De Antonija nas je bilo 450 in že drugo leto se pridružujejo tudi bolniki iz ljubljanske nadškofije. Koprski verniki smo deležni tega romanja že iz časov msgr. Franca Močnika.

Romanje je trajalo teden dni. Vožnja po severni Italiji in po večno lepi Provansi je hitro minila, saj smo ob molitvi pri nedeljski sveti maši skozi okna vlaka občudovali polja sončnic, oljk in vinske trte.

Modri vlak je v zgodnjih popoldanskih urah prisopihal v Lurd -

majhno vasico pod Pireneji, kjer se je leta 1858 štirinajst letni Bernardki prikazala Marija in ji predala naročila za mir, spreobrnjenje, molitev in pokoro. Na železniški postaji so nas čakali avtobusi in reševalna vozila, ki so

prepeljali bolnike v dom »SALUS«, ostale romarje pa v hotele.

Dan smo zaključili z večernim bogoslužjem in blagoslovom večje sveče, ki smo jo ponesli k lurški votlini. Ko smo se zbirali pred cerkvijo sem opazovala bolnike, ki niso kazali znakov utrujenosti in naveličanosti od dolge in naporene vožnje, izražali so le veselje in veliko pričakovanje. Mnogim bolnikom je bilo s prostovoljnimi

delom zdravih, omogočeno, da so prišli iskat tolažbo k lurški Mariji. Opazovala sem zdravstveno in strežno osebje od najmlajšega do najstarejšega, ki so vozili bolnike ali jih samo spremljali. Bila sem presečena nad njihovo požrtvovalnostjo in pripravljenostjo, da ob vsakem trenutku pomagajo in strežejo.

Naslednji dan smo obhajali skupaj z italijanskimi romarji spokorno bogoslužje z željo, da bi našli ključ, ki odpira vrata v naša srca, da bi Bogu dovolili vstopiti v nas. S* e istega dne sem doživela posebno srečanje s križem v molitvi križevega pota po kamniti, strmi poti od Pilatove hiše do Kalvarije. Omenila bom samo nekatere postaje, ki so se me posebej dotaknile, ko sem bila bližje smislu trpljenja ob trpečem Jezusu.

Na prvi postaji so Kristusa po krivičnem obsodili. Razmišljali smo o tem kako smo odvisni eden od drugega v dobrem (koliko ljudi nam je pomagalo v našem življenju) in v slabem (kako lahko naredimo nekomu življenje nemogoče).

Pri tretji postaji Jezus ni obvladal teže bremena in je padel pod križem. Tudi mi v življenju večkrat pademo in ne najdemo moči, da bi se ponovno dvignili. Nekateri vidijo izhod samo še v samomoru, saj smo Slovenci po samomoru v samem vrhu Evropske lestvice.

Pri četrti postaji je Jezus srečal svojo mater. Pomislili smo na današnjo mater in na njene neprepane noči, čakajoč na sinove in hčere, da se vrnejo domov. Pomislili smo na trpljenje matere ob pogledu na zasvojenega ali inva-

lidnega otroka. Tudi današnja mati ljubezni do otroka ne zanika, mu stoji ob strani in ga spremlja na njegovi preizkušnji.

Križev pot 5. postaja. Simon iz Cirenije je pomagal Kristusu nesti križ. Pomislili smo tudi mi na tiste Simone, ki smo jih v življenju srečali in so nam pomagali nositi naš križ.

Posebno doživetje je bilo »slavje luči«, ko se je vila procesija z lučkami v rokah, med katero smo molili rožni venec tudi v slovenskem jeziku, prepevali pesem Zvonovi zvonijo.

Naslednje dopoldne smo obhajali mednarodno sv. mašo v veliki podzemni baziliki Pija X, ki je imela poseben čar. Doživela sem gorečo molitev bolnikov v različnih jezikih, ki upajo na ozdravljenje. Doživela sem pozdrav miru s stiskom rok romarjev, ki so tu bili vsi enega srca.

To je le delček tega, kar sem na romanju spoznala in si ogledala. Težko bi bilo opisati in zaobjeti vse kar sem videla in doživela, zlasti nočni ogled lurške votline, ogled Bernardkine rojstne hiše, kopanja v lurški vodi, procesije z Najsvetejšim, jutranje slovenske maše. Moram priznati, da se mi je večkrat orosilo oko ob takih doživetjih. Imela sem srečo, da sem poromala v ta sveti kraj tudi jaz. Zame je romanje pomenilo srečanje z Marijo. Z njo sem se srečala v molitvi, petju, procesiji, premišljevanju, ljubeznivosti prostovoljcev, zdravstvenega osebja, spremljevalcev, duhovnikov, potrpežljivosti bolnikov in v navdušenju množic.

Lurd je resničen kraj milosti, močne vere in brezmejnega zaupanja v Božjo pomoč, zato ima mnogo verujočih kristjanov željo, da vsaj enkrat v življenju poroma v Lurd.

Nada Jež

Kratki

Msgr. Renato Podberšič, škofov vikar za pastoralo, prejel zlato priznanje

Med nedavnim proslavljanjem praznika občine Šempeter-Vrtojba so izročili tudi priznanja in nagrade posameznikom, ki so bili najbolj prizadevni in uspešni na raznih področjih. Zlato priznanje je prejel msgr. Renato Podberšič, škofov vikar za pastoralo. Zdaj deluje v Kopru v tamkajšnji škofiji, zelo pa je prizadeven tudi v Vrtojbi, kjer je bil rojen. Občinska komisija, ki je izbrala prejemnike priznanj in nagrad, je zapisala, "da je gospod Renato Podberšič za svoj rojstni kraj veliko naredil in še dela. Je pobudnik ustanovitve Kulturnega društva TOJVA, neutrudni zbiralec ljudske zapuščine, pobudnik za obuditev vrtojbenske noše in različnih kulturnih dogajanj v kraju, od katerih je najbolj odmevna 'BORE LJADA'. Monsinjor je tudi pisec člankov in knjig, ki prikazujejo zgodovinsko podobo Vrtojbe. To so Vrtojbenska pamet-ljudsko besedilno izročilo iz Vrtojbe, izdano leta 2001, in Štorje od Šašarjev in Tobink, iz leta 2006."

Število beguncev v lanskem letu naraslo za skoraj dva milijona

Število beguncev po vsem svetu se je v letu 2006 povečalo za skoraj dva milijona, je sporočil nevladni ameriški odbor za begunce in priseljence, katerega poslanstvo je braniti pravice beguncev, proslincev za azil in preseljenih oseb. Skupno število beguncev je doseglo skoraj 14 milijonov, kar je najvišje po letu 2001, je še zapisano v poročilu odbora, ki ga povzema ameriška tiskovna agencija AP. Do povečanja števila beguncev prihaja deloma zaradi nenehnih selitev ljudi iz Iraka, ki ga je lansko leto zapustilo kar 790.000 ljudi. Sirija jih je sprejela 449.000 tisoč, Jordanija 250.000, Egipt 80.000, ZDA pa 202. Ob koncu leta 2006 je bilo tako skupno 1,68 milijona iraških beguncev. Število beguncev je dodatno dvignil popis skoraj milijona afganistanskih beguncev v Pakistanu.

Odbor, ki kot nevladna organizacija deluje že 96 let, je še pojasnil, da so se razmere za begunce poslabšale v vseh štirih kategorijah, ki jih uporabljajo za ocenjevanje blaginje beguncev. Kljub porastu števila beguncev v lanskem letu to število ni brez primere. V letu 2000 je bilo 14,5 milijona beguncev, v letu 2001 pa še pol milijona več oz. 15 milijonov. Skozi zgodovino je največ beguncev in proslincev za azil prišlo iz Afganistana, in sicer od leta 1980 kar 3,26 milijona, malo manj, približno tri milijone, je bilo palestinskih beguncev, Iran pa z 1,68 milijona beguncev zaseda tretje mesto.

Vsakoletno srečanje pod Vrščem

Ruska kapelica je simbol prijateljstva med Slovenijo in Rusijo

Ruska kapelica pod Vrščem, spomin na med prvo svetovno vojno umrle ruske ujetnike, je postala svojevrsten simbol prijateljstva in sodelovanja med Rusijo in Slovenijo, je zapisala Slovenska tiskovna agencija v uvod poročila o srečanju, ki je bilo minulo nedeljo, 29. junija. Na diplomatski ravni se je sodelovanje začelo pred 15 leti in je od tlej napredovalo z zavdanja vredno dinamiko. To sta na nedeljski slovesnosti ob 91. obletnici postavitve Ruske kapelice poudarila zunanji minister Dimitrij Rupel in podpredsednica ruske dume Ljubov Sliska ter si ob enem zaželela, da bi bilo tako tudi v prihodnje.

Rusko kapelico pod Vrščem lahko označimo kot edinstveni spomenik, je bila prepričana Sliska. "Poraja najboljša čustva do Slovencev, do Kranjskogorcev, ki so vsa ta dolga leta skrbno ohranjali kapelico in spomin na naše sonarodnjake," je poudarila in dodala, da to zagotovo priča o visokem duhu in široki duši slovenskega naroda. Pri Ruski kapelici Slovenci in Rusi že 16 let na posebni slovesnosti izražajo spoštovanje umrlim in

preteklim dogodkom. Kapelica ni le spomin na nesrečo, v kateri je leta 1916 življenje izgubilo okrog 300 ruskih vojni ujetnikov, ampak tudi na vseh 12.000 ruskih vojni ujetnikov, ki so gradili cesto na Vrščem.

"Čeprav to ni bila ruska fronta in to ni bila slovenska vojna, je bila pomembna tudi za nas, za ves svet in za današnji čas," je na pomen dogajanja pod Vrščem iz širšega zornega kota pogledal slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel.

"Zdi se mi, da smo se po toliko srečanjih in toliko letih tudi zblížali in da se ob vseh nesrečah in težavah, ki so za nami, veselimo prihodnosti," je bil prepričan slovenski zunanji minister, ki je

spomnil, da je 25. maja minilo 15 let, odkar sta Slovenija in Rusija vzpostavili diplomatske odnose.

"Želimo si, da bi bilo še naprej tako, kot je bilo zadnjih 15 let," je dejal minister, ki pa se hkrati zaveda velikih sprememb: "Danes namreč pred našimi očmi nastaja Evropa brez meja. Danes so mnoge slovanske države članice ali kandidatke za članstvo v EU ter nesporazumov, ki so bili značilni za jugoslovansko in sovjetsko obdobje, ne bo več."

V slovensko-ruskih odnosih bi si po Ruplovih besedah želeli predvsem ohraniti kulturno bližino, ki je bila od nekdaj značilna za literarne tokove, in pospešiti gospodarsko sodelovanje. "Med pr-

vo svetovno vojno je dunajski dvor prisilil Ruse, da so gradili slovensko cesto. Upam, da bomo v prihodnosti vsi skupaj in prostovoljno gradili ceste brez ovinkov in brez nesreč," je več sto udeležencev slovesnosti pri kapelici nagovoril dr. Rupel. Z dr. Ruplom se je v svojem nagovoru zbranim strinjala tudi Sliska: "Ko pregledamo na preteklo desetletje in pol, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je naše sodelovanje napredovalo z zavdanja vredno dinamiko." Na tem se lahko še naprej gradijo trdni temelji obojestranskega partnerstva na političnem, gospodarskem, kulturnem in humanističnem področju. Optimizem za še boljše odnose pa poraja tudi visoka stopnja razumevanja v mednarodnih zadevah in

konkretnih dogovorih. Tudi slovensko predsedovanje EU bo za Rusijo pozitivno, je menila Sliska, ki s tem povezuje nadaljnjo harmonizacijo odnosov med Rusijo in EU, krepitev pozicij slovenskih narodov v Evropi ter sodelovanje na kulturnem področju. "Prepričana sem, da bo ruska kapelica, ki je postala pravi simbol prijateljstva in medsebojne naklonjenosti, še naprej ostala prostor srečevanj in bo še naprej poosebljala visoka duhovna načela odnosov med narodom ter bo prispevala k nadaljnji poglobitvi razumevanja med dvema narodoma," je še poudarila. Spominska slovesnost ob Ruski kapelici, ki sta se je udeležili močni ruska in slovenska delegacija, na čelu s Slisko in premierom Janezom

Janšo, je bila vrhunec dogajanja, ki se vsako leto odvijajo ob obletnici postavitve Ruske kapelice in v počastitev slovensko-ruskih odnosov.

Že v petek je bil v Frančiškanski cerkvi v Ljubljani koncert 16-članskega ruskega pevskega zbora, ki mu je v soboto sledil nastop enote ruske garde in pripadnikov Slovenske vojske na ljubljanskem Tromostovju. V soboto sta bila v Kranjski Gori tradicionalni Koncert pod lipo pevskega zbora iz Kranjske Gore in ruskega cerkvenega zbora ter spominska maša, na kateri so sodelovali tudi predstavniki ruske pravoslavne cerkve. Ti so danes pod vodstvom nadškofa belgorodskega in staroosolskega vladika Ioana tudi posvetili Rusko kapelico.

Dimitrij Rupel in podpredsednica ruske dume Ljubov Sliska

Kratke

Prvačina / Slovesnost v poklon slovenskim aleksandrinkam

Na trgu pred cerkvijo v Prvačini so se na posebni slovesnosti z naslovom V spomin aleksandrinkam poklonili slovenskim goriškim dekletom in ženam, več tisoč jih je bilo, ki so od druge polovice 19. stoletja do druge svetovne vojne zapuščale svoje družine, otroke in domove ter se podale na večletno delo v Egipt, v Kairo, predvsem pa v Aleksandrijo.

Domače Društvo za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink je poskrbelo za razstavo ter za spominsko ploščo večjega formata, ki bo dobila svoje mesto meseca novembra v Aleksandriji.

Slavnostni govornik na proslavi je bil državni sekretar Zorko Pelikan, ki je podčrtal pomemben doprinos slovenskega izseljenstva tudi nastajanju slovenske države, predsednica društva Dejana Baša pa je spregovorila o delovanju ustanove, ki si prizadeva, da bi lik aleksandrink bil poznan v vsej Sloveniji, obenem pa da bi se čim več dokumentov in pričevanj o življenju slovenskih deklet ohranilo v posebni muzejski zbirki.

O sami razstavi, ki bo na ogled do konca poletja v hiši na trgu, pa je spregovorila etnologinja Inga Miklavčič Brezigar. V dveh sobah so na ogled fotografije in predmeti, ki predstavljajo nelahko življenjsko pot aleksandrink.

Fara / Mednarodni seminar komorne glasbe Alpe Jadran

Mladih virtuozov je letos 50, prihajajo iz evropskih držav, pa tudi z drugih celin, srečujejo se že 17. leto zapored v Fari na vsakoletnem mednarodnem seminarju komorne glasbe Alpe Jadran. V priredbi krajevnega glasbenega in kulturnega društva gre za srečanje, ki je preraslo v pravi kulturni dogodek poletja; traja dva tedna, zaključilo se je 29. julija.

Viola, violina, klarinet, violončelo, rog, klavir, mladi glasbeniki, ki prihajajo z evropskih akademij in konservatorijev, so najprej porazdeljeni po skupinah, v kvartete in kvintete, nakar se začne delo s prvovrstnimi profesorji, med katerimi je bil tudi tržaški Slovenec Žarko Hrvatič.

Najboljše skupine so od 25. julija dalje nastopale v različnih krajih naše dežele, od Gradeža do Lignana in pa seveda Fare. Podali pa se bodo tudi na Koroško in v Slovenijo, točneje v Piran.

Filmski festival Amidei tudi v Coronini vili na Cingrofu

V parku vile Coronini na Cingrofu so predvajali celovečerce in kratkometražne filme zadnje italijanske produkcije, v hiši filma na Travniku pa so bile jutranje in popoldanske retrospektive ter srečanja z avtorji. Tudi letošnja formula nagrade Amidei se ni bistveno spremenila, novost je prinesla seveda lokacija, saj je po 25 letih srečanje zapustilo grajski grič ter se prepustilo objemu plemiške vile, nezanemarljivo pa je tudi dejstvo, da so bile vse projekcije brezplačne, darilo občine in goriškega združenja ljubiteljev filma.

Nagrada Amidei, ki je namenjena najboljšemu filmskemu scenariju, je bila v desetih dneh pravo filmsko središče. 10 filmov se je pomerilo na večernih projekcijah, vendar vsega skupaj so vrteli 88 filmov, s tematskimi retrospektivami. Med temi film and reality, ki je posvečena dokumentarnim filmom na temo španske vojne in s katero je štartala goriška desetdnevica, pa še Americana off o neodvisni ameriški filmografiji in tudi poglobitev dveh ikon italijanskega filmskega pisanja, kakršna sta Rulli in Petraglia, ki sta tudi sodelovala na srečanjih. In pa letošnji ugledni gost Edgar Reitz, oče novejšega nemškega filma, ki se je v Gorici mudil 26. in 27. julija.

Obeta se zgodnja trgategv

Letošnja trgategv bo vsaj dva tedna bolj zgodnja kot prejšnja leta. Po Velikem šmarnu bodo namreč začeli s pripravami nanjo. Zima je bila zelo topla, ravno tako pomladni meseci, zato je bilo letos vse bolj zgodaj, od cvetenja, ob začetku maja, do zorenja. Naravni ritmi se sicer niso spremenili, v primeru trte traja celoten proces približno 50 dni, vendar, ker se je letos vse začelo nekaj tednov prej, bo tudi zadnja postaja, t.j. trgategv, zgodnja. Po besedah direktorja krmínske kleti Soinija gre za izreden dogodek. Velikih nevšečnosti ne bo, saj ohladitveni sistemi omogočajo trgategv tudi v toplih dneh, problem bo verjetno

predstavljala delovna sila, ki jo bo težje najti v dneh okoli Velikega šmarna.

Glede količine in kakovosti grozdja je Soini nadvse optimist. Primerna deževnost pa tudi topli meseci so omogočili, da bo količina grozdja približno enaka lanskoletni, pri nekaterih sortah jo bo nekoliko presegle, kar se pa tiče kakovosti, bo letošnja letina obdržala trend visoke kvalitete zadnjega petletja.

POGOVOR Marjan Breščak, predsednik rajonskega sveta Štandrež

Krajevne probleme najbolj poznajo ljudje, ki tam živijo

K mikrofonu smo povabili Marjana Breščaka, predsednika rajonskega sveta Štandrež, da nam kaj pove o starih in novih vprašanjih, s katerimi se ukvarja to predmetno okrožje.

Kot predsednik rajonskega sveta začenjate svoj tretji mandat. Kakšno je sedanje razmerje sil in kakšno vladuje vlada v svetu?

Tokrat smo malenkost šibkejši kot v prejšnjem mandatu: prej nas je bilo osem, tokrat pa sedem; stranki Forza Italia in Nacionalno zavezništvo imata pet svetnikov. Zato je pomembno, da nas je na sejah vedno prisotnih čim več, vsaj šest. Ker obravnavamo probleme Štandreža, je jasno, da krajani najbolj vedo, kaj vas potrebuje. Pomembno je, da ima predsednik podporo prisotnih; samo tako lahko mirno in učinkovito delujemo. V načrtu nimamo velikih novosti, saj se ukvarjamo s še nerešenimi težavami, ki se vlečejo naprej že več mandatov. Značilnost štandreškega rajonskega sveta pa je prav ta, da pri naših programih nismo spremenili niti vejice, pa čeprav je občinska uprava spremenila svojo usmeritev.

Kolikokrat ste se sestali doslej?

Prvo sejo po izvolitvi predsednika smo imeli 26. julija. Na njej smo programirali javna dela za triletnje 2007-09. Pregledali smo prejšnje delovanje, prošnje in programe ter postavili nekakšno lestvico prioritete, ki smo jo predstavili dan kasneje na občini. Prvi dve točki imata opraviti z ureditvijo cest in pločnikov ter parkirišč po regulacijskem načrtu. Deželi smo predstavili

prošnjo za financiranje del na štandreških trgih in parkirnih prostorih. Marsikaj smo že uredili, nekaj pa nas še čaka. Pomembna točka v našem programu je štandreški vrtec, ki bo imel v prihodnje še več učencev, zaradi česar postajajo prostori pretesni. Upravo smo prosili, da bi na kakšen način zaprli oz. preuredili lopo; nekaj podobnega so že naredili v Mošu. Tako bi pridobili nekaj prostora in bi pouk lahko stekel bolj udobno. Za večjo varnost otrok bi bil potreben tudi zaprt prehod prek dvorišča vrtca. Odprto vprašanje so tudi štandreške greznice, saj jih polovica vasi še danes nima. Od občine pričakujemo in zahtevamo, da ta dela uredi, pač preko pristojnih služb, ki so za to odgovorne.

Zakaj se pri takih delih vedno zatika?

Kot znano, predstavlja danes največji problem javnih uprav pomanjkanje finančnih sredstev. Zato je pomembno, da prek deželne uprave skušamo spet odpreti okene v evropski program Obiettivo II. Mislim, da imamo še vedno možnost kaj črpati iz teh virov. Gorica bi s tem fondom lahko marsikaj uredila. Pomembno besedo pri tem ima rimska vlada. Izkoristiti bi morali tudi Interreg III; doslej je Gorica pobrala samo drobtinice. Za

Foto DPD

devo je treba pozorno spremljati, saj bi lahko rešili (čezmejni) problem onesnaževanja, ureditve levega brega Soče, kolesarskih stez in številna druga vprašanja.

Kako je z vodo v soški strugi?

Spet se bomo morali pogovoriti s kakšnim odbornikom in prefektom, pa tudi z lastnikom hidroelektrarne na Majnici. V Solkanu ni težav; te so pri nas, kjer ni jasnih pravil. Solkanski jež pošilja 16 kubičnih metrov vode na sekundo; to niso mačje solze. Kaj delamo mi z vso to vodo? Uporabljajo jo na Majnici za pridobivanje električnega toka. Po zakonu bi moral lastnik centralne poskrbeti, da bi od tega imel kakšno korist tudi okraj, kjer deluje; mi pa imamo samo škodo.

Pozorno spremljamo tudi druge objekte, ki bi lahko ogrožali zdravo okolje. Že pred leti

smo zahtevali dokumentacijo o morebitnem onesnaževanju livarne v ul. Fermi. Lastnik nam je pokazal vsa potrdila o uporabljenih snoveh, ki so "slučajno" enaka tistim, ki jih uporablja Livarna v Solkanu... Glede alternativne energije pa še to: družbo SDAG namestavimo spodbuditi, naj izkoristi svojih 30 tisoč kvadratnih metrov strehe za fotovoltaične panoe, da bi sama poskrbela za lastno uporabo električnega toka.

Dela je veliko. Sploh pa sem mnenja, da moramo manj govoriti in več delati. V drugem primeru se bodo leto za letom pojavljali vedno isti problemi.

V zadnji volilni kampanji so kandidati razpravljali o tem, ali so rajonski sveti sploh potrebni...

Mislim, da so pomembni, ker predstavljajo edini stik med prebivalci in občinsko upravo. Za to, kar stanejo, veliko naredijo. Z občinskimi denarjem bi povprečno uresničili največ 20% vsega, kar naredimo; vse ostalo je vezano na prostovoljno delo in iskanje drugih virov itd. Poudarjam: k skupni stvari je potrebno pritegniti prebivalce, saj ti najbolj vedo, kaj potrebuje kraj, kjer živijo. Sami ljudje namreč volijo rajonski svet in s tem ljudi, ki bodo reševali njihove konkretne probleme, saj jih upravitelji na višji ravni verjetno ne poznajo dovolj dobro, da bi jih učinkovito reševali.

DD

Skupni koncert MePZ Lipa iz Bazovice in MePZ Hrast iz Doberdoba Slovenska zbor pod mogočnimi oboki oglejske bazilike

Na predvečer sv.

Mohorja in Fortunata, zavetnikov Furlanije Julijske krajine, 11. julija, je pod oboki oglejske bazilike zadonel zborovski koncert nabožne glasbe, ki sta ga oblikovala dva slovenska zbora. Oglejskemu občinstvu sta se predstavila MePZ Lipa iz Bazovice pod vodstvom Tamare Ražem in MePZ Hrast iz Doberdoba pod taktirko Hilarija Lavrenčiča. Kljub poletni sezoni, ki mnoge poslušalce odganja na morje, se je v prostorih mogočne bazilike zbralo kar lepo število ljudi, ki so prijeten poletni večer posvetili zborovski pesmi. Poseben gost večera je bil goriški nadškof Dino De Antoni, ki je skupaj z organizatorji koncertu prisluhnil v prvi vrsti. Ob sklepu koncerta je tudi prevzel besedo. Pohvalil je vse nastopajoče in predv-

sem izpostavil pomen nabožnih pesmi. Dejal je, da so že po naravi nekaj posebnega, ker opravljajo prav posebno funkcijo. Od ostalih pesmi se razlikujejo po tem, da so posvečene Bogu in da ga častijo. V tem je njihov prvobitni čar. V oglejski baziliki je najprej zadonelo petje bazovskih pevcev. Zborovodkinja Tamara

Ražem je izbrala tak program, ki se je osredotočil na figuro Matere Božje. Spored napevov je segal po svetovni literaturi. Ob tem so Bazovci dali seveda poseben poudarek slovenskim skladateljem. Med tuji mi avtorji so posebej izpostavili Sergeja Rahmaninova, Javierja Busta, Camilla Saint-Saensa, izbor slovenskih pa se

moramo omeniti Pavleta Merkuja in Albina Perosa in Stanka Jeričija.

Koncert se je sklenil s pesmijo, ki sta jo poslušalcem skupaj podala oba zbora pod taktirko doberdobskega dirigenta Lavrenčiča. Izbran je bil Marijin napev, Gruberjeva Ave Marija.

AČ

je osredotočil na Ubalda Vrabca in Aleksandra Vodopivca. V drugem delu so pred publiko stopili Doberdobci. Mešani pevski zbor Hrast se je odločil za spored polifonije, ki je nastala izpod peresa

tukajšnjih avtorjev. Poudarek je bil tudi v tem primeru na slovenskih skladateljih, prikazan pa je bil tudi opus italijanskih in furlanskih. Posebej zanimivo je bilo dejstvo, da je v spored pesmi dirigent Lavrenčič vključil tudi skladbo Magnum mysterium tržaškega glasbenika Orlanda Di-piazze, ki je bil kot organizator večera prisoten v baziliki. Med ostalimi avtorji, ki so jih doberdobski pevci glasbeno predstavili,

PEVMA Tradicionalni vaški praznik

Pestro ob praznovanju zavetnice sv. Ane

Domači društvi KD Sabotin in PŠD Naš prapor ter rajonski svet Pevma-Štmaver-Oslavje so z župnijo sv. Mavra in Silvestra tudi letos poskrbeli, da je vaški praznik čim bolj in na raznolik način počastil zavetnico sv. Ano. Štiridnevno praznovanje se je začelo v soboto, 21. julija, s koncertom resne glasbe, ki je ob sodelovanju Glasbene matice pod naslovom Frontkoncert ponudil zanimiv program, prav takšen, kakršnega so leta 1918 izvajali v Narodnem domu v Barkovljah za oficirje in vojake, ki so prihajali s fronte. Večer klasične glasbe se je ob drugih podobnih prireditvah porodil na Avstrijskem ob proslavah 90-letnice konca prve svetovne vojne v Posočju, predvsem pa kot odločilni spomina na glasbenika in častnika Viktorja Ullmanna, po rodu Juda, kateremu se je življenjska nit pretrgala v Auschwitzu. Njegovo zgodbo je poslušalcem razpletal gledališki igralec Primož Jere. V lepi pevski cerkvi, z znano poslikavo Toneta Kralja, sta koncert, ki je občinstvo popeljal v daljne čase, mojstrsko oblikovali violinistka Annelie Gahl in pianistka Hsin Huei Huang.

V petek, 27. julija, se je na dvorišču pevne osnovne šole Josip Abram, ki se je izkazalo prav primerno prizorišče za izbrani program, zbrala lepa množica krajanov in tudi nekaj okoliških obiskovalcev, da bi najprej prisluhnili predstaviti knjige *Drobtinice iz goriških šeg in navad*, ki je izšla letos izpod peresa, predvsem pa do ljudskega izročila pozornega očesa fotografskega aparata Goričana Zdenka Vogriča. Izdal jo je Kulturni dom Gorica skupno s SKGZ, ZSKD in KB 1909. Po napovedi sporeda brhke domačinke iz Pevme Martine Kummin, nove članice rajonskega sveta, je poslušalce nagovoril Lovrenc Peršolja, predsednik krajevnega rajonskega sveta, ki je v imenu organizatorjev pozdravil tudi goste, g. župnika Marijana Markežiča, predstavnik Krajne skupnosti Solkan in občinskega svetovaleca Silvana Primožiča. Za njim je besedo povzel prof. Rupel, ki je prinesel pozdrave ZSKD in

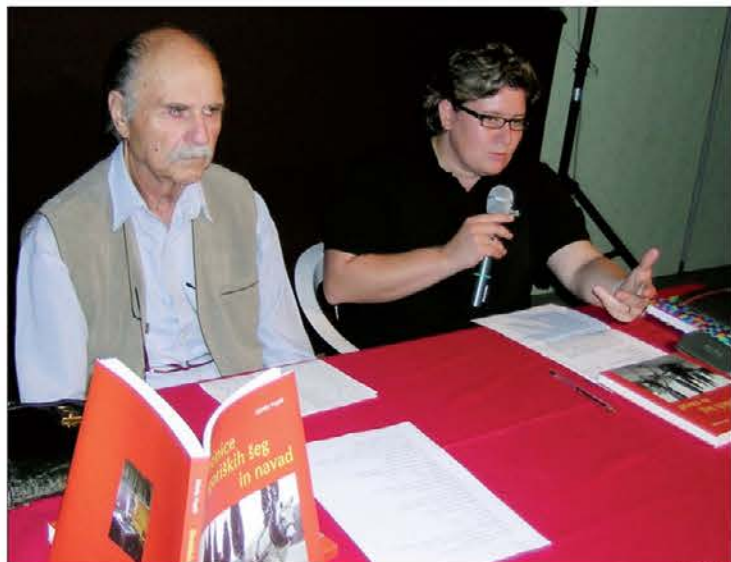

Foto DP

zatrtil, da je izid vsake knjige velik praznik, toliko večji pa je, če publikacija vsebino črpa iz našega ožjega prostora, saj preko nje potrjujemo našo prisotnost. In prav te lastnosti ima Vogričeva knjiga, ki govori o nas samih in naši drobni etnografski zgodovini, o kateri ni bilo še nič zapisanega. Naša goriška stvarnost postaja zanimiva tudi za matično domovino, saj se prav sedaj mudijo pri nas študentke-etnografinje z ljubljanske univerze, kar nas seveda razveseljuje. Nekatere stare navade so še zmeraj žive, kakor tudi nekatera nekdanja slovenska poimenovanja ulic, trgov in krajev, ki jih je treba posredovati mladi generaciji, da ne bi te dragocene stvari utonile v pozabo. Prav v ta namen je Rupel razdelil med gledalce dve tipkani strani, ki bosta spravili iz zagate vse tiste, ki bi radi v zapisih ali pogovorih rabili ustaljena slovenska imena. Knjigo *Drobtinice iz goriških šeg in navad* je predstavila urednica Erika Jazbar. V jedrnatem in neposrednem posegu je povedala, da je dve leti »preganjala« avtorja, naj že vendar izda v knjižni obliki zapise oddaj, ki jih je imel po Radiu Trst A. Tematsko je odbrala vsebine in jih povezala v celoto. Besedilo dopolnjujejo dragocene dokumentarne fotografije istega avtorja, ki ni poznan samo kot zbiratelj in zapisovalec narodnega blaga, ampak tudi kot fotograf. V kamero je ujel življenjske utrinke,

ki sta jih sedaj že izbrisala čas in hiter razvoj. Iz publikacije občutno vejejo Vogričeva ljubezen do rodne Gorice, čustvena navezanost nanjo in srčni pristop do opisanega narodnostnega izročila. Knjiga nas po mesecih, od jeseni do poletja, popelje na ogled domačih praznovanj, katerih mehanizem so cerkveni prazniki. Napisana je tako, da jo lahko odpremo kjer koli in jo beremo po izsekih. Jazbarjeva je izrazila upanje, da bo knjiga našla pot do srca naših bralcev. Poudarila je, da praznino današnjega globaliziranega sveta lahko zapolnimo le, če se zatečemo v tradicijo, ki nas objame s svojo neomajno toplino. Njenim besedam je kratek dodatek pridal avtor. Naglasil je predvsem to, da je ta knjiga bodica, ki naj spodbuja še druge pisce k etnografskemu zapisovanju, saj so navade neprecenljivo bogastvo za vsak narod. Povedal je še, da ga zbiratelj-ska žilica spremlja že od mladih nog. Stare šege si je zabeleževal s peresom in fotografsko kamero, da bi bile v trajen spomin. Po tem vpogledu v našo etnografsko stvarnost so gledalci v prijetnem večeru, brez soperice in »krvoločnih« tigrastih komarjev, nalili kupico humorja člani dramskega odseka PD Štandrež z enodejanko Kdo je zadnji? Kratko komedijo, priredbo italijanskega izvirnika avtorja Maura Fontaninija, so štandredski igralci prenesli v svojo narečno govorico, režijski

pečat pa ji je dal Janez Starina. Komedijski splet, poln smešnih dvotipov tudi na račun ženskega sveta (Bog je ustvaril žensko nazadnje, da bi mu sedem dni ne ukazovala, kako naj ustvarja!), spada že v železni repertoar Štandreške ljubiteljske skupine. Kot vselej so igralci vanj vnesli aktualno priložnostno noto, ki je izvala dodaten smeh.

Ljubitelji cvetja so nato uživali ob predvajanju diapozitivov natečaja *V domačem vrtu cvetijo...*, na katerega se je prijavilo kar veliko domačih vrtarjev. Predsednica komisije Mirjam Radinja je z besedo spremljala slike in dejala, da letošnji, tretji natečaj ni bil kot običajno nagradni, pač pa je vsak udeleženec prejel fotografijo svojega cvetja. Te slike so bile razstavljene v šolski veži, na stenah pa so bili razobešeni Vogričevi izvirniki fotografij iz knjige.

Slastne breskve v vinu, ki so jih prireditelji ponudili vsem, so še bolj tekstile ob zvokih harmonike Vilija Prinčiča in kitare Joška Lešana.

Sobotni večer je bil namenjen mladim, a žal jih ni veliko sprejelo vabilo na rock koncert. Prva se je na odru pojavila skupina Kanalje iz Cerovega v Brdih, ki je prvič bila gost pri nas in je z raznolikimi skladbami pokazala, da se kar dobro spoprijema z znanimi svetovnimi zimzelenimi hiti, da rada izvaja tudi slovensko rock glasbo in skuša skladati izvirno glasbo.

Za njo je nastopila perspektivna skupina Dusty Dreams, ki je nastala l. 2005. Mladi trio je predstavil vrsto svojih pesmi in tudi drugih avtorjev ter z njimi preprčal poslušalce.

Skupina Tokaj se je sestavila prav za to priložnost. Iz njenega izvajanja znanih rock pesmi v raznih jezikih ni bilo težko spoznati, da so člani glasbeno in pevsko dobro podkovani in uživajo ob igranju.

Preteči oblaki, ki so iztisnili le nekaj dežnih kapelj, so popolnito prekinili koncert in že tretje leto zapored onemogočili nastop priljubljene skupine The Maff Show, katere repertoar vsebuje rock glasbo za vse okuse. Praznovanje vaške zavetnice sv. Ane se je končalo v nedeljo, 29. julija, z jutranjo sv. mašo, ki jo je v pevski cerkvi daroval župnik Marijan Markežič. Mašnemu obredu je sledila procesija, ki se je vila od cerkve do trga in nazaj.

Iva Koršič

Obvestila

Ženski pevski zbor iz Ronk vabi na orgelski koncert, ki bo v četrtek, 9. avgusta, ob 20.30 v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah. Na orgle bo skladbe J.S. Bacha, N. Bruhnsa, C. Francka, L. Vierna, M. Durufleja izvajala organistka Martina Okoliš.

Goriški sedež SSO bo do 31. avgusta odprto samo dopoldne, in sicer od 9. do 12.30.

Vodstvo Mladinskega doma obvešča, da bo urad zaprt do 31. avgusta. V ponedeljek, 3. septembra, se bo - kot napovedano - začel tečaj za petošolce. Za katerokoli informacijo kličite na sedež Sveta slovenskih organizacij v Gorici (med 9. in 12.30), in sicer na tel. št. 0481 536455.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo na izlet v Kranj in Radovljico odpeljal prvi avtobus v soboto, 4. avgusta, ob 5.45 iz Jamelj s postanki v Doberdobo, na Poljanah, Vrhur, v Sovodnjah in v Štandrežu. Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 6. uri iz Gorice izpred gostilne Primožič, nato izpred Pevskega doma (pri vaji), iz Podgore (pred spomenikom in telovadnico) ter iz Štandreža (pri cerkvi). Udeleženci so naprošeni, da čim prej poravnajo akontacijo 20,00 evrov. Vsak mora imeti veljavno osebno izkaznico ali potni list.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane na tradicionalno srečanje društev upokojencev Primorske, ki bo v soboto, 25. avgusta, pri starem gradu v Vipolžah v Goriških Brdih od 10. ure dalje. Prevoz z lastnimi sredstvi. Obvezna prijava do 20. avgusta na tel. št. 0481 390688.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča, da bo društveni sedež na korzu Verdi 51/int. zaprt do 31. avgusta. V nujnih primerih kličite na tel. št. 0481 532092.

V Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu se nadaljuje razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in

Obvestilo

Misijonarji na Mirenskem Gradu (št. 216) 5291 Miren, želimo izpopolniti zbirko Katoliških misijonov. Manjkajo nam naslednje številke: letnik 1971, št. 1, 2, 8 letnik 1973, št. 10 letnik 1974, št. 2, 3 letnik 1975, št. 1, 2, 3, 9 letnik 1977, št. 11 letnik 1978, vse številke letnik 1979, št. 1, 2, 3, 4, 5 letnik 1980, št. 3, 4, 11, 12 letnik 1982, št. 9, 10 Prosimo, če nam kdo more podariti manjkajoče številke. Hvala!

Walterja Grudine.

Katoliško tiskovno društvo išče uslužbenca za delo v Katoliški knjigarni. Zaželjena sta znanje uporabe računalnika, slovenskega in italijanskega jezika ter vozniško dovoljenje. Za dodatne informacije lahko pokličete na tel. 0481/531407. Prošnjo je treba predstaviti do 31. avgusta 2007 v pisni obliki na naslov: Katoliška knjigarna, Piazza Vittoria - Travnik 25, 34170 Gorica / Gorizia.

Cestitke

Novoporočencema Sandri in Mauru iz srca čestitamo in jima želimo obilo sreče ter trdno ljubezensko vez na novi življenjski poti. Marta, Vanda, Luigi, nona Marija in ostali. Kolegu časnikarju Mauru Ungaru, ki je stopil na skupno življenjsko pot s Sandro Lombardi, želijo člani našega uredništva, da bi ju Bog obilno blagoslovil in spremljal. V soboto sta se v cerkvi sv. Ivana v Gorici poročila Sandra Lombardi in Mauro Ungaro. Iskreno jima čestitajo pevci s kora pri sv. Ivanu.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 03.08. do 09.08.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 3. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Čez poletje z narodno-zabavno in dalmatinsko glasbo - Zanimivosti in humor.

Ponedeljek, 6. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Pop poletje z najlepšo glasbo 80. let - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti.

Torek, 7. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sredi vode črna lisca. - Izbor melodij.

Četrtek, 9. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Odgovornemu uredniku našega tednika

JURIJU PALJKU
za njegovih
uspešnih 50 let
iskreno čestitamo.

SVET SLOVENSKEH
ORGANIZACIJ

Prejeli smo

Spet se oglašam o zadevi dvojezičnih napisov v slovenskih društvih in ustanovah. Gotovo mi bodo nekateri bralci očitali, da sem dolgočasen in ponavljajoč, a mimo tega si ne morem misliti, da so tudi v slovenskem Kulturnem domu v Gorici, poleg nekaterih dvojezičnih napisov, napisi samo v italijanščini! Saj slovenski obiskovalec Kulturnega doma, ki ne obvlada italijanščine, ne more na primer razumeti, kaj piše na vratih, ki se odpirajo v primeru panike ali nevarnosti.

Potem se zgražamo nad problemom dvojezičnih napisov v avstrijski Koroški, kjer so slovenski napisi v primerjavi z nemškimi premajhni, ali pa ko vidimo znana desničarska gesla kot "dvojezičnosti nikdar"! Slovenska kulturna društva in ustanove bi morali prvi dati zgled dvojezičnosti, tako bi vzbudili pozornost tudi pri tistih Slovencih, ki imajo na vratih in hišah opozorilne napise samo v italijanščini. Moramo se dobro zavedati, da zaščitni zakon ne bo nič koristil, če si ne bomo sami pomagali!

Trst, 16.07.2007
S spoštovanjem,

Ivo Seif

Mlada pravdnica in smrt znanega domačina

Novice s Plešivega

Stega konca se bolj malo oglašamo, čeprav bi imeli kdaj pa kdaj marsikaj povedati o našem dogajanju. A iz meseca julija, ki je pri koncu, le velja zaznamovati vsaj dva dogodka. Najprej bi povedali, da je 5. julija na pravni fakulteti tržaške univerze zelo uspešno zagovarjala svojo doktorsko disertacijo Tanja Sirk iz znane in ugledne Sirkove družine na Subidi. Novopečeni pravdnici iskreno čestitamo in se z njo in vsemi njenimi veselimo! Drugi dogodek, ki ga želimo obeležiti, ni vesel. Ravno tako v prvi polovici meseca je po hudi boleznici za vedno odšel od nas, v 79. letu starosti, Stanko Keber iz ugledne Kebrove družine na Plešivem. Z ženo Sonjo sta sicer že dolga leta živela v Krminu. Po njem žalujemo ne le kot po odličnem vinogradniku in vinarju, marveč in predvsem kot po izrednem, prikupnem,

dovtipnem človeku, versko in narodno zavednem članu slovenskega jedra v tem zamejskem kotu. Koliko je Stanko marsikateremu pomenil, je pokazala množica ljudi, Slovencev, Italijanov in Furlanov, ki so se udeležili pogrebne slovesa v krminski župnijski cerkvi. Po želji svojcev se je pogrebno bogoslužje odvijalo v slovenskem jeziku s primernimi vložki v italijanskem jeziku. Somaševali so krminski župnik Sergio Ambrosi, g. Marijan Kožlin in msgr. Oskar Simčič. Bogoslužje v cerkvi in na pokopališču je spremljal pevski zbor, sestavljen iz članov moškega zbora Mirko Filej in domačinov pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Vdovi Sonji in vsem pokojnikovim svojcem naše priskrbo sožalje. Nečaku Ediju hvala za velikodušen dar za Cerkev na Subidi, ki je bila pokojnemu Stanku zelo pri srcu.

Kratki

PD Štandrež vabi na izlet v Srbijo

Prosvetno društvo Štandrež prireja od 6. do 9. septembra štiridnevni društveni avtobusni izlet z ogledom Beograda in srbskih samostanov. Prvi dan je na programu pot od Štandreža prek Ljubljane in Zagreba do Novega Sada, drugi dan obisk Novega Sada, Sremskih Karlovcev in Beograda, tretji dan Beograda, Kragujevca in Topole, četrti dan pa vrnitev prek Zagreba do doma. Cena potovanja znaša na osebo 220 evrov (če se bo izleta udeležilo najmanj 45 oseb) oz. 230 evrov (40) oz. 240 evrov (35). Za člane in sodelavce prispeva društvo 50 evrov. Akontacija ob vpisu: 100 evrov. Vpis najkasneje do 5. avgusta, poravnava najkasneje do 25. avgusta. Cena vključuje avtobusni prevoz, 3x polpenzion, vodstvo potovanja, stroške organizacije potovanja. Pomembna opomba: za vstop v republiko Srbijo je obvezen veljavni potni list; kdor ga nima, naj se pri vpisu javi za kolektivnega. Za podrobne informacije o potovanju in vpisovanju do zasedbe razpoložljivih mest na avtobusu pokličite na tel. št. 0481 20678 (Božo, od 12. do 14. ure); 0481 21608 (Mario, od 12. do 14. ure); 347 9748704 (Vanja, od 17.30 do 20. ure).

Praznovanje na Goriškem gradu

Ob koncu prejšnjega tedna sta se na Goriškem gradu zvrstila dva pomembna dogodka. V soboto in nedeljo, 28. in 29. julija, je namreč evropski shod sokolarjev iz sedmih držav privabil veliko turistov. Dvakrat v soboto in dvakrat v nedeljo so namreč orli, sokoli, jastrebi, mišarji, velike uharice in druge ptice ujede v vsej svoji lepoti očarale številne obiskovalce. V soboto zvečer pa so uradno odprli temeljito restavrirana vhodna vrata, ki vodijo v grajsko naselje, poimenovano po cesarju Leopoldu. Občinska uprava jih je s ponosom predstavila javnosti in zagotovila, da je to samo prvi izmed korakov nove uprave za ponovno ovrednotenje mestnega središča in posredno goriškega turizma.

Novost: virtualni svet in vera

Sveto pismo odslej tudi na računalniških zaslونih

Računalniške igrice postajajo dan za dnem vse bolj pogosto sredstvo zabave in sproščanja za mlajše in otroke. Večkrat pa lahko zabavo in sprostitev združimo tudi z vzgojnimi vsebinami.

V Sloveniji je tako pred kratkim izšla nova računalniška igrica s svojevrstno posebnostjo. Gre namreč za prvo interaktivno računalniško igrico s svetopisemsko vsebino. Noe, tako je igrici ime, je prva tovrstna igrica v Sloveniji. "Pa ne samo v Sloveniji, upala bi si trditi, da je prva v celotni Vzhodni Evropi", nam je pojasnila Polona Štajer Stojanovič, univerzitetna diplomirana teologinja in duša omenjenega projekta. "Projekt je sicer sad napora dveh možganov", nam je razkrila ga. Štajer Stojanovič. "Projekt sva si zamislila in ga uresničila z mojem. Jaz sem skrbela za vsebinski del, on pa je zelo domač z računalniki." Igrica na interaktiven način prikazuje zgodbo o vesoljnem potopu. Prvi animirani del nakaže in uvaja Noeta in njegove svetopisemske "dogodivščine". V nadaljevanju pa se otrok sooči s sklopom iger, ki v šestih delih skupaj tvorijo enovito celoto. Pri tem se lahko otrok odloči, da bo poskusil sam, enega od omenjenih sklopov, loti pa se lahko tudi zahtevnejše naloge, igre v celoti z raz-

ličnimi težavnostnimi stopnjami. Otrok se tako prebija skozi virtualno grajenje ladje in iskanje parov živali. Pluti mora po razburkanem morju in se čimbolj izogibati morskim

menjena osnovnošolskim otrokom, tja od petega do dvanajstega leta starosti. Zato smo skušali vključiti tudi čimveč didaktičnih vsebin. To smo doslegli z naravoslovnimi in zemljepisnimi dodatki, ki spremljajo igro. Otroci lahko namreč spoznajo Noetove živali in kraje, v katerih te živali prebivajo.

CD z igrico Noe stane 25 evrov, izdan pa je bil v nakladi 3000 izvodov. V Gori ga lahko dobite v Katoliški knjigarni na Travniku in v Feiglovi knjižnici v KB centru. Celoten projekt je bil finančno velik zalogaj, saj je nositelj stal kakih 50 tisoč evrov. "Največji delež smo porabili za računalniško animacijo in zunanje izdelovalce", je pojasnila ga. Štajer Stojanovič in ponosno dodala: "Moram pa povedati, da je bil ves

material za ta projekt izdelan v Sloveniji: vse od programiranja igrice do embalaže." Pri nastajanju interaktivne igrice Noe so nosilec projekta zastoj pomagali številni sodelavci. Pri režiji in scenariju je pomagal Matjaž Pograjc, zvočne vložke sta posnela Jure Sešek in Damjana Medved, glasbeno kuliso je sesrval David Beovič, ilustracije pa prispevala Nina Bric. Didaktične pristope in prilagoditev igre svetopisemskemu svetu je nadzoroval prof. dr. Stanko Gerjolj. Prof. Jože Krašovec pa je pregledal parafrazirano besedilo Svetega pisma. Posebno priznanje za vse avtorje je bilo mnenje o igrici, ki ga je izdal Slovenski katehetski urad. Le-ta je računalniškega Noeta ocenil zelo pozitivno, češ da omogoča otrokom intuitivni dostop do svetopisemskega sveta v vlogi pogumnega Noeta, ki sodeluje z Bogom. Bog vskozi spodbuja, hvali in vodi Noeta - otroka, ki v tem zazna močan motivacijski element. Slovenski katehetski urad igre ni samo sprejel, ampak jo je staršem in pedagoškim delavcem celo svetoval kot primerno sredstvo za soočanje otrok s Svetim pismom.

AČ

Polona Štajer Stojanovič (foto DPD)

psom in čerem. Kasneje mora sam voditi golobico miru z oljčno vejico v kljuno do varnega prihoda na cilj. Ko so vse naloge opravljene, se lahko otrok tudi odloči, da bo lastnoročno pobarval mavrico. Računalniška igrica Noe je nastala v hiši Melior d.o.o., izdelana pa je s programom Flash. "Namen igrice je ta, da se otrok zabava in da ob tem spozna Sveto pismo", je projekt predstavila njegova nositeljica, ga. Štajer Stojanovič in nadaljevala: "Igra je na-

"Razbiranja"

NA KONCU VSEGA - MOLK

Ace Mermolja: *To ni zame*. Trst: ZTT - EST, 2007

Po dolgih letih pesniškega molka je tik pred poletjem izšla nova pesniška zbirka Aceta Mermolja, z zgovornim in istočasno zagonetnim naslovom *To ni zame*. Kot se je že večkrat zgodilo, je tudi ta zbirka izšla v tandemu s pesniškim kolegom Marijem Čukom, ki je tokrat izdal zbirko *Zibelka neba in dna*. Iz anagrafskih razlogov bomo prednost v obravnavi dali Mermolju.

Avtorjeva želja in poklicanost za ciklično pisanje poezije se močno kaže tudi v tej zbirki, ki je razdeljena na šest ciklov, zaključujeta pa jo dve posamezni pesmi, z naslovi *Moliva* in *Molk*. Vredno se je zaustaviti na naslovih posameznih ciklov, ki sami nakazujejo cikličnost tudi v njihovem sledju.

Zbirka se namreč pričinja s ciklom *Odhod*, urbano in »motorno« nastavljenim razmišljanjem o popotništvu, instanci, ki je v vsakem človeku močno prisotna. Mermoljev lirski jaz se stalno vprašuje in dvomi o poti, ki je negotova in se lahko vsak hip spremeni ter v popotniku pusti občutek izgubljenosti in teže.

Teža bivanja je močno obelodanjena v ciklu *Kamen*, kamor lirski jaz seže z vso svojo bolečino ("Poln sem razpok / skozi katere teče voda, / in življenje, ki ga nosim, / je vedno bolj poševno"). Zdi se, kot bi hotel izkričati ranljivost človeštva, a tega ne uspe. Zato se zaustavlja v blodnjaku svojih bridkih spoznanj in jih niza, eno za drugim.

Tretji cikel, z naslovom *Advent*, je projekcija v prihodnost, kjer pa misli ostanejo skrite in razodevajo ponovno nezaupanje v to, kar se bo dogajalo. Vse je namreč neizogibno podvrženo

minevanju ("Globlje segam / in manj me je, / dlje gledam / in bolj boli."). Lirski jaz se zato rešuje prek Metafor (naslov četrtega ciklusa), a tudi tu pride do spoznanja, da je laž le način skrivanja krute resnice, zato prosí: "dajte mi sredi teh blodenj, / vsaj še enkrat /, pohano perutnino, / da se bom fino najedel / izven vseh metafor."

Reševanje skozi beletristiko je torej za Mermolja le način, ki ni najbolj prikladen, saj se človeštvo pogreza v nesmiselno

minevanje, ki ga niti pesnik ne more več upesnjevati. Odtod razumemo naslov zbirke *To ni zame*.

Mermoljeva želja po (od)rešitvi se prikaže v ciklu *Zrno*, v katerem zaznavamo pozitivno voljo do tihe spremembe. Tudi ta pa je vseskozi podvržena dvomu.

Poslednji cikel *Prihod* je v obratni navezavi z začetnim (*Odhod*). Kar ustvarja zanimivo nasprotje, je predvsem dejstvo, da sta ciklusa postavljena v obratnem sledju, kjer imamo najprej

odhajanje, šele na koncu pa prihajanje. To zaznamuje globoko pesnikovo hotenje, da bi res ustvaril poezijo, ki bi bila vredna reševanja izpred podobne krutega in za bivanje nezmožnega sveta. Zadnji dve pesmi v zbirki, ki sta postavljene izven vsakega ciklusa, rezimirajo podajata končno rešitev. Zaključek obeh pesmi je prikazan apokaliptično. Mermoljev lirski jaz se zaveda neizbežnosti položaja ("Prihaja noč, moliva.") in ne preostane mu drugega kakor molk, neizbežen, neizrisan in usoden ("To ni več zame: / vame vrača se / jesenski molk."). Poezija Aceta Mermolja se končno osvobaja spon, ki so avtorja vezale na avantgardo in ga prikazovale celo kot enega najbolj cinčnih slovenskih pesnikov nasploh. Počasi postaja zreli Mermolja pisec, ki se zaveda moči in istočasno nemoči poezije, ki bi rada reševala svet, a tega ne zmore. Pretežno je namreč pesniku nositi breme družbe, prenašanje tega bremena skozi poezijo pa je za pesnika in lirskega jaza dodatna, neznosna muka. To ni več početje za današnji čas, česar se Mermolja dobro zaveda in v tej zbirki nenehno poudarja.

Stalna vpetost v malodušje potrjuje svojo močno prisotnost v zbirki in priča o močnem notranjem razvoju Mermoljevega lirskega sveta, ki postaja resda temačen, vendar ne brezupen, resda žalosten, vendar ne obupan.

Trohica odrešitve slutnje, ki jo zaznava lirski jaz, želi vzpostaviti zvezo s svetom in kliče po uresničitvi, ker bo sicer vsako prizadevanje zaman. To ni zame je v resnici klicanje bralca, naj poskrbi, da bo njegov notranji svet bogat in prežarjen z zarjo upanja.

V nasprotnem primeru bo na koncu vedno molk.

David Bandelj

Kratke

V Ljubljani bo v Zavodu sv. Stanislava avgusta mednarodni pevski teden Europe Cantat

V Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani bo od 12. do 19. avgusta potekal mednarodni poletni pevski teden združenja Europa Cantat. Obsegal bo delavnice za mešane zборе, posamezne zborovske pevce in male pevske skupine. Pevci bodo prišli iz Velike Britanije, Kanade, Litve, Gane, Francije, Španije, s Češke, iz Avstrije, Italije in Srbije, med približno 190 udeleženci bo tudi precej Slovencev. Sklepna javna koncerta bosta 17. avgusta v Posavskem muzeju v Brežicah ter 18. avgusta v Frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Delavnice za male pevske skupine bodo vodili pevci nemškega seksteta Singer Pur, ki bodo v tem času, točneje 14. avgusta, nastopili tudi na samostojnem koncertu v okviru Festivala Radovljica. Namen delavnice je oblikovati vse posebnosti petja v majhni skupini (metode ansambelskega vadenja, vprašanja intonacije, uglaševanja in pevske tehnike). Posamezne udeležene skupine bodo skupaj s članom seksteta, ki se bo menjal, vadile svoj spored in pripravile predstavitev dela na sklepnih koncertih pevskega tedna.

Delavnice za zборе in posamezne pevce bo vodil Gary Graden iz Filadelfije, ki si je na Švedskem pridobil ugled kot pevec solist in dirigent. Skupaj bodo študirali sodobno zborovsko glasbo iz Skandinavije, Baltika in Slovenije, in sicer avtorjev Boja Hanssona, Thomasa Jennefelt, Arva Parta, Urmasa Sisaska, Andreja Missona, Nane Forte in Ambroža Čopija. Pripravili bodo improvizacijo na kombinacijo slovenske in švedske ljudske pesmi. Posvečali se bodo tudi vprašanjem intonacije, uglaševanja in barve zvoka ter raziskovali izvajanje alikvotnih tonov, piše na spletni strani Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, soorganizatorja pevskega tedna. Europa Cantat je panevropsko zborovsko združenje, v katerega so včlanjene nacionalne zborovske organizacije, zbori ter tudi posamični pevci, dirigenti in skladatelji iz več kot 40 držav. V Sloveniji je mednarodni poletni pevski teden potekal že leta 2004. / STA

Zgodovinar razkril nekaj neznank o Valvasorjevem življenju

Zgodovinar in predavatelj na ljubljanski filozofski fakulteti Boris Golec je v najnovejših dognanjih razkril, da si je Janez Vajkard Valvasor, sloviti pisec Slave vojvodine Kranjske, eden najbolj znanih krški meščanov in kranjski polihistor, baronski naslov pripisal sam. Ugotovil je še, da hiša v Krškem, v kateri naj bi živel zadnje mesece svojega življenja, ni prava ter da naj bi njegovi potomci še živeli. Kot je povedala umetnostna zgodovinarica in višja svetovalka za kulturo na občini Krško Alenka Černelič Krošelj, gre za najnovejša Golečeva dognanja, potem ko je ponovno proučil mnogo primarnih virov in preučil doslej prezrte dokumente.

O novih ugotovitvah o Valvasorju, ki je umrl leta 1693, je Golec spregovoril na nedavnih večerih na gradu Bogenšperk, kjer je Valvasor živel in deloval 20 let. Ko je obubožal, je grad prodal in se preselil v Krško.

Na Bogenšperku je nastajalo njegovo delo *Slava vojvodine Kranjske*, v katerem si je sam nadel rod baronstva, verjetno prepričan, da si ga s tem opusom tudi zasluži, je nanizal Golec. Ob tem je odkril, da Valvasor v t.i. Valvasorji hiši v Krškem, ki jo je dobrotnik Martin

Hočvar podaril za mestno hiralnico, ni bival zadnje dni življenja. Njegov zadnji dom naj bi bila bližnja hiša, v kateri je živel pisatelj in advokat Janez Mencinger. Golec je zanimiva dejstva odkril tudi o Valvasorjevih potomcih. Valvasor je imel v dveh zakonih veliko otrok, a je rod ostal brez moškega potomca, ker so sinovi živeli v samostanih, zato pa se je rod nadaljeval po ženski strani. Valvasorjev pravnuk v šestem kolenu, živi na Dunaju, star je 76 let, je navedel Golec.

Kljub novim dejstvom bodo v Krškem po besedah Černelič Krošeljve nadaljevali prenovno kompleksa treh hiš na Valvasorjevem nabrežju. Te je občina razglasila za kulturni in zgodovinski spomenik. Zdaj bi morali odkupiti še bližnjo Mencingerjevo hišo, skupaj z gradnjo nove knjižnice pa bi lahko zaokrožili kulturno in višješolsko središče v starem mestnem jedru Krškega, je prepričana. / STA

V Drežnici humanitarni likovni ex-tempore

Kulturno društvo ljubiteljskih slikarjev iz Tolmina bo 25. avgusta v Drežnici nad Kobaridom pripravilo drugo izvedbo umetniškega srečanja. Med 8. in 14. uro naj bi tako v različnih slikarskih tehnikah in na različne teme ustvarjalo več kot 80 slikark in slikarjev iz Slovenije in zamejstva, kolikor so jih uspeli privabiti lani. Ob medsebojnem spoznavanju in sproščeni družbi ter izmenjavi izkušenj med udeleženci je glavni namen drugega mednarodnega likovnega ekstempora v Drežnici humanitarnost. Lani so z več kot 100 likovnimi deli za dializni center v Kobaridu zbrali 6300 evrov, letos pa bodo izkupiček od prodajne razstave, ki bo v začetku oktobra na Sveti Gori nad Novo Gorico, namenili oddelku za invalidno mladino šempetrske bolnišnice. Udeleženci ekstempora, ki bodo prejeli vsak po eno platno, bodo najverjetneje ustvarjali predvsem v akrilnih barvah. Slikarjem in drugim obiskovalcem bodo sicer v Drežnici na voljo še ustvarjalne delavnice za otroke, stojnice z izdelki domače obrti in hrane ter drugi zanimivi dogodki.

Kulturno društvo ljubiteljskih slikarjev v Tolminu deluje več kot tri desetletja, trenutno pa združuje 49 umetnikov različnih generacij iz celotne severne Primorske. / STA

Mladika

Izšla Mladika št. 5/6

Sredi julija je izšla nova, dvojna številka tržaškega mesečnika Mladika, ki prinaša tudi bilten s programom letošnjih študijskih dnevo Draga 2007. Dvainštiridesete študijske dneve, ki bodo potekali od petka, 31. avgusta, do nedelje, 2. septembra, v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bodo oblikovali Darka Zvonar, Anton Rupnik in Peter Brumen, ki bodo sodelovali na petkovi, otvoritveni okrogli mizi Manjšina v očeh opazovalcev. V soboto bo prof. Igor Grdina nastopil s predavanjem Slovensčina danes in jutri. Zadnji dan Drage bo najprej na sporedu predavanje prof. Roberta Petkovška Krščanstvo v dialogu s sodobno mislijo: kaj lahko krščanstvo ponudi sodobnemu svetu?, popoldne pa bo nastopil prof. Tine Hribar s predavanjem Stanje duha na Slovenskem. Mladikina uvodna misel Dvomi in dileme po volitvah je razmišljanje o nedavnih italijanskih upravnih volitvah, predvsem pa o izidu le-teh v Gorici in Nabrežini. Avtor članka obžaluje ne samo dejstvo, da manjšina ni obdržala Gorice in ni pridobila Nabrežine, ampak tudi to, da je slovenska politika začela izgubljati konsenz svojih tradicionalnih volivcev. "To", pravi pisec, "bi moralo leto dni pred prihodnjimi deželnimi volitvami služiti kot alarm pred nevarnostjo, da Slovenci izginemo s političnega prizorišča kot samostojni subjekt."

Revija nudi drugače veliko zanimivega branja za poletni čas: Jože Klančnik je avtor novele Pojoči konji, ki je prejela tretjo nagrado na literarnem natečaju revije Mladika za leto 2006; Bojan Pavletič je avtor članka Tragedija Primorcev med obema vojnama - razmišljanje je sprožila osemdeseta obletnica nasilnega zaprtja slovenskih šol v Julijski krajini v času fašizma. M. Žitnik nadaljuje pisanje romana v nadaljevanjih Čarodejka, na vrsti je poglavje Nežne sapice in divja burja.

Ob izidu dveh novih knjig pri založbi Mladika so se člani uredništva pogovorili z Aleksandrom Furlanom, avtorjem narečne pesniške zbirke An popodán, in z literarnim zgodovinarjem dr. Milanom Dolganom, avtorjem knjige o duhovnem in javnem delavcu dr. Metodu Turnšku, s podnaslovom Urednik in časnikar.

Publicistka Lida Turk piše o pismih tigrovca Danila Zelena tigrovcu Justu Godniču, Aleksander Furlan pa v prispevku za naslovom Mrvice iz družinske kronike se spominja strica Toneta Furlana, rojenega leta 1897, in njegovih življenjskih dogodivščin.

Revija Mladika: Literarni natečaj 2007

Revija Mladika razpisuje XXXVI. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.

Na razpolago so nagrade:

PROZA: prva nagrada 400 evrov, druga nagrada 300 evrov, tretja nagrada 250 evrov.

PESMI: prva nagrada 200 evrov, druga nagrada 150 evrov, tretja nagrada 100 evrov.

Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 1. DECEMBRA 2007. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset).

Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisatelj Alojz Rebula, prevajalka prof. Diomira Fabjan - Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2008. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo. Rokopisov ne vračamo!

Mladinska literatura med realizmom in fikcijo

Poletno branje za mlade in za tiste, ki so to po srcu

Mladostniki se lahko o družbi in težavah, ki jih prinaša vsakdan, podučijo tudi iz literature. Med deli, ki so nedavno izšla pri Cankarjevi založbi in založbi Mladinska knjiga, so dela, ki jih velja na kratko predstaviti v poletnem času, ko imajo mladi več časa za branje. Sicer ni res, da smo tisti, ki beremo, že zato, ker beremo, boljši od drugih, in tudi tistim, ki ne berejo, lahko vseeno svetujemo branje, kajti predvsem mlad človek si tudi s knjigami gradi osebnost. Tudi skozi problemske romane se namreč mladi bralci soočajo z različnimi boleznimi, razpadom družine, spopadi različnih tolpa in drugimi aktualnimi tematikami, predvsem pa lahko razmišljajo na svoj način, si ustvarjajo določena stališča, ki so za zrelo osebo potrebna.

V delu Mojca je Igor Karlovšek

predstavil življenje mladega dekleta, ki se v kratkem obdobju spopade s perečima izkušnjama smrti in bolezni. Gre za intimno pripoved junakinje, ki skuša najti smisel življenja.

Roman Cengiz & Koder Zorana Drvenkarja je surova zgodba mestnih tolpa, hkrati pa se dotika tudi dvojne intimne zgodbe vsakega od protagonistov. Delo je v slovenščino prevedla Uršula Rebek. Prevajalec knjige Korak za korakom Louisa Sacharja je Jakob Kenda, ki meni, da se dandanes avtorji, ki pišejo za mlade, poskušajo postaviti v ospredje z obravnavanjem radikalnih tem.

Slovenski književnik Matjaž Pika- lo je znan kot avtor, ki se v svojih delih vrača k naravi. V knjigi Vrt- nar na jezeru predstavlja mlade- ga Adama, ki med počitnicami služi obvezno počitniško prakso na vrtnariji svojih staršev na po-

deželju.

Fantastika bralca vrača v otroško- st, kjer dobro vselej premaga zlo in Zgodbe iz Narnije veljajo za fantazijsko literaturo, namenjeno bralcem vseh starosti. Tretja knji- ga Konj in njegov deček prinaša zgodbo o drznem popotovanju dečka Šasta in njegovega govo- rečega konja Brija. Znajdeta se sredi bitke, ki bo odločila o njuni usodi in usodi Narnije...

Lovci na kul je delo Scotta Wester- felda, ki v svoja dela vpleta bre- zižčna omrežja, USB ključke in druge sodobne naprave. Wester- feldovo delo je "kritika umetne estetike", tega, da se vsi želijo pri- bližati medijskemu modelu lepo- te. V knjigi predstavi mrežo "lov- cev na kul", ki se pod krinko sprehajajo med mladimi, ugo- tavlja, kaj jim je všeč, in nato njihove ideje prodajajo multina- cionalkam, ki "kul" izdelke nato

zelo dobro prodajajo.

Pri Mladinski knjigi pa so pred kratkim predstavili tudi knjižne novosti za najmlajše bralce. Založ- ba Mladinska knjiga se lahko pohvali z večdesetletnim iz- dajanjem kvalitetne otroške lite- rature, pred kratkim pa so pri za- ložbi izšle štiri novosti.

Sto biblijskih zgodb za otroke An- ne Adeney prinaša najlepše in najbolj znane zgodbe iz Svetega pisma, 50 zgodb iz Stare zaveze in 50 iz Nove zaveze. Svetopisemske zgodbe pripovedujejo otroci iz davnih časov, opremljene pa so z ilustracijami Ruth Rivers. Zgodbe, ki veljajo za večne teme, sta pre- vedla Katarina in Jakob Rotar.

Knjiga Julija, poletna vila pisateljice Daisy Meadows vsebuje tri zgodbe, v vseh pa je osrednji lik Julija, ki se je pridružila sedmim mavričnim vilam. Knjigo je ilu- strirala Georgie Ripper, kot pre- vajalka se predstavlja Nina Anton- siewicz Zupan.

O zajčku Matevžu je v slovenskem jeziku izšlo že več zgodb, ki se jim pridružujeta dve novi, in sicer: Matevž noče zaspiti in Matevž pri zdravniku. Za slovenski prevod je poskrbela Jelka Pogačnik, Ma- tevža pa ilustrirala Clara Suetens.

JUP

Kulturni center Lojze Bratuž najavlja

Sloviti otroški zbor

Vesna iz Moskve pri nas

Čeprav vlada med poletni- mi počitnicami kulturno mrtvilo v velikih dvor- nah, se v Kulturnem centru Loj-

skega zbora Vesna iz Moskve, ki ga vodi Aleksander Ponomarev. Ker gre za izjemno gostovanje in prvovrsten kulturni ter glasbeni

prnic za celovečerni koncert, ki bo v torek, 28. avgusta letos, ob 20.30 v veliki dvorani Centra Bratuž. Vstopnice lahko dobite v predprodaji v Katoliški knji- garni na Travniku.

Otroški zbor Vesna so ustano- vili leta 1965, ko je sedanji diri- gent Aleksander Ponomarev bil še mladenič in je igral v krajevni vojaški godbi. Okrog sebe je zbral otroke iz sosesčine in jih začel

uvajati v glasbo. Dokaj hitro se je k učenju petja, igranju klavirja, solopetju in h glasbeni teoriji prijavilo več kot 300 otrok. Tako je nastala prava zborovska šola Vesna, v kateri redno poje pet večjih otroških pevskih zborov, medtem ko 80 otrok, ki imajo od 10 do 15 let, študira glasbo in poje v glavnem otroškem zboru Vesna. Zbor je kaj kmalu zaslo- vel najprej v Mo-

skvi, nato v Rusiji in drugod v svetu, posnel več plošč in seveda začel z gostovanji doma in po svetu. Prejeli so vrsto odmevnih mednarodnih priznanj, leta 1993 so v Arezzu odnesli prvo mesto na slovitom zborovskem tekmo- vanju in prejeli Grand Prix na- gradno, prav tako leta 1995 v Nan- tesu v Franciji in v mestu Toulou- se, kasneje so prve nagrade od- nesli še s tekmovanj v Kanadi, na Poljskem, v Varni v Bolgariji, na Madžarskem in drugod, skratka, gre za izjemen vokalni sestav.

Dirigent otroškega zbora Vesna Aleksander Ponomarev se je rodil leta 1938 v družini vojaškega ofi- cirja. Pri desetih letih se je naučil igrati na bajan, medtem ko je pri 19 letih že igral različne inštru- mente v vojaških godbah. Takrat je začel vzgajati otroke in takrat se je tudi odločil, da se bo v celo- ti posvetil otroškemu petju, zboru Vesna, predvsem pa otrokom. Ustanovil je glasbeno šolo in se- veda zbor Vesna, prejel z njim ne- verjetno število priznanj, kot di- rigent pa je sodeloval dobesedno povsod po svetu. Najbolj je po- nosen, da je leta 2000 zbor Ve- sna prejel Evropsko Grand Prix nagrado za vokalnno petje. V Gorico bo prišel zbor Vesna s tekmovanja v Arezzu, kjer se bo ponovno potegoval za najvišje odličje.

ze Bratuž pripravljajo na veliki koncert slovitega otroškega pev-

dogodek, so v Centru Bratuž že poskrbeli za predprodajo vsto-

skvi, nato v Rusiji in drugod v svetu, posnel več plošč in seveda

Komentar o uspešnici vseh uspešnic

Zadnja knjiga o Potterju dosegla svetovni prodajni rekord

Zadnja knjiga iz serije o mla- dem čarovniku Potterju je dosegla nov rekord kot najhitreje prodajana knjiga na svetu, je poročala Slovenska ti- skovna agencija. Knjiga "Harry Potter and the deathly Hallows" (Harry Potter in svetniki smrti) pisateljice Joanne K. Rowling je bila že prvi dan prodana v 15 mi- lijonih izvodov po celem svetu. Od tega so samo v Združenih državah v prvih 24 urah prodali 8,3 milijona knjig, okoli tri mi- ljone pa v Veliki Britaniji, kar po- ve veliko, skoraj preveč, si upam zapisati, saj kaže po eni strani na dejstvo, da je za knjigo velikanski reklamni stroj, marketing brez primere, po drugi strani pa kaže tudi na neumnost ljudi. Da, neumnost, saj si drugače ne mo- remo razlagati dejstva, da je knji- go že prvi dan kupil vsak petnaj- sti Američan ali skoraj. Da so Američani posebneži, vemo že

dolgo, a tokrat so nas ponovno presenetili. Že zadnjič smo zapi- sali, da o malem čarodeju Harryju skorajda ni več kaj pisa- ti, ker je zares zakon, skorajda ak- siom, ki ga ne moreš in ne smeš postavljati pod vprašaj. Vseeno pa bi dodal, da bi se morali vsi skupaj le vprašati, kako je mo- goče, da sedma knjiga, najbrž zadnja, o malem čarodeju lahko ima tak uspeh. Odgovorov je se- veda več, a nobeden ni zado- voljiv, saj smemo mirno zatrditi, da pisateljica sama ni nikdar niti na tihem upala v tak uspeh. Dej- stvo, da so in bodo po vseh Harryjevih zgodbah posneli ne- verjetno uspešne filme, pa kaže na povezanost med uspešnimi knjigami in uspešnimi filmi, ki jim ni več mogoče uiti v zahod- nem, na ameriški način življenja prisegajočem svetu.

Knjižgožeri in tisti, ki radi beremo dobre knjige, se seveda upraviče-

no sprašujemo, kako je mogoče, da nekatere izjemne književne st- varitve ležijo na knjižnih policah in čakajo na usmiljeno roko naključnega bralca in kupca, pa čeprav gre za izjemna umetniška dela.

A dejstvo je, da Harryju nimamo kaj dodajati in niti jemati več, je enostavno "blockbuster", nez- nanski, strahovito velik uspeh, saj v vseh pogledih lahko o njem pišemo v presežnikih. Potterjevska vročica je s sedmo knjigo o mladem čarovniku doži- vela enega največjih vrhuncov na področju knjigotrsta vseh časov, če ne že največjega, saj je Rowlin- gova več ali manj že pred meseci dala vedeti, da bo to zadnja v ni- zu knjig, v kar pa lahko dvomi- mo, zares lahko dvomimo, saj ve- mo, kaj lahko stori denar. Tudi zato, ker romane o Harryju ene- ga za drugim izjemno uspešno in donosno prenašajo tudi na film-

ske platno.

Največji oboževalci so v teh dneh knjigo že prebrali ter se o koncu sedemdelne sage že razgovorili po svetovnih forumih in porta- lih. Eden od kritikov je med dru- gim zapisal, da se odrasčajoči Pot- ter v zadnjem delu sooči z vprašanji, ki ga tarejo ob iskanju resnice, ki jo na koncu vendarle spozna. Ameriška revija Time je v recenziji o zadnjem, petem fil- mu, menila, da je Harry končno odrasel, a vemo, da bosta posneta vsaj še dva filma, gotovo še bolj uspešna, kot je zadnji, ki je naj- večji zaslužkar vseh časov...

Tisti, ki so knjigo prebrali med prvi- mi, so povedali, da Harry Potter v sed- mi knjigi ubije zlobnega Mr- lakensteina in sam preživi. Zadnji sta- vek v knjigi se gla- si: "Tegobe, s kate- rimi sem se spopa- del, zadostujejo do

konca življenja." Pravijo pa tudi, da je pisateljica Harryja prikazala tudi devetnajst let kasneje, ko je že oče treh otrok, vsi so seveda čarodejski vajenci na Brada- vičarki. Če ne veste, kaj je Brada- vičarka, potem boste seveda bra- li knjigo...

Slovenski prevod Jakoba J. Kende bo pri Mladinski knjigi izšel pred- vidoma 16. februarja 2008.

Neučakanci jo bodo pri nas seve-

da prej prebrali v italijanskem prevodu, kar je škoda, saj je slo- venski prevod boljši.

To je preverjeno, verjemite!

Če imaš namreč doma tri Harryjeve oboževalce, ki po pre- branih knjigah in ogledih petih filmov dolgo v noč debatirajo o Harryju in njegovih prijateljih, moraš namreč tudi sam spoznati čarovnika, ki je začaral tvoje otroke. To storiš tako, da sam pre- bereš vsaj eno knjigo in si ogledaš vsaj enega od filmov. Nekatari starši so prebrali vse knjige in vi- deli vse filme, kar pa je bilo zame le preveč. Zadostoval je en film in zadostovala je prva knjiga. Za- res, a ne recite mi, da sem snob, raje, da ne razumem in da sem star! Vedno namreč pomislim na Tolkiena in na dejstvo, da ni imel velikega uspeha, dokler niso po- sneli filma o njegovih skrivnost- nih bitjih... In pa seveda na napis, ki sem ga videl pred leti na maji- ci nekega Američana, ja, Ame- ričana: "So many books, so little time!-Tako veliko knjig in tako malo časa!" In tega se držim, namreč dejstva, da je malo časa in je zato treba brati samo odlič- ne knjige.

Jurij Paljk

Kratke

Seji tržaškega občinskega sveta v Trstu
25. in 26. julija 2007

Pred poletnim premorom se je v sredo in četrtek sestal na rednih sejah tržaški občinski svet. Na dnevnem redu je imel nekaj pomembnih urbanističnih sklepov in moral se je tudi izreči o smernicah za varianto k regulacijskemu načrtu. Glede sklepa o selitvi mednarodne šole z Opčin v Bazovico na območje znanstvenega parka je svetnik SSK Igor Švab nasprotoval selitvi z utemeljitvijo, da se kršijo predpisi in zakoni ter sam statut znanstvenega parka, ki predvideva, da so na območju lahko samo ustanove, ki predvidevajo znanstveno usmeritev, kar nedvomno ni mednarodna šola. Poleg tega zemljišča, na katerem se danes razprostira znanstveni park, so bila pridobljena še druga s posebno pogodbo med ustanovo in lastniki in v tej pogodbi je izrecno omenjeno, da so namenjena izključno za znanstvene potrebe. Iz teh razlogov je svetnik Švab volil proti selitvi šole.

Glede ocene o vplivu na okolje načrta za razširitev hotela Riviera v Grljanu, ki ga predlaga podjetje Magesta, pa se svetnik Švab ni udeležil glasovanja kot tudi večji del opozicije ne v znak protesta, ker je sklep o mnenju ocene prišel na sejo prepozno, saj so se že začela operativna dela širitve hotela.

Dolgotrajna razprava glede sklepa občinskega odbora o smernicah za varianto k regulacijskemu načrtu pa je spet pokazala pravo provokativno in arogantno zadržanje desnosredinske večine in deloma tudi samega župana Dipiazzę, ki si je želel, da bi sklep izglasovala tudi opozicija, s tem da bi bili sprejeti vsaj nekateri popravki. Izkazalo pa se je, da je bila večina z načelnikom stranke Naprej Italija Pierom Camberjem ostra in je izsiljevala sprejetje popravkov s pozitivnim glasom. Opozicija je soglasno zavrnila tako politično spletkarjenje in v znak protesta pred glasovanjem zapustila dvorano.

Svetnik SSK Igor Švab je menil, da kljub temu da osebno nasprotuje takim odločitvam, ker meni, da se politika dela v dvoranah, pa naj si bodo to dvorane sej osrednjega parlamenta ali občinskih in rajonskih svetov, je absolutno nesprejemljivo tako politično izsiljevanje in morda je bil Camberjev namen razbiti opozicijo, a ta je ostala enotna, kar je še toliko bolj pomembno pred novimi odločitvami, s katerimi se bo treba soočiti v bližnji prihodnosti.

Izboljšave zakona o zaščiti travnatih površin

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan izraža svoje zadovoljstvo ob izglasovanju dveh popravkov zakona o vinogradništvu, ki se tičejo travnatih površin.

Z odobrenima amandmajema bo namreč dana možnost občinam ali posestnikom, da se izbrišejo iz seznama, ter se določa, da zadevajo ukrepi o travnatih površinah samo tiste dele občine, ki nimajo drugačnih obveznosti, ampak imajo zgolj kmetijske namembnosti.

Špacapan meni, da je tako ustrezno občinskim in osebnim zahtevam, ter upa, da bodo lahko rešeni vsi zapletljaji.

Že sedaj pa je jasno, da ostanejo v veljavi vse pogodbe, ki danes obstajajo z Deželno. Zato torej ni nevarnosti, da bi bila zaradi zakona ustavljena dela ali ovirano izvajanje načrtov, ki jih z Deželno izvajajo občinske uprave ali privatniki.

Svetnik SSK Špacapan torej pozdravlja dejstvo, da, ko obstaja politična volja, se zadeve rešijo čez noč.

Svetnik SSK Mirko Špacapan o javnih prevozi

V svojem posegu v slovenščini in italijanščini je deželni svetnik SSK Mirko Špacapan omenil razne vidike zakonskega osnutka o javnih prevozi, ki ga te dni obravnava deželni svet.

Najprej je obžaloval dejstvo, da se javnega prevoza poslužuje tako malo občanov. Zato odbornik Sonęgo, po Špacapanovem mnenju, pravilno tolmači krizo in hoče zato poiskati način, da bi čim več prebivalcev uporabljalo javne prevozne usluge. Pomembno je tudi, da slabovidni in taki, ki prebivajo v območnih krajih, smejo sami poklicati javni prevoz.

Te so izredno pomembne postavke za prihodnost prevozov, ker so prav slabovidni in ljudje s posebnimi fizičnimi potrebami tisti, ki najbolj uporabljajo javna sredstva. Odbornik Sonęgo sicer zagotavlja, da bodo lahko prav oni imeli korist od dobička, ki ga bo enotni prevzemni prevoz dal deželni upravi in javnim storitvam.

Svetnik SSK Špacapan pa je še zlasti zahteval, naj enotni dobitnik zagotavlja uporabo uslug v manjšinskih jezikih na ozemlju, kjer so zgodovinsko prisotne germanska, furlanska in slovenska manjšina, ker bodo ljudje tako čutili večjo bližino javnih prevozov in se jih zato tudi posluževali.

Gledališče La Contrada

Premiera predstave
"Manjvrednost"

Gledališče La Contrada si je pred nekaj leti zastavilo hvalevredno nalogo uprizarjanja dramskih del Itala Sveva in se dosledno drži svojega poslanstva z letno produkcijo tega sklopa. Poklon tržaškemu pisatelju in dramatikuro pridobi poseben pomen, če pomislimo, s kakšnim občudovanjem, spoštovanjem in željami je Svevo pristopil k dramskemu pisanju in obenem, kako je ta del njegovega opusa najbolj neznan in zapostavljen. Romanopisec je bil v tem primeru veliko bolj sposo-

ben in uspešen od dramatika, zato je uprizoritev njegovih del precej redka. Na poti do integralne izvedbe celotnega opusa, ki se je pričela leta 1998, je prišla tokrat na vrsto enodejanka "Manjvrednost", edina s tragičnim koncem, ki je doživela prvo objavo, in sicer leta 1932 v videmski reviji. Tekst je tragičen prizor o pomankanju komunikacije na nivoju dostojanstva in človeškega sporazumevanja med pripadniki različnih slojev. V odnosu med gospodarjem in služabnikom se zrcali kontrast med dolgočase-

nimi plemiči in pristnostjo preprostega človeka s podeželja, čigar edini cilj je zaslužiti nekaj denarja, da bi se lahko vrnil domov k svoji ljubezni ter uresničil skromne želje. Grof Alberighi bi hotel prirediti šalo in zmagati stavo na račun premožnega Alfreda Picchija, zato prisili njegovega zvestega služabnika Giovannija, da napade gospodarja in mu ukrade denarnico. V zameno za to uslugo bo dobil denar, ki ga bo osvobodil službe. Soočanje z aroganco nevrotičnega in muhasta gospodarja pa bo spremenila šalo v resnični umor. Prazna igra plemičev bo namreč pokazala položaj podrejenega, ki bo pod velikim psihološkim pritiskom reagiral nepremišljeno. Zasedba predvideva izključno moške vloge. Glavna lika služabnika in gospodarja sta utelesila

igralca stalnega ansambla tržaškega gledališča, ki aktivno sodelujeta pri večletnem projektu od samega začetka: Maurizio Zacchigna, ki je osmisli celotno izvedbo z najbolj verjetno in doživeto kreacijo, in Adriano Giralđi, z "igranim" nastopom. V vlogah grofa Alberighija in barona Squattija sta nekoliko afektirano nastopila Manuel Fanni Canelles in diplomant gledališke šole Citta' di Trieste Lorenzo Zuffi. Režijo s počasnim ritmom dogajanja je podpisal Ulderico Manani, ki se je najbolj izkazal pri oblikovanju scenskega

okvira s tepihom vrvi, ki se prepletajo kot krute igre, in vrsto zavrtih zavojev, ki sugerirajo bližnji odhod, medtem ko bo smrt za vedno povezala gospodarja in služabnika z nepremagljivim občutkom krivde. Projekt je nastal v sodelovanju z vodstvom Mestnih muzejev, ki so za edinstveno uprizoritev dali na razpolago sugestiven okvir, park palače Sartorio. Predstava bo kot običajno ponovno zaživela v prihodnji sezoni kot del izvenabonmajškega programa, ki ga gledališče La Contrada po tradiciji poklanja svojim abonentom.

PAL

CERKEV Sv. Jakob

Posebno praznovanje
rajonskega zavetnika

Letošnje praznovanje rajonskega zavetnika sv. Jakoba je potekalo v nekoliko drugačnih okoliščinah kot običajno. Za slovensko narodno skupnost je šentjakobski mestni predel izrednega pomena, saj smo tržaški Slovenci v preteklosti pripomogli k rasti in razvoju tega rajona, katerega so v času gospodarskega in industrijskega vzpona Trsta naseljevali predvsem delavci slovenskega porekla, ki so bili zaposleni v bližnjih tovarnah in ladjedelnicah. Slovenska prisotnost je imela zato nekoč večjo razsežnost, ki se je v času žal zmanjšala, tako da je danes slovenska beseda prepuščena prizadevanju zaslužnih oseb, predvsem tistih, ki se vsako nedeljo zbirajo pri slovenskem bogoslužju v cerkvi sv. Jakoba. Slovenski verniki in pevci cerkvenega zbora so se vseskozi trudili, da bi z italijansko komponento ohranili složne pogoje in hkrati negovali korektno odnose, kar - kot so nam povedli - jim je doslej tudi uspelo. Škoda, da je tokrat zaradi organizacijskih nejasnosti prišlo do neljubih nesporazumov, ki so

nekoliko skazili dosedanje utečeno prakso pri proslavljanju rajonskega zavetnika sv. Jakoba. Povedati gre, da je bilo med slavnostnim verskim obredom, ki je potekal v sredo, 25. julija, žal premalo časa, odmerjenega slovenski besedi, tako med branjem Evangelija kot pri prošnjah za vse potrebe. Poudariti pa je treba, da je slovenske vernike prizadel predvsem premajhen delež, ki so ga tokrat prireditelji (se pravi italijanski duhovniki) zaupali slovenskim pevcem pod vodstvom Dine Slame.

Verski obred, ki ga je italijanski duhovnik Paolo Rakic vodil tudi ob petju tržaškega stolnega zbora pod vodstvom Marca Sofianopula, je potekal ob prisotnosti župana Roberta Dipiazzę, odbornikov Franca Bandellija in Gorgia Rossija ter ostalih predstavnikov krajevnih oblasti in ustanov. Župan in odbornika sta se pred verskim obredom zaustavila tudi na prenovljenem trgu pred cerkvijo sv. Jakoba, ki so ga ob praznovanju rajonskega zavetnika vsaj delno odprli. Menda gre tudi to potezo občinske upra-

ve dojeti kot učinkovit in prebrisan primer politične propagande.

Če se pa povrnemo k verskemu obredu, moramo dodati, da je župnik za Slovence, msgr. Marij Gerdol, v slovenskem delu homilije izpostavil edinstvo kot prepoznavni znak Cerkev, "saj kristjani verujemo v Cerkev, ki je ena, sveta, katoliška in apostolska. Edinstvo pa je za slabotne ljudi nekaj težkega in zato potre-

bujejo posebno Božjo podporo. Sam Kristus je zato že prosil v svoji veliki duhovniški molitvi svojega nebeškega Očeta za edinstvo apostolov in Cerkev." Bogoslužje ob praznovanju župnijskega zavetnika je namreč znak te edinstvi božjega ljudstva, "ki naj raste in naj se izpopolnjuje v ljubezni, čeprav sta včasih jezik in različna kultura ovira v medsebojnem spoznavanju, kakor tudi pripadnost različnemu narodu." Najpogostejša pregrada je vendar nezanimanje za bližnjega, ne spoštovanje drugega, mržnja do sočloveka in predvsem pomikanje tiste prave ljubezni, ki nam jo je Jezus izročil. "Četudi bi govorili isti jezik, živeli skupaj v istem domu, v isti družini, brez ljubezni bi vse propadlo."

Igor Gregori

Foto IG

REPN Priprave na kraško ohcet

Odslej bo Kraška hiša imela
pravi status muzeja

Kraška ohcet je že pred nami. Potekala bo od 22. do 26. avgusta v Repnu, kjer je že v petek, 27. julija, v Kraški hiši veliko predpraznično vzdušje; razlogov za tako veselje je bilo

le Furlanije Julijske krajine dodelila Kraški hiši status deželne muzeja", je dejala Repinčeva in ponosno izjavila, da postaja Kraška hiša "prvi slovenski muzej v Italiji". To namreč veliko

Foto Kroma

kar nekaj.

Po vrsti jih je našela predsednica zadruge Naš Kras Martina Repinč. "Z velikim zadovoljstvom najavljam, da je muzejska komisija odborništva za kulturo deže-

pomeni, predvsem zato, ker se kraškemu objektu tako zagotavlja gotovo finančna prihodnost. Predsednica zadruge Naš Kras se je zahvalila vsem, ki so v vseh teh letih z velikim zano-

som prispevali k ovrdenotanju Kraške hiše in njene kulturne dediščine, predvsem pokojnemu Egonu Krausu. "Pozabiti pa ne gre niti na podporo, ki nam jo je ponudil Slovenski etnografski muzej pri inventariziranju celotne opreme. Zahvala gre tudi deželnim svetnikom Igorju Kocjančiču in Tamari Blažini ter državnemu sekretarju Zorku Pelikanu." Repinčeva je še najavila, da bo pred kraško ohcetjo, in sicer 17. avgusta, v režiji zadruge Naš Kras in združenja Kraški dom premierno prikazan dokumentarni film RTV Slovenija z naslovom Kraška hiša na robu časa, ki ga je za izobraževalni program pripravil Jadran Sterle.

V petek je bilo hkrati tudi odprtje fotografske razstave z naslovom Vsi vabljani na kraško ohcet, ki jo je pripravila fotografinja Mirna Viola. Fotografije so nastale na kraški ohceti leta 2003. Fotografski posnetki v galeriji Kraške hiše obnavljajo tedanjo izvedbo starodavne navade na čisto poseben način: gre namreč za fotografije lepih trenutkov, ki jih je vsak posameznik doživljal: glavno vlogo imajo ljudje, ki jih je fotografinja slikala, ko so plesali ali hodili v sprevodu, se

smejali ali počivali na travniku. Ujela je otroke, ki so se sproščeno igrali, ali mamo, ki je v hladni senčki dojila otroka. Z obravnavo je izžareval njihov ponos, da lahko nosijo tradicionalno nošo, veselje, da se lahko skupaj družijo in zabavajo. Na ohceti ni praznoval le kraški par, saj je šlo za velik praznik vseh ljudi, ki so se mu pridružili. Robi Jakomin je v predstavitvi dejal, da s tovrstnim konceptualnim postopkom lahko iskreno in poglobljeno spoznamo ponos in spoštovanje tukajšnjega človeka do te enkratne in nenadomestljive etnografske pobude. "Te fotografije so vpete v sedanjost; gotovo bodo še bolj pomenljive in vredne ob minevanju časa, saj že postajajo dragoceno pričevanje le tega." S to razstavo lahko spoznamo intimizem in poetiko ter morda tudi kanček romantičnega realizma, ki so prepoznavni za tako folklorno manifestacijo.

Ob odprtju razstave je bila v galeriji Kraške hiše ob fotografijah prvič na ogled tudi originalna poročna noša Terezije Čok - Županove iz Lonjerja iz leta 1881. O noši in njeni lastnici sta spregovorili pravnikinja Sonja Zupancič in Marta Košuta (O tem več prihodnjič).

Za glasbeni uvod v večer je s svojo harmoniko poskrbel Marko Manin.

IG

KMEČKA ZVEZA Posvet o zaščiteneh območjih

Iskati je treba soglasje z deželno

Po srečanju na temo učinkov okoljevarstvenih ukrepov na kraškem območju, ki ga je Kmečka zveza priredila v petek, 27. julija, v prostori tržaške trgovinske zbornice, kaže, da so se dosedanje napetosti med kmetijsko stanovsko organizacijo in deželno upravo, ki je večino tržaškega in goriškega Krasa vključila med evropsko pomembna območja (italijanska kratka Sic) in območja s posebno zaščito (Zps), nekoliko omilile. Stališča KZ pa ostajajo, kljub pripravljenosti na dialog, neomajna. Vsaj tako gre soditi po besedah, ki jih je uvodoma izrekel predsednik KZ Aojz Debelis. "Pobude, kot so Natura 2000, lahko močno prizadenejo skupnost, če jih ne spremljata potrebna in zadostna občutljivost in upoštevanje njenih potreb in specifik. To velja za vsako skupnost, ne glede na njeno narodnost. V našem primeru pa ta prizadetost zadeva tudi narodnostno pripadnost, ker so njeni učinki negativni ne le z družbenogospodarskega, temveč tudi z etničnega vidika." Kritika deželni vladi je bila nato neizbežna: "Kriteriji, ki jih pri tem postavlja večina, vodijo v izločanje manjšine iz njenega prostora, kar lahko označimo kot bivanjsko izpodiranje, ki se ob preseganju določenih razsežnosti lahko spremeni v bivanjski genocid." Debelis je zato prizvil proti ukrepom dežele označil za "extrema ratio, ki se je vendar nismo želeli poslužiti za uveljavljanje naših pravic. Žal pa nismo imeli druge izbire." Vendar pa po srečanju, ki je pred nedavnim potekalo v Bazovici z deželnimi odborniki KZ, upa, "da se je za razvoj Krasa začelo novo obdobje." Zagotovila

dežele, da bo v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi subjekti pospešila postopek za izdelavo upravnega načrta za zavarovana območja ter predlog za skupno omizje za razvoj Krasa, KZ sprejema kot pozitivno znamenje - "četrprav zelo previdno." Predstavniki pristojnega deželnega vodstva so namreč poudarili, da deželna

ugotavlja in dokazuje neskladnost ukrepov, ki jih predvideva Natura 2000 za varstvo narave, ker njeni posegi ne vodijo v želeno naravovarstveno smer, temveč v omejevanje kmetijske in drugih tradicionalnih dejavnosti in posledično v oddaljevanje avtohtonega prebivalstva od teritorija z učinki, ki so navzkriž z namembnostjo načrtovane pobude. Močnik pa je obrazložil, kako je naravovarstvena organizacija WWF dosegla pri deželi FJK povečanje deleža zaščiteneh območij in odpravo seznama ukrepov, za katere načrt o vplivu na okolje ni potreben. Pri vseh teh ukrepih so prisotnost slovenske manjšine popolnoma prezrli. Po mnenju

skih organizacij in politični predstavniki strank. Vodja svetovalne službe Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Anton Jagodic je predstavil postopek prilagajanja evropskim predpisom na tem področju v Sloveniji; predsednik Trgovinske zbornice Antonio Paolletti je povedal, da je z vsemi omejitvami težko razvijati gospodarstvo na območju, v katerega je trgovinska zbornica mnogo vložila; član vodstva trgovinske zbornice in član KZ Walter Stanisla, ki je srečanje povezoval, je prebral pismo vladnega podtajnika Miloša Budina, ki je moral

udeležbo na posvetu zadnji trenutek odpovedati. Budin je izrazil upanje, da bi posvet pripomogel k uravnovešeni zaščiti in razvoju Krasa, za kar je primerno, da so soudeleženi vsi dejavniki, ki se zavzemajo za ta cilj. Deželni svetnik stranke Slovenska skupnost Mirko Špacapan je menil, da bi morala deželna vlada sprejeti stališča, ki so zapisana v prizivu, in poudaril, da bi morale vse slovenske organizacije nastopiti skupno. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je prepričan, da so na obzorju veliki mednarodni strukturni načrti in ne moremo spregledati dejstva, da to območje bogati slovenska narodnostna skupnost. SKGZ in SSO sta zato povabila deželno vlado, naj skliče deželno konferenco o kraškem teritoriju, katere cilj bo složno določanje primernih izhodišč. Složnost pogledov in plodno soočanje so predlagali še pokrajinski podpredsednik Walter Godina, deželni sekretar Stranke slovenskih in italijanskih komunistov Stojan Spetič in nekdanji deželni predsednik CIA Dante Savorgnan. Koordinator Agrarne skupnosti Karlo Grgič je izrazil zahtevo po trajni odškodnini za Kras, deželni predsednik Coldiretti Dimitrij Zbogor pa je prisotne pozval k skupnemu nastopanju.

IG

Obvestila

Glasbena matica Trst, ul. Montorsino 2, obvešča, da bo tajništvo zaprto zaradi dopusta do vključno petka, 17. avgusta 2007.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo do 31. avgusta odprta s poletnim urnikom, in sicer od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

Darovi

V spomin na pokojnega Darka Mozetiča darujeta družina Kos 50 evrov in družina Cergol 50 evrov za skavtski dom v Dragi. **Darko in Zinka** darujeta: v

spomin na pok. Dušana Žerjala za Marijin dom pri Sv. Ivanu 50,00 evrov; v spomin na pok. Meri Černigoj za sklad narodnih noš Marta Požar pri Sv. Ivanu v Trstu 50,00 evrov; za Novi glas 30,00 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV obvešča, da bo avtobus, ki bo udeležence letošnjega pevskega seminarja v nedeljo, 5. avgusta, popeljal v Zreče, odpotoval ob 15. uri izpred Finžgarjevega doma na Opčinah.

Foto IG

uprava že pripravlja zakonski osnutek za načrt za upravljanje zaščiteneh območij. Državni predsednik Konfederacije kmetov Italije Giuseppe Politi je spričo tega koraka deželnih oblasti ob koncu posveta dejal, da se priziv lahko tudi umakne. Na srečanju, ki so se ga udeležili predstavniki kmetijskih organizacij tako iz Italije kot iz Slovenije, sta o vsebini priziva pobliže spregovorila odvetnika Peter Močnik in Enrico Scoccini; profesor okoljske kmetijske ekonomije na tržaški univerzi Gianluigi Galenti pa je nakazal izsledke študije o učinkih, ki bi jih mreža Natura 2000 imela na kraško področje. Študija, ki je nastala ob podpori trgovinske zbornice,

Petra Močnika pa je prisotnost naše manjšine na tem teritoriju nekaj izjemnega in na tovrstne narodno-manjšinske 'izjeme' je EU zelo pozorna. Glede območij, t.i. Zps (ki predvideva zaščito ptičev), je Močnik dejal, da je ustrezno študijo opravilo združenje Lipu po nalogu ministrstva za okolje; priprava študije pa je bila v pristojnosti dežele, ki tega ni storila. Močnik je obrazložil, da sloni priziv na protislovju med ustavnim načelom, po katerem država podpira kmetijstvo, in ukrepi, ki na državni in krajevni ravni razvoj kmetijstva onemogočajo.

Na srečanju so med uradnim delom in tudi v razpravo posegali izvedenci in predstavniki stanov-

gati slovenska narodnostna skupnost. SKGZ in SSO sta zato povabila deželno vlado, naj skliče deželno konferenco o kraškem teritoriju, katere cilj bo složno določanje primernih izhodišč. Složnost pogledov in plodno soočanje so predlagali še pokrajinski podpredsednik Walter Godina, deželni sekretar Stranke slovenskih in italijanskih komunistov Stojan Spetič in nekdanji deželni predsednik CIA Dante Savorgnan. Koordinator Agrarne skupnosti Karlo Grgič je izrazil zahtevo po trajni odškodnini za Kras, deželni predsednik Coldiretti Dimitrij Zbogor pa je prisotne pozval k skupnemu nastopanju.

IG

Rodiško opasilo

Spomin na umorjene domačine v drugi svetovni vojni

Praznovanje rodiškega opasila se vsako leto prične s spominom na obletnico zverinskega poboja mladih domačinov med II. svetovno vojno. Zanje se na predvečer Spominskega dneva daruje zadušnica; redno jo s petjem oblikuje domači Cerkevni pevski zbor pod vodstvom Edija Raceta. Tako je bilo tudi letos. Naslednjega dne, 22. 7. 2007, je sledila komemoracija pred vaškim spomenikom padlim, pri kateri je prepričljivo s svojim govorom nastopil predsedniški kandidat dr. Danilo Türk. Nagovor pa so imeli tudi domači predstavniki kulturnega življenja. Pomemben je bil tudi doprinos domačega Cerkevnega pevskega zbora, ki na teh komemoracijah sodeluje že vrsto let. Sledil je pohod na kraj mučeništva, na Artviže, kjer je bila tudi spominska proslava s sodelovanjem kulturnikov hrpelsko-kozinske občine z nastopom hrpelskega župana Zvonkota Benčiča-Midreeta in slavnostnega govornika Justina Stanovnika. Kulturni rodiški večeri so se nadaljevali v soboto, 28. 7. 2007, v okviru Štrekljevih večerov s

predstavitvijo kvalitetne študije v knjižni obliki Božidarja Premrla Turni, teri, lajblci, preslice, kakor tudi s kvalitetnim glasbenim vložkom kvarteta Utrip, ki ga sestavljajo cerkveni pevci iz Hrušice in nastopajo pod vodstvom tamkajšnjega zborovodje Sebastjana Mavriča. Sodelovali sta še dve zasedbi, in sicer vokalna skupina Ragle - Desetnice in trio karavanke. Krona rodiškega opasila je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval župnik Iztok Mozetič. V svoji homiliji se je oprl na božjo besedo (Prim. Lk 11,1-13), na aktualnost praznične dne, saj opasilo pomeni, snidenje vseh domačin pod streho ene hiše. Pri maši je sodeloval tudi gledališki igralec iz Ljubljane Drago Razboršek, mogočno pa je prepeval domači Cerkevni pevski zbor, ki ga zvesto vodi Edi Race. Vas Rodik je bila ves mesec postojanka za mlade študente arheologije, ki so pod vodstvom prof. dr. Božidarja Slabšaka z ljubljanske Univerze nadaljevali z raziskovanjem ostankov predrimске naselbine na hribu Ajdovščina nad vasjo. Opasilo se je zaključilo z javno

razgrnitvijo kamnite plošče iz rimskega obdobja s pravno

vsebino in navedbo kraja Rundiktes, ki izpričuje 2000-letno zgodbo vasi. Kamnito ploščo hranijo v Mestnem muzeju v Trstu, odlitek, ki ga je naredila tržaška restavratorka Viviana Deffar, pa so rojstni vasi darovali Miroslav in Boštjan Klun ter Živoj Race.

Jana Barba

Kratki

Praznovanje Marije Vnebovzete na Repentabru

Približujejo se vsakoletni velikošmarnični dnevi na Repentabru. Romarsko svetišče že stoletja vabi vernike v zavetje svojih zidov k milostni pobobi Marije Vnebovzete. Sam praznik Marije Vnebovzete je posvečen izključno verskim pobožnostim. V enem dnevu (15. avgusta) sta dva osrednja romarska shoda. Zjutraj ob 10. uri bo slovesnost vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Popoldanski shod bo ob 17. uri. Nato bodo sledili pete litanije in ob 19. uri pritrkavanje. Ta dan bo tudi priložnost za prejem zakramenta sprave. Samo praznovanje traja več dni in je popestreno z raznimi kulturnimi pobudami. V srenjski hiši je vsako leto razstava. Letos bo predstavil svoje kipe-portrete znanih slovenskih ljudi kipar in slikar Evgen Guštin, po rodu iz Repna, ki pa živi v Breznici na Gorenjskem. Odprtje razstave bo 13. avgusta ob 21. uri. Na predvečer praznika v četrtek, 14. avgusta, bo ob 21.00 koncert za orgle, sopran in kontralt v okviru festivala Med zvoki krajev. Koncert bo pod pokroviteljstvom občine Repentabor. Na Repentabru je praznični dan tudi 16. avgust. Sv. Rok je zavetnik župnije. Svete maše so ob 10. uri zjutraj in ob 19. uri zvečer. Ob 20.30 pa bo tudi letos, kot že vrsto let, popestrila praznični večer nabrežinska godba na pihala. Vsak večer bodo odprti tudi kioski, kjer bodo domačini postregli z domačo kapljico in s kraškimi dobrotami.

Anton Bedenčič

Pomemben dosežek svetnika Špacapana

V razpravi o zakonu o javnih prevozih je deželnemu svetniku SSK Mirku Špacapanu uspelo, da je zbornica z 18 glasovi za in 8 proti izglasovala popravek, ki ga je sam predlagal. Gre za besedilo, ki uvaja dolžnost za enotnega upravitelja prevozov, ki ga predvideva novi zakon, da odnose s prebivalstvom obravnava tudi v jeziku manjšin, ki so zgodovinsko prisotne na ozemlju. Špacapanu je tako uspelo, da je večino poenotil ob besedilu, za katerega se je domenil z odbornikom Songom. Tako slednji kot poročevalec večine Fortuna Drossi sta sicer Špacapana pustila na cedilu ob glasovanju in se o predlogu popravka nista izrekla, vendar je zbornica predlog osvojila. S tem popravkom, pravi Špacapan, bo edini uradni deželni prevzemnik javnega prevoznitva primoran, da uporablja manjšinske jezike povsod, kjer mora naslavlja domače prebivalstvo. To pa pomeni, zaključuje svetnik Slovenske skupnosti, da bodo jeziki manjšin tisti činitelji, ki bodo jamčili boljši sprejem javnega prevoznitva pri ljudeh.

Druži jih ljubezen do drugega

Od prodaje gradijo "Nazareško hišico"

Še vedno potekajo prodajne razstave del slikarjev, ki so jih darovali udeleženci lanske XII. mednarodne likovne kolonije Umetniki za karitas na Sinjem vrhu. Sredi julija so jo odprli v bovškem hotelu Kanin, pred vrati pa je tudi letošnja kolonija. Med tem pa je že vse v teku tudi za tovrstno letošnjo kolonijo. Odprtje ene od razstav del umetnikov za karitas v Bovcu je potekalo ob kulturnem programu in prijetnem druženju članov župnijske karitas, obiskovalcev in pevcev PDG Bovec, ki so redni soustvarjalci kulturnega programa tovrstnih razstav v tem kraju.

V Bovški župniji je to sedma postaja na potovanju prodajne razstave likovnih del, ki so nastala v omenjenih 12. likovnih kolonijah, katere so se udeležili umetniki: Jože Bartolj, Simon Jugovic Fink, Biserka Komac, Susanne Kortan Gimbel, Helmut Kortan, Janko Orač, Brane Šuster, Rafko Terpin in Valentina Verč. Za en dan se je udeležencem pridružilo še 70 drugih slikarjev in kiparjev. Skupaj je bilo darovanih 130 likovnih del. 85 del je že prodanih, v Bovcu je 33 razstavljenih.

Kolonija je potekala na Sinjem vrhu nad Ajdovščino avgusta lani. Izkupiček prodanih del gre v sklad Nazareška hišica, ki je namenjen pomoči mladim družinam na Primorskem pri reševanju stanovanjske problematike.

Razstavljalci si želijo, da bi, ob razstavljenih slikah in name-nu, vel duh bl. Matere Terezije: "Naredite iz vašega doma in vaše družine drugi Nazaret, kjer vladajo ljubezen, mir, veselje in edinost, kajti ljubezen se začne doma."

Po pozdravnih besedah prizadene voditeljice tukajšnjih župnijskih karitas Dane

Ivančič, je Matej Kobal, ravnatelj Škofijske karitas Koper povedal, kako je pred petnajstimi leti prav to misel v sebi doživljal, ko je bila tudi njemu dana milost, da je lahko poročal v Sveto deželo in tudi v Nazaret, kraj, kjer je bil Božji sin deležen najprej pristne človeške izkušnje - življenja v družini. Danes je ta družina pred veliko preizkušnjo. Zaradi nje se je treba marsičemu odpovedati (to ni značilnost te dobe!), ker je najvažnejše -

Gospa Jožica Ličen je duša likovne delavnice Karitasa (foto JMP)

hiša vzgoje in zgleda staršev, kar pije otrok "z materinim mlekom". Jezus se je ob svojem rojstvu v Betlehemu odpovedal udobju, celo varnosti, da bi se lahko solidaliziral z vsemi, ki so v kakršni koli stiski, in jim pokazal, da jim je enak tudi v tej izkušnji. Posebno današnjim mladim ljudem sporoča, da se je odpovedal vsemu, razen družini, tako je ta pomembna - bolj kot vse materialno, iz česar lahko otrokom "nudimo nekaj več". Nazaret je torej tudi danes šola za življenje, kakšna naj bo naša družina in tudi, kako pomagati drugim družinam. Tudi Mati Terezija je družino

videla kot kraj, kjer vladajo ljubezen, mir, veselje in edinost. V to smo poklicani oblikovati, spreminjati naše družine. Kako? Tako, pravi, da postanemo popolnoma njeni. To pa nam ne more uspeti, če ne ustvarjamo,

skupaj z drugimi družinami, okolja Nazareta. Zato se moramo darovati tudi temu okolju, zlasti tistim, ki jim zunanje razmere ne dovoljujejo, da bi postale Nazareške družine.

Jožica Ličen, voditeljica projekta, je opisala namen likovne kolonije Umetniki za karitas in prodajnih razstav. Eden teh je tudi prostovoljnost. V tem času - dvanajstih letih stičišča dobrega in lepega na Sinjem vrhu je glas o njih segel daleč v osrčje Evrope, saj

je v dvanajstih katalogih 560 imen avtorjev, ki svojo kulturo podarjanja širijo med kolegi in prijatelji.

Ti ljudje nudijo posebno bogato doživetje, saj se ne veselijo le svojega dela, temveč tudi del drugih udeležencev. In prav to je blagoslov in milost vseh, ki tukaj sodelujejo, saj jih druži ljubezen do bližnjega. Iz te prakse lahko dobimo tudi odgovore: Zakaj tako? Zakaj tak kontrast? Zakaj je v tolikih naših otrocih tako malo volje do življenja, življenjske radosti? Ali lahko kaj naredimo, da bi bilo drugače?

Miran Mihelič

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Želja, pogum in iracionalnost

Ko sem prebirala o tistih moških in tistih ženskah, ki so v določenem življenjskem trenutku imeli pogum in tisto veliko mero iracionalnosti, ki je potrebna, da na novo, včasih radikalno na novo, postaviš svoje življenje, sem vedno ostajala brez besed. Mogoče sem se kdaj spraševala, ali bi se mi lahko v življenju pripetilo, da v nečem obrnem popolnoma stran in odprem novo okno, v katerega bi prej v življenju samo zrla. Kdo ve. Izstop iz mesta in nov začetek v popolnoma novem okolju, v vasici, kjer ni nobene trgovine, nobene poštne urade, nobene trafike in nobene bara, ali pa želja po drugačnem, mogoče dodatnem v življenju, dodaten študij, novo preizkušanje samega sebe v nečem, kar mogoče ni niti vnovčljivo.

Spominjam se sošolca iz srednje šole, talentiranega fanta, ki se verjetno ni niti zavedal svojega talenta. Profesor likovne vzgoje, sam slikar, ga je takrat vprašal, ali bi se vpisal na umetnostni licej, edini tip šole, ki bi v tistih najstniških letih lahko skrbel, da bi se gosenica prelevila v metulja. Takrat si tega ni upal, kdo ve, mogoče ga je bilo strah, da bi ostal večni slikarski sanjač, brez prebite pare v žepu. Ne dvomim, da ga bodo kdaj, vsaj v prostem času, zopet zvalili barve in olja. Življenje ima pač svoja križišča, včasih se spet vrneš, če bi si zaželel obrniti smer, včasih pa je tako prav, da je ne. Ali pa zagledaš pred sabo pot, ki je prej nisi videl, zaslepljen od tisočih zahtev, tisočih nalog, ki jih mogoče nisi čutil za svoje ali pa so pač imele neki svoj začetek in konec. Tako, kot se je prelepa znanka odločila, da se ne bo več 100% ukvarjala z igranjem violine in da bi si, po toliko letih, zaželela nekaj tako povsem novega, kot je lahko poučevanje joge. Štirilet-

no enkratmesečno šolanje v Padovi, poskrbela je za polnoletni hčeri, strpala nekaj stvari in debel zvezek v potovalko, enkrat na mesec zarana odpotovala v soboto in se vračala v nedeljo, po kakih šestnajstih urah teorije in prakse. Trudna, a polna nečesa, kar ji je žarelo na obrazu: "vse to za moj novi preobrat v življenju".

Druga plavalaska iz univerzitetnega obdobja je danes verjetno že šestdesetletnica, ki se je takrat, po srečnih okoliščinah in zgodnji upokojitvi, odločila, da stori to, kar si je vedno želela in kar ji je bilo zaradi družinske denarne stiske vedno onemogočeno: študij. Nekdanja sindikalna pred-

stavnica pri železnici, nekoč zagrizena feministka z najboljšim možem na svetu. Na dan upokojitve ji je rekel: "Zdaj lahko storiš to, kar si celo življenje sanjala. Služba, otroci, od danes dalje je lahko drugače, pomagal ti bom kot vedno". Verjetno ne bom nikoli pozabila, kako nam je vedno pravila, da so naša mlada leta

predvsem leta, ko si moramo upati protestirati, zahtevati pojasnila, odgovore, boriti se za spremembe in nikoli ne pasivno dopustiti, da življenje teče mimo nas. Zadnji izpit je opravila na isti dan kot hčerka na drugi fakulteti, hčerka, ki je za pomoč družini v večernih urah čistila mestne telovadnice.

Ob vseh teh novih začetkih, novih stopnicah, na katere je stopila noga oseb, ki jih poznam ali pa tudi ne, ob novih poteh, ki jih mogoče oseba ubere, včasih tudi zaradi bolečih preizkušenj in nasploh nepredvidljivosti življenja, obstanem. Američani govorijo o vsaj štirih poklicih, ki naj bi jih človek opravljal v času svojega življenja. Meni je ljubše razmišljati o različnih življenjskih fazah, novih poteh ali pa novih pogledih na isto pot. Navsezadnje nas o tem vsak dan uči ravno otroci.

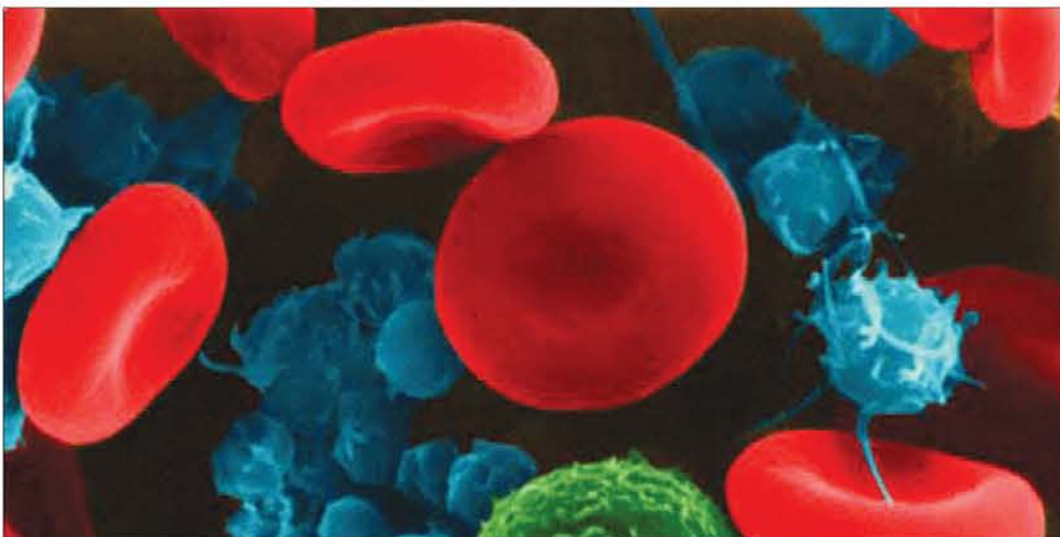
Ljubljana/Ženeva

Slovenski krvodajalci tekoče pokrivajo vse potrebe po krvi

Svetovna zdravstvena organizacija opozarja, da več milijonov ljudi, ki bi potrebovali transfuzijo, umre, ker ne dobijo pravočasno zdrave krvi. Slovenski prosto-

med 5. in 29. letom starosti. Za nujno medicinsko pomoč je varna transfuzija pomembna, da bi tako zmanjšali število smrtnih primerov, navaja WHO na svojih spletnih stra-

možno zagotoviti le z rednim darovanjem prostovoljnih, neplačanih krvodajalcev, ker je med njimi okužb, ki se prenašajo s krvjo, najmanj. Več okužb je med krvodajalci, ki

voljni krvodajalci tekoče pokrivajo vse potrebe po krvi in krvnih derivatih v Sloveniji. Lahko pa pride dan, ko neke krvne skupine manjka ali so se zaloge tako zmanjšale, da ni rezerve za teden dni. Takrat Rdeči križ pokliče krvodajalce tiste krvne skupine, kjer so se zaloge preveč zmanjšale, je za STA dejal predsednik RKS Borut Miklavčič.

Vsako leto se poškoduje več kot 100 milijonov ljudi in več kot pet milijonov jih umre zaradi nasilja in poškodb. Prometne nesreče so drugi najpogostejši vzrok smrti in glavni vzrok za težke poškodbe ljudi

neh. Opozarja, da mora biti kri za transfuzijo vedno pregledana zaradi morebitne okužbe z virusom hiv, sifilisom, hepatitisom B ali C, vendar pa v številnih državah vsa darovana kri ni testirana na te okužbe. Vzrok za to so lahko kadrovske težave ali slaba kakovost opreme in laboratorijev.

V svetu vsako leto zberejo več kot 81 milijonov enot krvi, le 45 odstotkov pa je darovanih v državah v razvoju in tranziciji. V razvitih državah darujejo 11-krat več, v državah v tranziciji pa trikrat več kot v državah v razvoju.

Ustrezne zaloge varne krvi je

kri darujejo le za člana družine ali skupnosti, največ pa med tistimi, ki darujejo kri za plačilo, navaja WHO.

V Sloveniji je po Miklavčičevih besedah letno med 95.000 in 96.000 prostovoljnih krvodajalcev. Varna transfuzija rešuje življenja, vendar pa jo pogosto naredijo tudi takrat, ko bi bili enako učinkoviti preprostejši in cenejši postopki. Zaradi tega so nekateri pacienti izpostavljeni nepotrebnemu tveganju zaradi okužb ali hudih reakcij na transfuzijo zaradi različnih krvnih skupin, še navaja WHO.

STA

Promotur načrtuje nova smučišča

Ogrožena romarska pot na Sv. Višarje

Deželna ustanova Promotur, ki skrbi za upravljanje smučišč in žičnic v naši deželi, je izdelala načrt za nove smučarske proge. Med temi naj bi jih nekaj uredili tudi v bližini Sv. Višarj v Žabnicah. Domačini in številni romarji, ki obiskujejo to priljubljeno svetišče, so nad tem zelo zaskrbljeni, ker naj bi te proge ogrožale starodavno in zelo

prehojeno romarsko pot iz Žabnic na Sv. Višarje. Zaskrbljenost sta izrazila tudi žabniški župnik in upravitelj svetišča na Sv. Višarjah Dionizij Matevcig in podjetni mladi gostilničar Jure Preschern, ki upravlja znano gostišče na Sv. Višarjah. Oba se zavzemata, da bi romarska pot ohranila sedanjo traso, ki se od Žabnic do Planine pod Višarjami vije v prijetni gozdni

senci. Po tej stezi je že prehodelo ogromno vernikov, ki so začeli zahajati na višarski hrib, odkar se je leta 1360 prikazal leseni Marijin kip z Jezuškom v naročju. Na tem kraju so najprej zgradili kapelico, v 15. stoletju pa cerkvico. Od takrat je svetišče obiskala nepregledna množica romarjev. Leta 1938 je umetnik Tone Kralj poslikal postaje Križevega pota. Tudi odkar obratuje žičnica na Sv. Višarje, je na romarski poti vedno veliko romarjev. Številni domačini so že predstavili na občinsko upravo na Trbižu zahtevo, naj se ne spreminja regulacijski načrt in naj se ohrani zgodovinska pot na Sv. Višarje. Tudi ustanova za zaščito narave Legambiente nasprotuje novim smučarskim progam, ki uničujejo lepe gozdne površine nad Žabnicami. No-

PREGLED TEDNA Dr. Danilo Türk: "KP zlorabila partizanstvo za osvojitve oblasti"

O meji med Slovenijo in Hrvaško tudi mednarodni razsodnik

V politiki ni zastoja, dogaja se tudi v avgustu, morda najbolj počitniškem mesecu. Javnost ima do različnih dogodkov spreminjajoč odnos, ki gre od ravnodušnosti pa do zanimanja in opredeljevanja. Zanimivo je opazovati kampanjo kandidatov za volitve novega predsednika Slovenije ter njihove programe in gesla. Največ možnosti za izvolitev naj bi imeli Lojze Peterle, Mitja Gaspari in Danilo Türk. Vendar javnomnenjske raziskave, ki jih objavljajo mediji, kažejo, da je izid volitev nepredvidljiv, čeprav je Lojze Peterle izjavil, da je prepričan o svoji zmagi že v prvem krogu. Tisto, kar je najbolj gotovo, je najbrž to, da bo novi državni poglavar izvoljen šele v drugem krogu volitev. Prednosti Lojzeta Peterleta naj bi bile ugled v tujini, politične izkušnje, je pa tudi dober poznavalec slovenske politike, dober govorec in zna nagovarjati ljudi. Ima pa tudi slabost, njegovi odgovori na vprašanja v tej predvolilni tekmi so preveč splošni, premedli. Pred-

računljivo odločanje o tem, ali bi vstopil v predsedniško tekmo ali ne. Največje prednosti Danila Türka naj bi bile njegovo svetovljanstvo, bogata mednarodna kariera v diplomaciji in ugleden javni nastop. Po drugi strani pa je v Sloveniji slabo prepoznaven, ne pozna najbolje slovenskih politič-

sti, kar pa kljub temu ne more biti opravičilo za tiste, ki so se skupaj s silami nacizma in fašizma postavili proti partizanstvu.

Svojo kandidaturo za predsednico Slovenije je presenetljivo napovedala tudi Elena Pečarič, invalidka ter predsednica društva za teorijo in kulturo hendikepa.

Dejala je, "da invalidi nočemo biti zgolj objekti političnih igrice, nemi gledalci in nemogoče žrtve, stopam v igro z velikimi koraki. Dobila sem priložnost za ples in se odzvala."

Slovenija je v prejšnjih dneh Hrvaški poslala predlog za rešitev vseh spornih zadev, vključno z vprašanjem meje med državama, na kopnem in na morju. Posebej je pomembno sporočilo, da naj bi pri sporazumevanju sodeloval tudi mednarodni razsodnik.

Slovenski predlog glede urejanja nerešenih vprašanj s sosednjo državo so podprle vse parlamentarne stranke, o njem pa so obvestili tudi evropsko komisijo. Hrvaška vlada se uradno še ni odzvala. Arbitri pri reševanju odprtih vprašanj med državama naj bi bil Robert Badinter, nekdanji francoski pravosodni minister in predsednik ustavnega sodišča, ki je znan tudi kot "oče razmejčitve" med novimi državami na območju razpadle Jugoslavije. Ob vsej dobri volji iz Slovenije za rešitev sporov med državama pa hrvaške oblasti prodajajo zemljišča na levem bregu reke Dragonje, ki so na ozemlju Slovenije, in vztrajajo pri odločitvi, da bo njihova ekološko-ribolovna cona na Jadranu veljala tudi za članice EU, torej tudi za Slovenijo. Takšna opredelitev je v na-

sprotju s politiko in sklepi evropske komisije.

Šok ob novici, da je atletinja Jolanda Čeplak jemala nedovoljena poživila

Slovenska javnost je bila šokirana ob novici, da je bila "kraljica atletike" Jolanda Čeplak pozitivna na testu dopinga. Jemala naj bi nedovoljena poživila. Športnica ogorčeno zanika omenjeno dejanje in izjavlja, da bo dokazala svojo nedolžnost. Če ji to ne bo uspelo, tvega, da bo zaradi prepovedi nastopov morala predčasno končati svojo športno kariero.

Tednik Demokracija je v novi številki objavil daljši pogovor z msgr. Oskarjem Simčičem, predsednikom Goriške Mohorjeve družbe. Intervjuju je avtor Mitja Volčanšek dal naslov Slovenska duša Gorice. Svojega gosta predstavlja kot iskričnega in živahnega sogovornika, ki že več kot poldrugo desetletje vodi Goriško Mohorjevo in s tem uspešno nadaljuje njeno več kot tri četrt stoletja dolgo zgodovino. Zelo aktualna in pomembna je ugotovi-

Mitja Gaspari

nih razmer, omahoval je med različnimi političnimi opcijami, za javnost pa je nemara preveč akademsko usmerjen.

Možnosti za zmago koga izmed omenjenih treh ali še drugih možnih kandidatov bodo lahko precej odvisne od tega, kako se bodo do koga opredelili nekdanji predsednik države Milan Kučan, sedanjí državni poglavar dr. Janez Drnovšek in tudi predsednik organizacije borcev dr. Janez Stanovnik. Nekaj odobravanja vsaj enega od omenjenih osebnosti je najbrž dosegel Danilo Türk z izjavo, ki ustreza precej razširjeni doktrini v Sloveniji. Na partizanski proslavi v Rodiku na robu Brkinov je namreč ponovil misel, ki jo je sicer že veliko pred njim izrekel predsednik stranke Socialnih demokratov in poslanec v evropskem parlamentu, Borut Pahor, namreč, "da je Komunistična partija kot soorganizatorica upora zlorabila partizanstvo za lastno osvojitve obla-

nosti Mitje Gasparija naj bi bile njegova strokovnost, bogata domača kariera v svetu financ in prepoznavnost med ljudmi. Za njegove slabosti pa veljajo prevelika umirjenost, včasih celo nezainteresiranost, ter preveč pre-

Lojze Peterle (foto DPD)

pred njim izrekel predsednik stranke Socialnih demokratov in poslanec v evropskem parlamentu, Borut Pahor, namreč, "da je Komunistična partija kot soorganizatorica upora zlorabila partizanstvo za lastno osvojitve obla-

Danilo Türk

tev msgr. Oskarja Simčiča, da je na Primorskem bila slovenska narodna identiteta vedno povezana z vero, vera pa je namenjala velik pomen vrednoti narodnostne pripadnosti.

Marijan Drobež

Zborovska glasba

MePZ Primorje na festivalu Teho v Tetovem

MePZ Primorje se je na pobudo slovenskega društva France Prešeren iz Skopja 17.6.2007 udeležil zborovskega festivala TEHO v Tetovem. Zborovska glasba se je v Makedoniji pričela prebujati že pred veliko leti prav v malem mestu Tetovo pod Šar planino. Najprej so začeli s folkloro, nato pa z več zbori različnih generacij. Povezovati so se začeli z evropsko glasbeno kulturo in leta 1973 s 1. festivalom. Ta manifestacija poteka vsaki dve leti. Najprej so na festivalu sodelovali samo makedonski zbori, v zadnjih letih pa sodelujejo zbori iz različnih držav in kultur.

Na 18 festivalih se je zvrstilo veliko dobrih zborov, saj prav festival spodbuja glasbenike, da pripravijo premierne nastope na njem. Najprej je bil ta festival narodni, kasneje pa je postal mednarodni in se leta 1997 preimenoval v festival TEHO.

18. festival TEHO je trajal 3 dni, od petka, 15.6.2007, do nedelje, 17.6.2007. Nastopilo je 25 zborov,

in sicer iz Makedonije, Bolgarije, Turčije, Albanije in Slovenije. MePZ Primorje je nastopil na festivalu pod vodstvom Mateja Petrejana v nedeljo, 17. junija, kot četrti zbor in zapel sedem pesmi, tri latinske in štiri slovenske. Naj-

bolj razigrana pesem V krčmi je iz poslušalcev izzbila bučen aplavz. Ob koncu celotnega spo-

taka je v dvorani zadonelo glasno petje vseh zbranih. Vsi zbori so s svojim nastopom pokazali veliko veselje do petja. Glasba je harmonijna, harmonija pomeni red, red pa je pogoj za sodelovanje, sožitje in druženje med

reda smo se na odru zbrali vsi pevci in skupaj v kanonu zapeli Viva, viva la musica. Dirigent deklškega pevskega zbora iz Bitole je k petju povabil tudi poslušalce in tako je v dvorani zadonelo glasno petje vseh zbranih. Vsi zbori so s svojim nastopom pokazali veliko veselje do petja. Glasba je harmonijna, harmonija pomeni red, red pa je pogoj za sodelovanje, sožitje in druženje med ljudmi. Prav slednje smo storili, ko se je festival zaključil. Po večerji v bližnji dvorani smo na-

vezovali nove stike z drugimi zbori in prepevali še dolgo v noč. V cerkvi sv. Sofije na Ohridu smo zapeli nekaj pesmi, hotelskim gostom v Strugi pa popestrili večer s prepevanjem slovenskih pesmi, ki se nam jih je v letih nabralo kar precej, in na koncu zapeli še makedonsko narodno Pošla moma na voda.

V Solunu so v cerkvi sv. Demeetrija našemu petju prisluhnili priložnostni obiskovalci in nas nagradili z bučnim aplavzom. Tudi na dvorišču pod stolpičem največjega samostana, Megalos Meteoro, je po jasnem sinjemo-drem nebu polglasno zazvenela prelepa slovenska pesem in ustavila marsikaterega turista, da nam je prisluhnil. Na trajektu iz Patrasa v Ancono smo s petjem razgibali večer in vožnjo marsikateremu potniku. Imeli smo veliko poslušalcev, ki so nas nagradili s ploskanjem in tudi vzkliki "še...še..."

V Ajdovščino smo se vrnili polni lepih vtisov z gostovanja v Makedoniji in s potovanja po Grčiji. Samo potovanje je bila tudi nagrada pevcem za letošnje požrtvovalno in vztrajno delo v zboru ter tudi promocija glavnega sponzorja Primorje d.d. in občine Ajdovščina. Vsem izrekajo iskreno zahvalo pevci MePZ Primorje.

Florjana Paljak

Kratke

V Sloveniji se povečujeta sumničavost ljudi in strah pred telefonskimi prisluškovanji

Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek-Travnik je ob izročitvi poročila o delu varuha oz. varuhinje v lanskem letu opozorila na pojave, ki se širijo po domnevnem odkritju nezakonitosti in zlorab v slovenski varnostno-obveščevalni agenciji Sovi. Opozorila je, "da se širi sumničavost ljudi, ki so nagnjeni k takšnemu reagiranju. Mnogi so čedalje bolj prepričani, da tudi njim prisluškujejo, ko govorijo po telefonu, da jih zasledujejo, snemajo, opazujejo ali jih preganjajo." Pojavljajo se trditve, da je mobilnim telefonom lažje prisluškovati kot pa klasičnim, to je stacioniranim telefonom. Varuhinja človekovih pravic je v pogovoru s časnikarji poudarila, "da omenjeni pojavi dobivajo kar velike razsežnosti."

Barcaffe' najbolj prepoznavna blagovna znamka v Sloveniji

V Sloveniji na osnovi sprotne ankete potrošnikov tekoče ugotavljajo razsežnost posameznih blagovnih znamk široke porabe. Ugotavljajo dvajset najmočnejših blagovnih znamk, med katerimi ostaja na prvem mestu mešanica prave kave z naslovom Barcaffe'. Kavo te vrste oz. znamke kupuje kar 49 odstotkov vseh potrošnikov v Sloveniji, samo

znamko pa prepozna 91 odstotkov Slovencev. Predstavnik podjetja Droga-Kolinska, ki omenjeno znamko kave proizvaja, Gregor Bulc, navdušeno izjavlja, da Barcaffe' že od leta 1970 razvaja potrošnike in uspešno "kljubuje" tujim multinacionalnim družbam, ki imajo ogromne proračune za reklame in trženje.

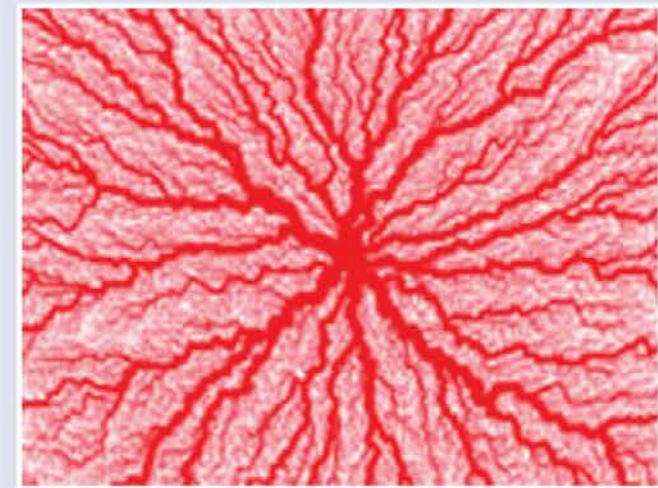
V Sloveniji je bilo nad tisoč zabavnih in drugih prireditev za popestritev turistične sezone

V Sloveniji v mesecu avgustu turistična sezona dosega vrhunec in na splošno pričakujejo, da bo dosegla nov rekord. K sezoni zelo prispevata poslovanje z evrom in ozračje, ki nastaja pred predsedovanjem Slovenije Evropski zvezi. Zelo se je povečalo tudi število kulturnih, zabavnih in drugačnih prireditev, ki prispevajo k popestritvi turistične sezone. V slovenski turistični organizaciji navajajo, da je omenjenih prireditev, med katerimi so tudi znani festivali in nastopi vrhunskih ansamblov oz. umetnikov, do začetka avgusta bilo že več kot tisoč.

Tudi v Sloveniji razširjene srčno-žilne bolezni

Na svetovnem spletu je začela delovati nova spletna stran s problematiko in podatki o razširjenosti srčno-žilnih bolezni in posebej obolenj srca. Naslov je www.imejteradisvojescrce.si, stan pa ponuja novo orodje, s pomočjo katerega si lahko vsak posameznik ob poznavanju izvidov in meril, kot so starost, družinska anamneza, nivo holesterola, življenjski slog (kajenje) in rekreacija, izračuna dejansko starost oz. napove možnost srčno-žilnih dogodkov. Postopek je enostaven in ga lahko uporabi vsak, ki ima dostop do interneta. Spletna stran daje tudi različne koristne nasvete o prehrani, življenjskem slogu in telesni aktivnosti.

Med elementi življenjskega sloga in vedenjskimi dejavniki, ki jih ljudje najtežje izvajajo, so v ospredju predvsem nezdrava prehrana, nezadostna oz. neredna telesna aktivnost in posledično ohranjanje zdrave telesne teže. Za Slovenijo so na voljo zelo zanesljivi podatki o vedenjskih dejavnostih tveganja, ki

so jih pridobili z anketiranjem nad 15.000 prebivalcev, starih od 25 do 65 let. Tako je bilo ugotovljeno, da se nezdravo prehranjuje več kot polovica odraslih Slovencev, da je telesno popolnoma neaktivnih okoli 40%, prekomerno težo pa ima približno 55% odraslih Slovencev.

V Sloveniji so srčno-žilne bolezni že dalj časa vodilni zdravstveni problem. Med odraslimi prebivalci je skoraj 10% takih, ki živijo z eno izmed že izraženih oblik bolezni srca in ožilja. Približno četrtina ljudi je zelo ogorčena in jim grozi, da bodo v kratkem času oboleli. Pobudnik oblikovanja omenjene spletne strani doc. dr. Mitja Lainščak, specialist kardiolog, je povedal, da bolezni srca in ožilja zdaj povzročajo 38% smrti v Sloveniji. Nanje med drugim vpliva tudi povišan nivo tako skupnega kot tudi slabega LDL holesterola. Zanimiv je podatek, da zmanjšanje LDL holesterola za en odstotek pomeni manjšo ogroženost zaradi koronarne bolezni za en odstotek, zvečanje HDL holesterola za en odstotek pa zmanjša ogroženost zaradi koronarne bolezni za 3%.

Po podatkih evropskega statističnega urada Eurostat

Živila najdražja na Danskem

Primerljiva košarica s hrano in brezalkoholnimi pijačami je bila po podatkih evropskega statističnega urada Eurostat v najdražji članici Evropske unije lani 2,5-krat dražja kot v najcenejši. Razmerje je bilo podobno za alkoholne pijače, medtem ko je za tobačne izdelke znašalo 1:7. Košarica hrane in brezalkoholnih pijač je bila najcenejša v Bolgariji in Litvi, najdražja pa na Danskem in Irskem, so še sporočili iz Eurostata. V Bolgariji je cena košarice predstavljala 56 odstotkov povprečja sedemindvajseterice. Sledile so ji Litva (64 odstotkov), Poljska in Slovaška (67 odstotkov), Latvija (69 odstotkov), Romunija (71 odstotkov) ter Estonija (75 odstotkov). Košarica je bila najdražja na Danskem (142 odstotkov povprečja EU27). Sledijo Irska (125 odstotkov), Finska (120 odstotkov), Švedska (119 odstotkov), Luksemburg

in Italija (obe 115 odstotkov) ter Velika Britanija (113 odstotkov). V Sloveniji cena košarice znaša 87 odstotkov povprečja Unije, s tem pa je zasedla 17. mesto v EU. Eurostat je razčlenil elemente košarice tudi bolj podrobno in ugotovil, da so bili v večini cenejših članic Unije relativno dražji mleko, sir in jajca, medtem ko so bili v članicah z višjo splošno ravno cen relativno dražji bodisi kruh in žitarice bodisi meso. V Sloveniji predstavljajo cene kruha in žitaric 93 odstotkov, cene mesa, mleka, sira in jajc pa 83 odstotkov povprečja sedemindvajseterice. Najcenejše alkoholne pijače v EU so bile prav tako v Bolgariji (69 odstotkov povprečja EU27). Sledile so ji Slovaška (72 odstotkov), Madžarska (77 odstotkov), Litva (79 odstotkov), Avstrija in Španija (obe 81 odstotkov) ter Nemčija (82 odstotkov). Naj-

dražji je bil alkohol na Irskem (181 odstotkov povprečja Unije), sledile pa so ji Finska (170 odstotkov), Velika Britanija (152 odstotkov) in Švedska (145 odstotkov). V Sloveniji so bile cene alkohol-

nih pijač pri 86 odstotkih povprečja sedemindvajseterice. Najcenejši tobačni izdelki so bili v Latviji (28 odstotkov povprečja Unije). Le nekoliko dražji so bili v Litvi (30 odstotkov), Romuniji (32 odstotkov), Estoniji (41 odstotkov) in na Poljskem (44 odstotkov). Najbolj so morali kadilci v žep seči v Veliki Britaniji (205 odstotkov povprečja), na Irskem (186 odstotkov), v Franciji (133 odstotkov) ter v Nemčiji in na Švedskem (obe 119 odstotkov). V Sloveniji je bila cena tobačnih izdelkov pri 59 odstotkih povprečja EU. Za primerjavo Eurostat navede tudi cene v desetih drugih državah. Na Hrvaškem so bili leta 2006 npr. tako košarica kot alkoholne pijače in tobačni izdelki dražji kot v Sloveniji. Cena košarice je tako predstavljala 89 odstotkov povprečja Unije, cene alkoholnih pijač 113 odstotkov, tobačnih izdelkov pa 65 odstotkov.

STA

Gospodarstvo v svetu

Hrvaška z novim zakonom ureja nepremičninski trg

Nepremičninski trg na Hrvaškem se hitro razvija. V letu 2006 je bilo prometa z nepremičninami skorajda za 24 milijard kun (3,3 milijarde evrov), je navedlo hrvaško ministrstvo za gospodarstvo. S posredovanjem pri prometu z nepremičninami se ukvarja več kot 700 podjetij in agencij, hrvaška vlada pa je prejšnji teden poslala v parlamentarni postopek predlog novega zakona, ki bo urejal njihovo dejavnost. Hrvaški gospodarski minister Branko Vukelič je dejal, da je posredovanje pri prodaji nepremičnin pogosto v "coni sive

ekonomije", ker posredniki ne plačujejo davkov. Poleg tega ne spoštujejo osnovnih poslovnih pravil in posredovanje uporablja kot vir hitrega zaslužka, je ocenil Vukelič. Zato je vlada predlagala, da morajo trgovci z nepremičninami imeti vsaj srednješolsko izobrazbo ter opraviti strokovni izpit. Uradno posredovanje pri prodaji nepremičnin bo možno le na osnovi dovoljenja, ki ga bo izdajalo gospodarsko ministrstvo. Agenti bodo morali imeti redno zaposlitev in biti registrirani v imeniku posrednikov v hrvaški gospodarski zbornici. Zakon določa tudi višino provi-

zije, ki ne sme biti višja od šest odstotkov vrednosti stanovanja, hiše ali zemljišča. Dodatne stroške za posrednike predstavlja zakonska določba o ustreznih poslovnih prostorih, ki morajo imeti ločen oddelek za "zaupne pogovore s strankami". Obvezno bo tudi zavarovanje zaradi morebitne škode, ki bi jih posredniki storili klientom ali tretjim osebam, in sicer v višini med 200.000 kun (27.500 evrov) po enem primeru ali 600.000 kun (82.300 evrov) za celo leto. Vukelič pričakuje, da bo z novim zakonom Hrvaška dobila varno in standardizirano trgovlance z nepremičninami. Poslanci so prejšnji petek, na zaključnem delu poletne seje sabora, predlog zakona posredovali nazaj vladi, ki bo pripravila končno različico zakona.

STA

V pričakovanju na trgatve

Siva grozdna plesen vedno preteča nevarnost

Trgatev se bliža in ni mogoče predvideti, kakšne bodo vremenske razmere v času, ki nas loči od tega dogodka. Možno pa je, da bo drugi del poletja vlažnejši od prvega, kar seveda poveča možnost napada najnevarnejših glivičnih bolezni vinske trte. Pisali smo že o peronospori in oidiju, ki sta najpomembnejši bolezni v naših vinogradih, za njima pa ne zaostaja veliko tretja glivica, znana pod imenom siva grozdna plesen (BOTRYTIS CINEREA). Danes

bomo posvetili svojo pozornost tej glivici, ki je vedno preteča nevarnost, še posebej, če so vremenske razmere ugodne za njen razvoj. Vzroki njenega pojavljanja so: obilno gnojenje, bujna rast trte, neprimerne podlage, ki pospešujejo rast ter nepravilno in nezadostno opravljanje zelene rezi.

Gliva je v naravi razširjena kot gnijočivka, ki se naseli na odmirajočem rastlinskem tkivu, v ugodnih toplotnih in vlažnih vremenskih razmerah pa se lahko hitro spreverže v zajedalca. V manj ugodnih razmerah lahko napade grozdje le, če so jagode ranjene kar lahko povzroči toča in škodljivci. V zelo deževnem vremenu pa lahko okuži tudi zdrave jagode in se hitro širi po grozdu, napade pa tudi peclje.

Siva plesen lahko napade od pomladi do trgatev. V deževnih pomladnih napade tudi kabrnke in povzroča njihovo gnitje, včasih pa zaradi bolezni propadejo celo poganki, ki so dolgi že od 10 do 20 cm. Tu in tam se bolezni pojavi v obliki vodenastih rjavih peg, ki se pozneje obdajo s sivo plesnijo.

Glivica prezimi pod lubjem ali v brstih vinske trte. Spomladi gre na cvetove, kjer čaka na ugodni trenutek za napad. Prisotnost glivice doseže višek v dobi cvetenja trte, nato začne polagoma upadati do časa, ko se začnejo jagode mehčati in spreminjati barvo. Nato pride do vzpona bolezni, čeprav počasnega, ki traja do trgatev.

Omenili smo že preventivne agronomske posege proti sivi plesni. Ob vlažnem vremenu, še posebej pa, če so naše trte podvržene bolezni, ali v primeru, da smo imeli prejšnje leto močnejši napad botritisa (ki je značilen za

manj odporne sorte kot sta chardonnay in sauvignon), zatiramo bolezen s kemičnimi sredstvi.

Čas kemičnega zatiranja bolezni Strokovnjaki priporočajo v vinogradih, ki jih močno ogroža bolezen, štiri posege v sledečih fenoloških fazah:

faza A, ob koncu cvetenja; faza B, tik pred strnitvijo jagod v grozdju; faza C, ko se začnejo jagode mehčati; faza D, dva do tri tedne po fazi C (pred trgatvijo!!)

lezen povzroča na cvetju in na kabrnkih, ko bodoči grozdji potemniijo in se posušijo. Najpogostejše pa glivica napada grozd, še posebej bele sorte s strnjenimi jagodami. Dozorevajoče jagode postanejo sivorjave barve, se zmehčajo in ob deževnem vremenu obdajo z gosto sivo plesnivo prevleko. Gniloba se hitro širi in lahko zajame večji del grozda, pri nekaterih sortah pa zginejo tudi peclji, zaradi česa odpadejo deli ali celi grozdi. V zelo deževnih letih so gnili celo

Pri škropljenju v fazi D moramo biti izredno pazljivi na varnostno dobo uporabljenih protiglivičnih sredstev!

Dolgoletne izkušnje pa so potrdile, da zatiramo glivico z zadovoljivimi rezultati tudi, če se omejimo le na en poseg, in sicer B, ko je glivica najnevarnejša. Le v primeru deževnega poletja se priporoča še drugi poseg, ki ga opravimo med fazama C in D.

Danes razpolagamo s številnimi pripravki, ki uspešno učinkujejo proti botritisu. Navajamo le pomembnejše učinkovine, v oklepaju pa nekaj tržnih imen: Fenaxamid (Teldor), Mepanirim (Frupica), Pirimetanil (Scala), Ciprodinil (Switch), Fenexamid (Teldor). Poleg navedenih je seveda na razpolago še več drugih učinkovin, katerim se stalno pridružujejo nove. Mnenja pa smo, da so navedena sredstva dovolj učinkovita in, kar ni zanemarljivo, zelo razširjena in zato dosegljiva.

Nekatera sredstva, ki smo jih v preteklosti uporabljali (v nekaterih primerih celo do 30.06.2007) so sedaj prepovedana. Med te spadajo: Corbendazim, Clozonalate, Progmidone, Benomil in Vinclozoni.

Kakšno škodo povzroča siva plesen

Omenili smo že škodo, ki jo bo-

grozdi in obdani z gosto plesnivo prevleko, ki se ob trgatvi značilno pokadi.

Ob neposredni škodi, ki jo botritis povzroča na pridelku, je glivica vzrok tudi posredne škode, ker je grozdje vsled napada botritisa slabše, kar negativno vpliva na rezultate vinifikacije. Problem je še zaznavnejši v zadnjih letih, ko je veliko povpraševanje po nežnih, zelo aromatičnih vinih, ki jih lahko proizvajamo le iz zdravstveno neoporečnega grozdja.

Tudi če napade botritis le 10% grozdov, so posledice, kar zadeva barvo in aromo vina, zelo zaznavne. Pa tudi na okusu pride do neželenih posledic. Prisotni so lahko neprijetni vonji, poveča se vsebnost citronske in sukcininske kisline, zmanjša pa se vsebnost vinske in jabolčne kisline ter razmerje med njima.

Problemi nastanejo tudi vsled prisotnosti encima laktaze, ki povzroča oksidacijo polifenolov, kar se opaža v potemnitvi mošta ali vina, kar poznamo pod imenom biološka motnost vina. Razlogov je torej veliko, da zavarujemo grozdje pred napadi sive plesni. Če pa se pojavi na grozdih, bomo, če se le da, odstranili napadene jagode. To se nam bo obrestovalo, ker bo boljša kakovost mošta in vina visoka nagrada za naš trud.

Turizem

V Laškem obnovili hotel Hum

V Laškem, znanem zdravilišču, ki ga obiskujejo tudi mnogi posamezniki iz naših krajev v zamejstvu, v Italiji, so odprli prenovljen hotel Hum. Na voljo je predvsem gostom, ki prihajajo v Zdravilišče. Prenova je stala milijon evrov, sredstva pa sta v enakem deležu prispevala Pivovarna Laško, ki je lastnica objekta, in Zdravilišče Laško,

ki je najemnik hotela. Hotel ima

zdaj 26 sob z 52 posteljami, pa restavracijo in kavarno. Uredili so tudi ločena vhoda v hotel in kavarno.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 31. julija, ob 14. uri.

Poletna središča in športni kampi

Koristno preživljanje poletnih počitnic

V tem času pri nas kar mrgoli športnih kampov, poletnih središč in kolonij, v katerih preživljajo poletne počitnice naši otroci. V glavnem so to osnovnošolci, vendar med udeleženci teh centrov so v nekaterih primerih tudi malčki iz otroških vrtcev, pa tudi nižješolci. Kaj imajo poletna

počitnice koristno. Pred kratkim mi je neki oče osnovnošolca dejal, da ne pusti sinčka doma, pa četudi bi imel varstvo, ker bi tu zapravljal dneve pred televizijskim ali računalniškim ekranom. Na kampu pa je v družbi, je na svežem zraku, na razpolago ima poleg specifične vadbe tudi razne družabne in spretnostne

res dokaj drage. Sicer je omenjena vsota glede na ponudbo dokaj realna, dosti manj bi društva niti ne mogla vprašati. Drugi problem, ki smo ga zasledili pri obisku na terenu, je jezikovna plat. Posebno v mestu (kar že vemo) je težko najti samo otroke, ki bi obvladali slovenščino.

Foto Kroma

središča skupnega s športno rubriko, se boste upravičeno spraševali. Treba je vedeti, da je v večini centrov gibalna dejavnost med glavnimi vsebinami, jasno ni povsod edina ali prevladujoča. Naše razmišljanje se seveda v največji meri nanaša na kampe ali tabore, ki jih prirejajo naša športna društva v raznih panogah. Če se ne motimo (in s pripisom, da avtor članka goriške stvarnosti ne pozna tako dobro kot tržaške), so v tem smislu orali ledino pri dveh slovenskih jadralskih društvih, dvajsetletni staž ima tudi openski košarkarski kamp, na priprave k morju so sicer že v 60. letih potovali bodisi košarkarji bodisi odbojkarji. Poglavitje zase so tabori skavtov in tabornikov, ki pa le niso tako tesno povezani s športom. Zaustavili bi se zato predvsem pri dnevnem tečaju - taboru, ki poteka teden ali dva in je klasičen primer poletnega središča s športno vsebino. Otroci v takem centru brez dvoma preživljajo svoje

igre, kolo, bazenček in še kaj. Delovni dan se tu začne navsezgodaj, ko lahko starši pripeljejo otroke, kot da bi jih vozili v šolo. Sodelujoči imajo aktivnosti, ki so vezane na izbrani šport, približno poldrugo uroco zjutraj in ravno toliko popoldne, ob tem pa je še dovolj časa za marsikaj drugega. Opažamo, da tudi športniki k sreči ne zapostavljajo drugih vsebin (ustvarjalnost, petje, izleti), ki so prav tako potrebne. Vsak dan v taboru predvideva tudi dovolj zdravih obrokov (dve malici in toplo kosilo), kar tudi ni zanemarljivo. Seveda so tudi senčne plati: neki drugi oče je ugotavljal, da ga poletno "parkiranje" svojih dveh otrok stane ogromno. Pač nima možnosti, da bi kdaj pa kdaj zaupal otroke nonotom, z ženo imata oba službo, tako da hči in sin preživljata vse poletne počitnice (z izjemo kakega tedna dopusta, ko je skupaj vsa družina) po kampih in centrih. Bolj ali manj povsod se cena za en teden, na otroka,

Vzgojitelji se sicer trudijo, vendar se soočajo z objektivnimi težavami. Nad problemom pa bi se bilo vredno globlje zamisliti in pogovoriti. Sicer pa je pozitivno, da se otroci iz italijanskih družin po nekaj dneh v našem poletnem centru že lepo sporazumevajo v slovenščini. Mimogrede smo uvedli vzgojitelje in s tem se selimo k društvom, ki središča prirejajo in ponujajo. V športnih kampih se že zgodovinsko kalijo mladi trenerji, taki poletni tedni so sploh valilnica novih trenerskih talentov. V poletnih centrih pa dajejo klubi možnost prakse študentom pedagoških ved, ki lahko tako spoznavajo svojo bodočo službo in pri tem še kaj malega zaslužijo. Ko smo že pri društvih, so kampi ne nazadnje pomembni tudi za privabljanje novih tekmovalcev. Otrok je pač malo, tako da je le pestra ter kakovostna ponudba pogoj za uspešen "lov" na dečke in deklice, ki bi okrepili tekmovalne vrste.

HC

Intervju s klimatologinjo LučkoKajfež Bogataj

Poletje bo še postreglo z visokimi temperaturami

Obstaja jasna fizikalna povezanost med podnebnimi spremembami in vročinskimi vali, ki bodo v prihodnosti postali dolgotrajnejši, intenzivnejši in pogostejši, je v pogovoru za STA dejala klimatologinja Lučka Kajfež Bogataj. Po predvidevanjih se bo trenutni vročinski val končal sredi prihodnjega tedna. V sredini avgusta lahko ponovno pričakujemo nadpovprečne temperature, nekateri sezonski modeli pa nakazujejo visoke temperature še v septembru, je za STA pojasnila Kajfež Bogatajeva. Vročinski vali sicer niso nič novega, je pojasnila strokovnjakinja in dodala, da so klimatologi v zadnjih petnajstih letih ugotovili nekatere nove lastnosti. Tako se ti pojavljajo že v juniju ali celo v maju, spremljajo jih bistveno višje nočne temperature, nekoliko se podaljšuje njihovo časovno trajanje, ne nazadnje pa dosežejo tudi večji

geografski obseg in se že pojavljajo na severnih geografskih širinah. Skladno z napovedanim dolgoročnim dvigom temperature ozračja na planetu bodo vročinski vali prinašali še višje temperature kot doslej. "Do sredine stoletja bodo povprečne temperature poleti v Sloveniji višje za vsaj dve do štiri stopinje Celzija. To pomeni, da bodo ob vročinskih valih temperature zraka čez dan zlahka presegle 40 stopinj Celzija in to več dni zapored, ponoči pa ne bodo padle pod 20 stopinj Celzija," pravi klimatologinja. Do konca stoletja bi se tako lahko naša poletja ogreela od štiri do osem stopinj Celzija, kar pomeni, da "utegnejo imeti naši pravniki poletja, kot jih ima danes sever Afrike," je opozorila Kajfež Bogatajeva. Vzorci vremena se bodo skozi leta spremenili, pravi Kajfež Bogataj.

tajeve. Spremenjenim vzorcem se bo potrebno prilagoditi zlasti z drugačno infrastrukturo. "Najbolj pa nas lahko skrbi povečanje števila vremenskih ujm, saj je Slovenija že brez podnebnih sprememb zaradi svoje lege podvržena nevarnostim vremensko pogojenih nesreč," opozarja klimatologinja. Poletja bodo v prihodnje veliko toplejša, še zlasti mesec avgust, še pravi. "Bodo pa tudi veliko bolj sušna, kar v kombinaciji z vročino pomeni težave z vodnimi viri. Na drugi strani pa bodo zime toplejše in namesto snega bo pogostejši dež. Prav tako se lahko zgodi, da bomo imeli pozimi večjo količino padavin kot v preteklosti, in potreben bo razmislek, kako bomo shranili te padavine za 'sušnejše' pomladi in poletja," je še poudarila. "Različni modeli kažejo, da bo do konca stoletja v Sloveniji vsi štirje letni časi toplejši," še

Celzija. Relativna količina padavin naj bi se pozimi povečala od nič do 26 odstotkov, pomladi pa bi se lahko bodisi povečala za dva odstotka bodisi zmanjšala za 29 odstotkov.

Poleti bi lahko občutili največje zmanjšanje količine padavin, in sicer od 26 do 44 odstotkov, jeseni pa bi se lahko njihova količina zmanjšala za od dva do 13 odstotkov, je za STA pojasnila Kajfež Bogatajeva.

Upadanje količin poletnih padavin bo imelo za posledice večje število suš z negativnimi učinki na dostopnost vodnih virov, ob tem navaja strokovnjakinja. Zaradi tega se bodo posledično spremenili časovni in geografski poplavni vzorci, upadli bodo srednji nizki pretoki vodovodov, prav tako pa lahko pričakujemo tudi težave s preskrbo z vodo zaradi padca nivoja podtalnice oziroma črpanja zalog podtalne vode pod obstoječi spodnji nivo, še

meni klimatologinja. Slovenci spadamo med tistih 15 odstotkov prebivalcev planeta, ki živijo v relativnem obilju vode. Zato pri nas velja prepričanje, da je območje države bogato z vodami.

"Takšno prepričanje pa je z leti pripeljalo do našega malomarnega odnosa do voda in vodnega prostora. Vse preveč je nepremišljenih posegov v okolje, podtalnica je čezmerno obremenjena in vsebuje pestice in nitratre. Prav tako že leta upada nivo podtalnice, saj Slovenija prejme že sedem odstotkov manj padavin kot pred 50 leti," je še opozorila Kajfež Bogatajeva v pogovoru za STA.

Janez Krusič
(STA)

dodaja klimatologinja. Pozimi bo topleje za tri do 5,1 stopinje, pomladi za 2,9 do 5,7 stopinje, poleti za 4,1 do 8,6 stopinje in jeseni pa za 3,6 do 5,7 stopinje

statkov manj padavin kot pred 50 leti," je še opozorila Kajfež Bogatajeva v pogovoru za STA.

Zgodba iz današnjih dni

Utripajoče duše 5.

Visoko nad Bojanovo posteljo je na steni visel lesen križec. Na lesenem križcu Jezus in njegovo trpljenje. Pod križcem je bil z lepilnim trakom zalepljen na zid velik plakat, na njem pa je bila slika Elvise Presleya. Pod plakatom je ležala nepospravljena Bojanova postelja. Pokrita je bila z rumenkasto rjuho in debelo zimsko odejo. Rjuha je bila rumenkasta, ker Bojanova mati ni redno skrbela zato, da bi sinove rjuhe oprala. Niti debele zimске odeje ni pospravila v omaro, čeprav že dva meseca ni bilo več zime. Odeje ni pospravila in tega ni niti namerala storiti, ker zima je bila še ... v njeni duši. Ko je bil Bojan doma, je mislila na moža, Bojanovega očeta,

in vprašala je sina: "Bojan, kaj se ti zdi, a, ali je to oče? Ali misliš, da imaš očeta?" Bojan je poslušal s slušalkami svojo rock-glasbo ravnodušno, morda tudi v tistem trenutku, brez velikega zanimanja. Povsem prepričano pa je mahal z glavo, da bi spremljal ritem glasbe. Bojanova mati ni opazila, da ima sin slušalke, in se morda ni niti spraševala, ali jo sin poslušal ali ne. Bila je v takem čustvenem stanju, kakor da bi jo nekaj preveč težilo pri srcu. Zato, ne glede na to, ali jo je sin poslušal ali ne, je čutila potrebo, da mu pove, kar je premlevala že nekaj dni. "Bojan, jaz ne morem več ... tako živeti!" je izjavila sinu. Medtem ko mu je to govorila,

ga ni gledala v oči. Njeno telo je brezsilno krožilo po majhnem stanovanju. Njene roke niso vedele, kaj bi počele; skušale so podčrtati določene besede, ki jih je povedala. S pogledom je v sinu iskala tolažbo, toda sin ni bil ne fizično ne duševno blizu matere in ni mogel nikakor biti, pa ne zato, ker je ne bi rad poslušal. Bojan bi jo rad poslušal. Rad bi poslušal ne samo matere, ampak tudi očeta. Čutil je namreč v sebi nekakšno gravitacijsko silo, ki ga privlačuje hkrati k materi in očetu, kot da bi bila v središču njegovega sveta. Istočasno ženski je čutil v sebi močno jezo, ki mu ni dajala miru. Ni pa točno vedel, nad čim ali nad kom je občutil to jezo. Morda navidezno tudi nad materjo in očetom. "In ti, ... kdaj se boš odločil kaj delati? Si bil danes v šoli?" ga je vprašala, misleč, da ji bo na to

vprašanje lahko dal odgovor. Toda sin ji ni dal nikakršnega odgovora. Bojan ni hotel ne iskati ne najti v šoli to, česar mu nista nudila ne mati ne oče. Samo zaradi tega je popolnoma zamenjal šolo. Šola in njeni učni programi bi ga gotovo zanimali, toda trenutno je hotel skrbeti za to, da bi na neki način podrejal ali celo uničil svojo notranjo jezo. Mati je nadaljevala brez prestatka. "Ali ne vidiš...? Je tvoj oče sploh kdaj doma? In potem... sosed a raznaša novico, da hodi z neko žensko. Prekleta ženska!... Bojan, naj bo prekleta! Ne vem, ... kaj misliš ti? Je lahko to res? Bi bil zmožen česa takega, tvoj oče? ... Ja, bi bil zmožen!" Bojanova mati je kar naprej govorila brez prestatka. "Ali hočeš postati takšen, kot je on?... In denar ... kje je denar,

da bi lahko dostojno živeli? Kako živimo, ali ne vidiš, kako moramo živeti? Bojan, včeraj sem srečala Mira. Miro ... ne vem, kakšen je, ga ne poznam dovolj. Veš, vprašal me je, ali grem živeti z njim. Kaj praviš ti, Bojan?" Bojan materi ni odgovarjal. "Delati, delati, vsako jutro ob šestih moram pri tistem hudiku klečati po tleh in čistiti tla; da bi vedel, kako me boljijo kolena, Bojan! Ja, čistiti tla, in to moram storiti točno v predvidenem času, kot hoče ona; pravi, ja pravi, da za tla, trideset kvadratnih metrov, mora biti točno trideset minut dela; gleda na uro, hudič, veš, ja, Bojan, trideset minut mojega dela, klečat, Bojan, klečat trideset minut za trideset kvadratnih metrov, glej, glej kakšna sem, Bojan, kaj praviš ti, Bojan? Si dobre volje danes, vsaj ti, si dobre volje, Bojan?"

"Dovolj, dovolj, grem, ne vem, kdaj se vrnem!" tole je bil Bojanov odgovor. Bil je že oblečen. Na sebi je imel vedno iste črne jeans, ki niso marale pokrivati spodnjih hlač. Okrog pasu je visela precej debela kovinska veriga. Obul si je črne škornje, zaloputnil vrata in šel. Mati se je zatekla v Bojanovo sobo. Utrujena se je usedla na njegovo posteljo in si za trenutek z rokama prijala glavo in pogledala v tla. Nato se je obrnila z glavo proti steni, na kateri sta visela plakat z Elvisom in križ s Kristusom. Pogledala je najprej Elvise, nato Kristusa. Nakar so njene roke s trdno prepričanstvo vzele spodnjo in zgornjo rjuho z Bojanove postelje. Njene noge so hitro tekle v kopalnico. Mati je vrgla Bojanovo posteljo no perilo v pralni stroj.

/ dalje
Elena Cerkvenič

POGOVOR Raffaella Petronio

Ples in glasba sta si v zelo intimnem odnosu

Plesna skupina Mosp (to je kratica za Mlade v odkrivanju skupnih poti) že dalj časa sodeluje pri naših zamislih kulturnih prireditvah, včasih jih celo soustvarja. Skupino vodi Raffaella Petronio, ki je svojo umetniško pot v rojstnem Trstu začela s študijem violine. Zgodilo pa se je, da je Raffaella v času zamenjala instrument, se pravi glasbeni umetniški jezik, z drugim umetniškim izraznim sredstvom: s plesom. Ljubezen do plesa je Raffaella odkrila sočasno z glasbo.

Kdaj si odkrila svojo ljubezen do plesa, do giba?

Najprej lep pozdrav vsem bralcem in hvala, ker ste me povabili na ta prijetni klepet.

Svojo ljubezen do plesa sem odkrila skupaj z ljubeznijo do glasbe kot otrok in na zelo navičen način. Gledala sem dunajski novoletni koncert po televiziji, kjer so igrali in plesali, in razumela, da hočem to početi. Ti dve umetnosti sem vedno pojmovala kot povezani, čeprav sem se šestletna odločila, da bom pričela študij violine, ker me je takrat popolnoma prevzela. Mislim, da se bom lahko ob violini tudi učila ples, a to ni bilo mogoče, ker mi je violina vzela ves čas, ki sem ga imela na razpolago ob šoli. V tistih letih nisem mogla gledati plesne predstave, ne da bi jokala, ker mi je bilo tako žal, da nisem mogla plesati. Violina pa mi je bila tudi res všeč, tako da sem glasbeni študij dokončala z veseljem. Spominjam se, da sem si ob vsaki skladbi, ki sem jo igrala, zamišljala določeno koreografijo in imela pred očmi skupine plesalcev, ki so plesali. Očitno sta mi bili ti umetnosti najbolj blizu, ker sta mi gib in zvok vedno pomenila življenje in dokaz, da živim. Življenje je pravzaprav gibanje, smrt pa mirovanje.

Svojo izobraževalno pot si dopolnjevala v dolgih študijskih obdobjih na tujem. Kje si se izpopolnjevala in kje si se nad plesnim izražanjem navdušila?

Po dokončanem glasbenem študiju sem ob delu začela hoditi na tečaj sodobnega plesa, ki jih je vodila Valentina Morpurgo v Trstu, moja prva plesna učiteljica, ki mi je pravzaprav odprla vrata v takrat zame še neznan svet sodobnega plesa in me zanj navdušila. Prej sem namreč mislila, da je "resni" ples samo balet. Sodobni ples me je vedno bolj prevzemal, tako da sem se po nekaj letih odločila, da poskusim študirati ples na profesionalni ravni. Po enem letu obiskovanja tečajev v plesnem študiju Intakt v Ljubljani, pod vodstvom Tanje Skok, sem spoznala dunajsko poklicno šolo za sodobni ples in gledališče "Spiral-e", ki jo je vodil priznani ameriški plesalec in odlični pedagog Grant McDaniel. Ta me je povabil na Dunaj, kjer sem študirala tri leta in diplomirala pod pokroviteljstvom avstrijskega ministrstva za kulturo in izobraževanje. Kot ena izmed boljših učenk sem dobila študijsko stipendijo za študij na plesni akademiji v Arnhemu na Nizozemskem, kjer sem se navdušila za koreografijo. Na plesni akademiji v Amsterdamu

mu sem obiskovala intenzivni tečaj koreografije na slavnem oddelku za koreografijo "School for New Dance Development", ki je med najzanimivejšimi na svetu, tako da sem lahko prišla v stik s pravo plesno avantgardo naših dni. Naslednje leto sem nadaljevala študij koreografije na plesni akademiji "Institut del Teatre" v Barceloni, kjer še študiram.

Katera šola je tebi najbolj ustrezala?

Moram reči, da mi je vsaka šola dala tisto, kar sem potrebovala v določenem trenutku. Dunajska šola je bila zame kot zibelka v plesni svet. V treh letih intenzivnega dela so me odlični pedagogi dobesedno spremenili iz popolnega neuka v plesalko. To so bila leta res trdega dela, a tudi velikih zadoščenj. Po Dunaju sem imela dovolj "trdne noge", da sem lahko preživela na katerikoli plesni šoli, pa še tako tr-

ki si jih doživela v tujini? Kaj vsega si se naučila?

Mislim, da sem se v tujini naučila živeti samostojno. Po zaslugi študija, ki od človeka terja veliko discipline in resnosti, kot je ples, sem zrastle. Naučila sem se tudi živeti z ljudmi, ki so različni od mene, biti jasna in razumljiva, ker sem bila v tujini pač tujec in sem se morala truditi, da me drugi razumejo. Spotoma sem se naučila tudi jezikov, a še najbolj razumevati bližnjega s pomočjo govorice telesa in tistega, kar gre preko besed. Morda prav zaradi tega, ker sem študirala ples, sem postala občutljivejša na to govo-

na intimnem nivoju povezan, ker so odtonek istega bistva: življenje, narava, lepota, človeško bistvo, duh. Vse to doživljajo različni ljudje na različne načine; zato imamo različne umetnosti. Rada pa bi poudarila, da so zame vse umetnosti samostojne in to velja tudi za ples. Ni rečeno, da brez glasbene spremljave ni mogoče plesati. To seveda velja za ples, ki so strogo vezani na določen ritem, kot npr. ljudski plesi. Ples današnje dobe je pa samostojna umetno-

vodja in koreograf sta dve ločeni figuri. V manjših plesnih skupinah pa koreograf pogosto dela vse, skupaj z drugimi: pleše v skupini, je umetniški vodja, skrbi za finance, za marketing, za vaje, za nastope in gostovanja, oblikuje luči in izbira glasbo itd. Kakorkoli že, vsak koreograf mora najprej vedeti, kakšen stil ima in kako hoče delati v skupini. Nekdo izbere kot način dela sodelovanje z drugimi plesalci v skupini, drugi pa odloča vse sam. Vedeti mora, kakšne plesalce ima v skupini, česa so zmožni in kakšne so njihove značilnosti, obenem jih poznati osebno, če se da, ker je tako dialog bolj kvaliteten in delo plodnejše. Koreograf mora biti dober psiholog in mora znati komunicirati s skupino. Mora jasno izraziti svoje misli in poslušati predloge in pripombe skupine. Delo v plesni skupini je skupinsko, kjer vsak pripomore k rezultatu. Zato mora biti vzdušje pozitivno. Seveda je na koncu vse odvisno od tega, kakšno delo se pripravlja, kakšen rezultat hoče koreograf ali vodja skupine doseči.

Kaj pa plesna skupina Mosp: kako je nastala? Plesna skupina društva Mosp je nastala pod okriljem Mosp-a lani, ko je prvič nastopala na Festivalu Drage mladih v Finžgarjevem domu na Opčinah, septembra 2006. Sestavljajo jo nekatere tečajnice plesnega tečaja, ki ga vodim za društvo Mosp v Peterlinovi dvorani na ul. Donizetti 3 v Trstu. Že nekaj let vodim v Peterlinovi dvorani občasne plesne delavnice, letos pa so se te spremenile v pravi letni tečaj, za kar se moram zahvaliti društvu Mosp in Slovenski prosveti, ki me je sprejela v svojo sredo, bila dovzetna za moje ideje in mi dovolila, da vodim tečaj v njenih prostorih.

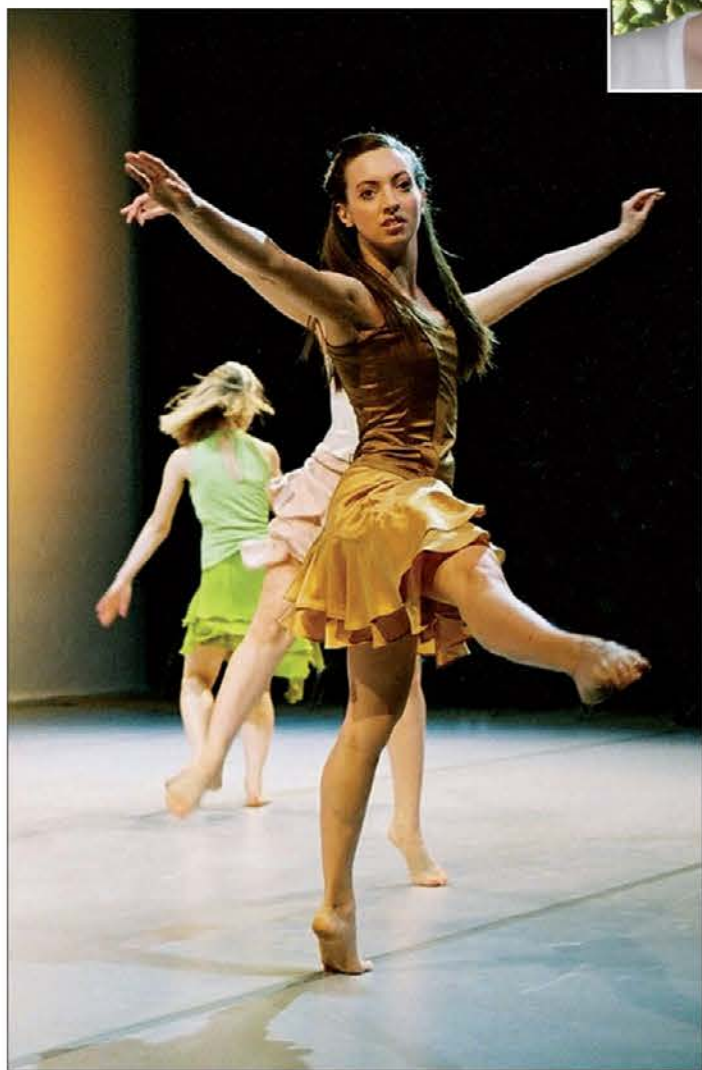
Ekipo sestavljajo mlade plesalke. Kaj bi nam povedala o posameznih članicah plesnega ansambla? Na plesnem tečaju je sodelovalo več deklet, v skupini pa jih je pet. To so mlada dekleta, nekatere s plesnim predznanjem, za druge pa je bil to prvi stik s plesno umetnostjo, ki ga uspešno razvijajo. Skupino sestavljajo Elena Palcich, Vida Forčič, Neža Milič, Živa Kušče, Barbara Baša in še jaz, ki skupino tudi vodim. Elena Palcich in Barbara Baša sta se že od začetka udeleževali

mojih plesnih delavnic. Eleni Palcich je ples zelo všeč. Z veliko disciplino in vztrajnostjo sodeluje na plesnih lekcijah in vsakdo lahko opazi, koliko energije in ljubezni oddaja, ko pleše. Taka energija pa je v plesni skupini zelo dragocena, saj pomaga tudi drugim. Barbara Baša ima že veliko plesnih izkušenj, saj je dolgo let tudi članica plesne skupine Show Chance. Mislim, da ji sodobni ples zelo pristaja, saj ima naravni talent za telesnost, tla in obem lirični gib. Njen plesni izraz je poln globokih pomenov, malih podrobnosti in obenem širokih jasnih linij, ki jih dopušča njena visoka in vitka postava. Obenem ima zanimivo odrsko prezenco. Vida Forčič in Neža Milič sta se v skupino vključili po delavnici, ki sem jo vodila na lanskem Festivalu mladinske kreativnosti ob zaključku Drage mladih na Opčinah. Vido Forčič ples zelo privlači. Najbolj ji ustreza svobodni plesni izraz; ob vajah kreativnosti in improvizacije preseneča z izredno fantazijo, gibno in ritmično raznolikostjo, zelo vestna pa je tudi pri lekcijah, k katerim redno zahaja. Neža Milič je naravni plesni talent. Z izredno lahko to osvoji težavno plesno tehniko in se hitro nauči koreografij, ker nima problemov s spominom. Obenem se v vajah plesne improvizacije sprosti in izraža veliko nežnost in liričnost v spontanem gibu. Živa Kušče je v skupino prišla letos in se izredno hitro vključila vanjo, tako da igra zdaj v njej pomembno vlogo. Poleg tega, da je telesno zelo gibčna in spretna, je tudi občutljiva kar se tiče telesnosti in ritma, tako da začuti takoj, kje tiči problem in kako ga rešiti. Obenem je v skupini dragocena, saj pomaga pri maskiranju, ki ji zelo ugaja in jo zanima.

Kaj čaka v prihodnje Plesno skupino Mosp in predvsem Raffaello Petronio?

Upam, da čaka Plesna skupino Mosp še veliko uspehov na naših odrih, v prihodnosti pa tudi kje dlje. Za to si bom prizadevala, saj mislim, da se lahko zamejci pokažemo tudi na mednarodni ravni in to tudi v umetnostnih panogah. Ni mi všeč določena miselnost, ki pravi, da se umetnost ne da "prodajati" in da ni vredno investirati vanjo. Pogledjmo malo v Evropo in se lahko prepričamo. Pri nas imamo veliko talentov in lahko ustvarimo marsikaj tudi z umetniki. Raffaello Petronio čaka še študij, izpopolnjevanje, veliko plesa in upam uresničitev zamisli in projektov. Hvala še enkrat za povabilo na pogovor in nasvidenje.

Igor Gregori

di, kot je bila npr. akademija v Arnhemu. Ne bom nikoli pozabila izredne odprtosti in domišljije amsterdamske šole, ne resnosti, razgledanosti in svežine šole v Barceloni.

Kaj pa pogum, ki si ga imela pri tako pomembni življenjski izbiri: si računala zgolj na lastne občutke, ali si se lahko zanesla tudi na naklonjenost staršev, prijateljev?

Po dolgem razmišljanju, ali iti na tako pot, sem se odločila, da moram tvegati in se dobesedno vrgla v to. Na začetku so bili starši v dvomu, ali je to prava pot zame, in so bili precej nenaklonjeni, tako da sem se odločila, da se hočem v tujini vzdrževati sama. Tudi nekateri prijatelji so bili na začetku malo zaprepani nad mojo izbiro, a so kmalu razumeli, da je bila moja izbira dobra. Da, lahko povem, da sem se na začetku po večini zanesla le na svoje prepričanje in notranji občutek, da moram to narediti.

Kako bi obnovila izkušnje,

rico, ki me do zdaj še ni varala. Ali črpaš ideje za ples tudi na podlagi svojega glasbenega backgrounda? V kakšnem odnosu sta si po tvojem glasba in ples?

Po mojem sta si glasba in ples v zelo intimnem odnosu, ker vedno se človek premika, pleše ob določenemu ritmu, glasbi. Ena dopolnjuje drugo, ker se godi skoraj vedno, da se pleše ob spremljavi glasbe ali da se igra ob spremljavi plesa, odvisno. Kot violinist potrdim, da medtem ko igram, čutim v svoji glasbi tihi ples, ker sama glasba je pravzaprav gibanje, ker se note premikajo gor in dol, da nastane npr. melodija. Tudi ko instrument proizvaja zvok, ne more mirovati, a se mora z njim nekaj zgoditi, nekdo ga mora "premakniti". Kaj pa je ples v svojem bistvu drugega kot premikanje? Kot plesalka lahko tudi potrdim, da je tudi v tistem plesu, brez glasbe, v vsakem gibu melodija in ritem, ki ustvarja glasbo vsakega plesa. A zame so vse umetnosti

st, ki se lahko poslužuje glasbe ali pa tudi ne, ker je ne potrebuje in ni od nje odvisen. Seveda črпам ideje za ples tudi iz svojega glasbenega znanja, prav tako kot iz vsake stvari, ki pritegne mojo pozornost, pa naj bo to knjiga, slika, film, zgodba, poezija ali človek. Črпам ideje iz svoje kulture in doživljanja sveta.

Si tudi avtorica koreografij?

Ustvarila sem že nekaj koreografij za različne namene in skupinske sestave, od šole do velikih skupin. Kompozicija me pri plesu zadnja leta še najbolj zanima. Začela sem na Dunaju, ne da bi sploh kaj vedela o pravilih plesne kompozicije in analize. Ustvarila sem dva plesna sola in eno daljše skupinsko delo. Pogum za to mi je dala misel, da koreografije sestavlja marsikateri amater tudi z dobrimi rezultati, zakaj se ne bi preizkusila še jaz? Kasneje pa me je ljubezen do plesne kompozicije privedla do resnejših študijev in se tam marsikaj naučila, kar mi daje danes večjo lahkoto pri ustvarjanju in seveda gotovost, da je moje delo profesionalno.

Kakšne korake in postopke mora umetniški vodja plesne skupine storiti pri snovanju določene koreografije?

V večjih skupinah umetniški

